

OPERAČNÍ PROGRAM VZDĚLÁVÁNÍ PRO KONKURENCESCHOPNOST

PROJEKT Č. CZ.1.07/3.1.00/37.0108

METODIKA VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ REGIONÁLNĚ

Tato metodika vznikla za finanční podpory MŠMT a je výstupem řešení Projektu Podpora občanského vzdělávání, tvorba vzdělávacích programů Ekologické zemědělství regionálně a Klimatické změny ve vztahu k ekologickému CZ.1.07/3.1.00/37.0108

**PRO-BIO SVAZ EKOLOGICKÝCH ZEMĚDĚLCŮ
2013**

1. Obsah

2.	ÚVOD	4
3.	LEGISLATIVA EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ	6
3.1.	Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 ze dne 28.6.2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91	6
3.2.	Nařízení Komise (ES) č. 889/2008 (dále též NK 889) ze dne 5.9.2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, pokud jde o ekologickou produkci, označování a kontrolu	6
3.3.	Zákon č. 242/2000 Sb. ze dne 29.6.2000, o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů	9
3.4.	Vyhláška č. 16/2006 Sb. ze dne 6.1.2006, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství	10
3.5.	Pravidla dle specializací ekologického zemědělství	11
3.6.	Ostatní legislativa pro hospodaření zemědělského podniku	32
4.	EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ V ČR A V ZAHRANIČÍ	33
4.1.	Statistika, vývoj ekologického zemědělství v ČR	33
4.2.	Počet výrobců biopotravin v letech 2001-2012	33
4.3.	Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR (ha)	34
4.4.	Podíl jednotlivých kultur na celkové výměře ekologického zemědělství (%)	35
4.5.	Vývoj trhu biopotravin v ČR	35
4.6.	Srovnání výsledků hlavních postojů a znalostí spotřebitelů v oblasti biopotravin v letech 2006, 2008 a 2010	36
4.7.	Stav ekologického zemědělství v zahraničí	36
5.	CERTIFIKAČNÍ A KONTROLNÍ SYSTÉM NA ÚROVNI EU A STÁTU	39
5.1.	Soukromé kontrolní subjekty	39
5.2.	KEZ o.p.s.	40
5.3.	ABCERT AG, organizační složka	40
5.4.	Biokont CZ, s.r.o.	40
5.5.	BUREAU VERITAS CZECH REPUBLIC, spol. s r.o.	40
5.6.	Státní kontrolní orgán	41
5.7.	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský	41
5.8.	Nevládní organizace v ekologickém zemědělství, privátní certifikace a značení	41
6.	DOTAČNÍ POLITIKA EZ	45
7.	POZITIVNÍ PŘÍNOSY EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ	51
7.1.	Oblast životního prostředí	51
7.2.	Oblast pohody hospodářských zvířat	52
7.3.	Oblast kvality života na venkově, zvyšování konkurenceschopnosti a další oblasti	53
7.4.	Potenciál ekologického zemědělství poskytovat veřejné statky	53

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

8. SWOT analýza EZ	54
9. PŘENOS VĚDOMOSTÍ DO PRAXE V EZ (výzkum v EZ, poradenství v EZ a přenos know-how nepokrývá potřeby ekofarem, chybí modelové farmy)	55
9.1. Nedostatečný výzkum v EZ	55
9.2. Nedostatečné využívání poradenství v EZ	55
9.3. Nedostatečný přenos know-how do zemědělské praxe EZ.....	56
9.4. Nedostatečné využití modelových farem.....	57
9.5. Stávající podpory EZ.....	58
9.6. Trh s bioprodukty a biopotravinami.....	60
9.7. Nejistý odbyt produktů EZ	60
9.8. Nízká poptávka po biopotravinách	62
9.9. Málo uplatňované faremní zpracování a prodej ze dvora	62
9.10. Absence biopotravin ve veřejném stravování	63
9.11. Možná řešení problému	64
10. EKONOMICKÉ ASPEKTY EZ- POZITIVNÍ EXTERNALITY	65
10.1. Na společenské úrovni	65
10.2. Na podnikové úrovni	66
11. MARKETING EZ.....	67
11.1. Marketingová strategie a marketingový plán	67
11.2. Distribuční cesty produktů	68
11.3. 10 důvodů, proč podnikat na regionálním trhu.....	70
12. REGIONÁLNÍ A FAREMNÍ ZPRACOVÁNÍ BIOPRODUKTŮ	71
12.1. Dotace pro zpracovatele	73
12.2. Faremní zpracování rostlinných bioproduktů.....	73
12.3. Faremní zpracování živočišných bioproduktů	74
12.4. HACCP na úrovni farmy	75
12.5. Regionální zpracování bioproduktů	75
13. PŘÍKLADY Z PRAXE.....	77
13.1. Seznam ekologických zemědělců v kraji Vysočina k 31.12.2012.....	79
14. UKÁZKA VYBRANÝCH EKOFAREM.....	94
15. LITERATURA	100

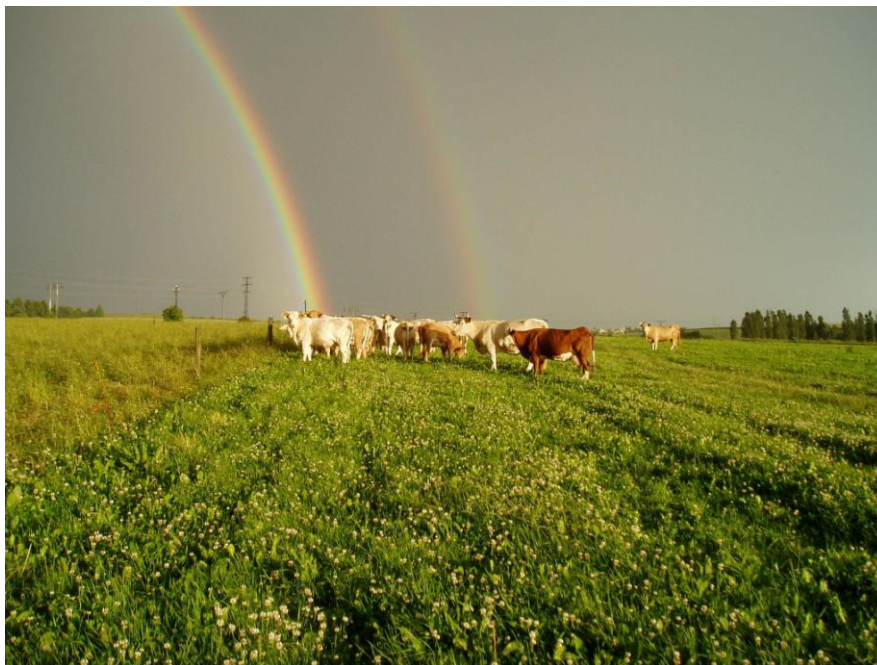
2. ÚVOD

Ekologická produkce je celkový systém řízení zemědělského podniku a produkce potravin, který spojuje osvědčené environmentální postupy, vysokou úroveň biologické rozmanitosti, ochranu přírodních zdrojů, uplatňování přísných norem pro dobré životní podmínky zvířat a způsob produkce v souladu s požadavky určitých spotřebitelů, kteří upřednostňují produkty získané za použití přírodních látek a procesů. Ekologický způsob produkce tak plní dvojí společenskou roli, když na straně jedné zajišťuje zvláštní trh odpovídající na spotřebitelskou poptávku po ekologických produktech a na straně druhé přináší veřejné statky přispívající k ochraně životního prostředí a dobrým životním podmínkám zvířat, jakož i k rozvoji venkova. (NR (ES) č. 834/2007, str.1)

Definovat ekologické zemědělství (EZ), jinak také „Organické zemědělství“ z anglického originálu “Organic farming“, lze také jako živé, účelně uspořádané, vzájemně spjaté, přirozeně vyplývající, tvořící celek (viz. slovník cizích slov, význam slova „organické“).

Akční plán České republiky pro rozvoj ekologického zemědělství definuje EZ jako systém hospodaření, který používá pro životní prostředí šetrné způsoby k potlačování plevelů, škůdců a chorob, zakazuje použití syntetických pesticidů a hnojiv, v chovu hospodářských zvířat klade důraz na pohodu zvířat, dbá na celkovou harmonii agroekosystému a jeho biologickou rozmanitost, a upřednostňuje obnovitelné zdroje energie a recyklaci surovin.

Ekologické zemědělství má v České republice za sebou již přes 20 let vývoje od několika průkopnických farem a propagátorů až po dnešní stav (resp. stav k 31.12.2012 dle statistiky MZe ČR), kdy dle pravidel EZ hospodaří celkem 3 934 zemědělských podniků, a to na celkové výměře 488 658 ha, což představuje podíl 11,46% z celkové výměry zemědělské půdy.

Přestože počet nových ekofarem i výměra ploch v systému EZ zaznamenaly v roce 2012 a 2013 stagnaci, udržuje si ekologické zemědělství a výroba biopotravin po celou dobu existence trend vysokého růstu. Uvedenou stagnaci jednoznačně způsobil krok Ministerstva zemědělství ČR, které z důvodů vyčerpání peněz a sladění běžících pětiletých dotačních závazků ekozemědělců „zavřelo“ tzv. agro-envi opatření včetně opatření ekologické

zemědělství pro nové žadatele i pro větší nárůst ploch u stávajících žadatelů. V současnosti se připravuje podoba nového dotačního systému, který by měl fungovat od roku 2015.

Poptávka po biopotravinách se plynule zvyšuje a český spotřebitel stále více preferuje české biopotraviny a neanonymní prodej. Biojarmarky, farmářské trhy, bedýnkový systém a zvyšující se počet specializovaných „bio“ obchodů je toho důkazem.

Tato metodika je zpracována v rámci projektu Podpora občanského vzdělávání, tvorba vzdělávacích programů Ekologické zemědělství regionálně a Klimatické změny ve vztahu k ekologickému č. CZ.1.07/3.1.00/37.010 na základě Analýzy potřeb cílových skupin v oblasti vzdělávání a jeho rozvoje.

Cílovou skupinou projektu jsou účastníci dalšího vzdělávání, kteří si prostřednictvím praktických vzdělávacích akcí (semináře, exkurze, workshopy apod.) a materiálů (např. v rámci e-learningu) rozšiřují své kompetence a znalosti v oblasti udržitelného regionálního rozvoje. Speciální oblastí spadající do udržitelného rozvoje, na který je projekt zaměřen, je ekologické zemědělství.

V rámci analýzy potřeb cílových skupin bylo provedeno šetření potřeb vzdělávání u spotřebitelů, ekologických zemědělců, prodejců biopotravin a spolupracujících subjektů (NNO, školy, profesní sdružení, družstva aj.) a ověření potřebnosti projektu, včetně metodik.

3. LEGISLATIVA EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ

Základními právními předpisy pro EZ jsou jednak evropská nařízení: Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 a Nařízení Komise (ES) č. 889/2008 v platném znění a dále český národní Zákon č. 242/2000 Sb. a Vyhláška MZe č. 16/2006 Sb. v platném znění. Uvedené dokumenty lze stáhnout např. na webu Ministerstva zemědělství (<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/legislativa/>).

3.1. Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 ze dne 28.6.2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91

Předpis se skládá z celkem 7 hlav a 42 článků. Řeší především obecné definice a obecná ustanovení v souvislosti s ekologickou zemědělskou produkcí.

- Zdůvodnění + Hlava I (čl.1-2): Obecné teze, účel, oblast působnosti a definice.
- Hlava II (čl.3-7): Cíle a zásady ekologické produkce.
- Hlava III Pravidla produkce (čl.8-22): Zákaz používání GMO (čl.9), Zákaz používání ionizujícího záření (čl.10), Pravidla obecná (čl.11), rostlinné produkce (čl.12), produkce mořských řas (čl.13), živočišné produkce (čl.14), produkce akvakultury (čl.15), dále obecná ustanovení použití určitých produktů a látek v EZ (přípravky na ochranu rostlin, hnojiva, krmiva, produkty k čištění zařízení, apod., čl.16), obecná pravidla přechodu na EZ (čl.17), obecná pravidla produkce biokrmiv (čl.18) a biopotravin (čl.19-21), obecná výjimečná pravidla produkce (čl.22).
- Hlava IV Označování (čl.23-26): Označování bioproduktů a biopotravin.
- Hlava V Kontroly (čl.27-31): Pravidla kontrolního systému.
- Hlava VI (čl.32-33): Pravidla obchodu s třetími zeměmi.
- Hlava VII (čl.34-42): Závěrečná a přechodná pravidla.

3.2. Nařízení Komise (ES) č. 889/2008 (dále též NK 889) ze dne 5.9.2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, pokud jde o ekologickou produkci, označování a kontrolu

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Předpis se skládá z celkem 5 hlav a 97 článků, dále pak má celkem 14 příloh. NK 889 je prováděcí předpis Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 a stanovuje konkrétní pravidla ekologické produkce a ostatních oblastí EZ. Je to pro ekologické zemědělce a výrobce nejdůležitější dokument.

- Zdůvodnění + Hlava I (čl.1-2): Základní teze, úvodní ustanovení.
- Hlava II (čl.3-56): Pravidla produkce, zpracování, balení, přepravy a skladování ekologických produktů.
 - Kapitola 1 Rostlinná produkce: Hospodaření s půdou a hnojení (čl.3), Zákaz hydroponické produkce (čl.4), Ochrana před škůdci, chorobami a plevely (čl.5), Zvláštní pravidla produkce hub (čl.6) a Produkce mořských řas (čl.6a-6e).
 - Kapitola 2 Živočišná produkce: Oblast působnosti (čl.7) a dále
 - Oddíl 1 Původ zvířat: Původ ekologicky chovaných zvířat (čl.8) a Původ zvířat mimo ekologický chov (čl.9).
 - Oddíl 2 Ustájení hospodářských zvířat a chovatelské postupy: Podmínky ustájení (čl.10), Zvláštní podmínky ustájení a chovatelské postupy pro savce (čl.11), Zvláštní podmínky ustájení a chovatelské postupy pro drůbež (čl.12), Zvláštní požadavky a podmínky umístění ve včelařství (čl.13), Přístup na otevřená prostranství (čl.14), Intenzita chovu (čl.15), Zákaz živočišné produkce bez zemědělské půdy (čl.16), Současná produkce ekologicky chovaných hospodářských zvířat a hospodářských zvířat mimo ekologický chov (čl.17) a Zacházení se zvířaty (čl.18).
 - Oddíl 3 Krmiva: Krmiva z vlastního zemědělského podniku nebo z jiných zdrojů (čl.19), Krmiva splňující požadavky na výživu zvířat (čl.20), Krmiva z přechodného období (čl.21), Použití určitých produktů a látek v krmivech (čl.22).
 - Oddíl 4 Prevence nálezů a veterinární péče: Prevence nálezů (čl.23), Veterinární péče (čl.24) a Zvláštní pravidla pro prevenci nálezů a veterinární péči ve včelařství (čl.25).
 - Kapitola 2a (čl.25a-25t): Produkce živočichů pocházejících z akvakultury.
 - Kapitola 3 Zpracované produkty: Pravidla produkce zpracovaných krmiv a potravin (čl.26), použití některých produktů a látek při zpracování potravin (čl.27), používání některých složek zemědělského původu nezískaných z EZ při zpracování potravin (čl.28), Povolení složek potravin zemědělského původu nezískaných z EZ členským státem (čl.29), Zvláštní ustanovení ohledně mořských řas (čl.29a).
 - Kapitola 3a (čl.29b-29d): Zvláštní pravidla pro výrobu vína.
 - Kapitola 4 Sběr, balení, přeprava a skladování produktů: Sběr produktů a přeprava do jednotek přípravy (čl.30), Balení a přeprava produktů k jiným hospodářským subjektům nebo do jiných jednotek (čl.31), Zvláštní pravidla pro přepravu krmiv do jiných jednotek (čl.32), Přeprava živých ryb (čl.32a), Přijímání produktů z jiných jednotek (čl.33), Zvláštní pravidla pro přijímání produktů ze třetí země (čl.34), Skladování produktů (čl.35).
 - Kapitola 5 Pravidla přechodu na ekologickou produkci: Rostliny a rostlinné produkty (čl.36), Mořské řasy (čl.36a), Zvláštní pravidla přechodu pro pozemky spojené s ekologickou živočišnou produkcí (čl.37), Hospodářská zvířata a živočišné produkty (čl.38), produkce živočichů pocházejících z akvakultury (čl.38a).
 - Kapitola 6 Výjimečná pravidla produkce:
 - Oddíl 1 Výjimečná pravidla týkající se podnebných, zeměpisných nebo strukturálních omezení v souladu s čl. 22 odst. 2 písm. A) nařízení (ES) č. 834/2007: Vazné ustájení zvířat v malých podnicích (čl.39), Souběžná produkce (čl.40), Správa včelařských jednotek za účelem opylování (čl.41).
 - Oddíl 2 Výjimečná pravidla produkce týkající se nedostupnosti vstupů pro EZ v souladu s čl. 22 odst. 2 písm. B) nařízení (ES) č. 834/2007: Využívání zvířat mimo ekologický chov (čl.42), Používání jiných než ekologických proteinových krmiv

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

- rostlinného a živočišného původu ke krmení chovaných živočichů (čl.43), Používání včelího vosku z konvenční produkce (čl.44), Používání osiv nebo vegetativního rozmnožovacího materiálu nezískaných ekologickým způsobem produkce (čl.45).
- Oddíl 3 Výjimečná pravidla týkající se specifických problémů při řízení ekologického chovu hospodářských zvířat v souladu s čl. 22 odst. 2 písm. D) nařízení (ES) č. 834/2007: Závěrečná fáze výkrmu dospělého skotu (čl.46).
 - Oddíl 3a: Přidání jiného než ekologického kvasničného extraktu (čl.46a).
 - Oddíl 4: Katastrofické události (čl.47).
 - Kapitola 7 (čl.48-56): Databáze osiv a další související ustanovení.
 - Hlava III Označování (čl.57-62):
 - Kapitola 1: Logo Evropské unie pro ekologickou produkci (čl.57), Podmínky používání číselného kódu a místa původu (čl.58).
 - Kapitola 2 Označování krmiv: Oblast působnosti, používání ochranných známek a obchodních označení (čl.59), Označení na zpracovaných krmivech (čl.60) a Podmínky používání označení na zpracovaných krmivech (čl.61).
 - Kapitola 3 Ostatní zvláštní požadavky na označování: Produkty rostlinného původu z období přechodu (čl.62).
 - Hlava IV Kontroly (čl.63-92):
 - Kapitola 1 Minimální požadavky na kontrolu: Kontrolní opatření a závazek hospodářského subjektu (čl.63), Změna kontrolních opatření (čl.64), Kontrolní návštěvy (čl.65), Účetní doklady (čl.66), Přístup do zařízení (čl.67), Osvědčení (čl.68), Prohlášení prodejce (GMO free, čl.69).
 - Kapitola 2 Zvláštní požadavky na kontrolu rostlin a rostlinných produktů ze zemědělské produkce nebo sběru: Kontrolní opatření (čl.70), Sdělení (čl.71), Záznamy o rostlinné produkci (čl.72), Několik produkčních jednotek provozovaných týměž hospodářským subjektem (čl.73).
 - Kapitola 2a (čl.73a-73b): Zvláštní požadavky na kontrolu ohledně mořských řas.
 - Kapitola 3 požadavky na kontrolu hospodářských zvířat a živočišných produktů získaných v rámci chovu: Kontrolní opatření (čl.74), Označení zvířat (čl.75), Záznamy o hospodářských zvířatech (čl.76), Kontrolní opatření týkající se veterinárních léčivých přípravků pro hospodářská zvířata (čl.77), Zvláštní kontrolní opatření pro včelařství (čl.78), Několik produkčních jednotek provozovaných týměž hospodářským subjektem (čl.79).
 - Kapitola 3a (čl.79a-79d): Zvláštní požadavky na kontrolu ohledně produkce živočichů pocházejících z akvakultury.
 - Kapitola 4 (čl.80): Požadavky na kontrolu jednotek produkujících rostlinné a živočišné produkty, mořské řasy a živočišné produkty akvakultury a potraviny tvořené těmito produkty.
 - Kapitola 5 (čl.81-85): Požadavky na kontrolu dovozů ekologických produktů ze třetích zemí.
 - Kapitola 6 (čl.86): Požadavky na kontrolu jednotek, které provádějí produkci, přípravu nebo dovoz ekologických produktů a které uzavřely se třetími stranami smlouvy o skutečném provedení části nebo veškerých daných činností.
 - Kapitola 7 (čl.87-90): požadavky na kontrolu jednotek připravujících krmiva.
 - Kapitola 8 (čl.91-92): Porušení předpisů a výměna informací.
 - Hlava V Předávání informací komisi, přechodná a závěrečná ustanovení (čl.93-97):
 - Kapitola 1 Předávání informací Komisi (čl.93-94): netýká se producentů!
 - Kapitola 2 Přechodná a závěrečná ustanovení:
 - Přechodná ustanovení (čl.95) – Vazné ustájení skotu do r. 2013 (bod 1), Výjimky z podmínek ustájení a intenzity chovu do 2013 (bod 2), Závěrečná fáze výkrmu ovcí a prasat do 2010 (bod 3), Kastrace selat bez anestézie do 2009 (bod 4), Zájmové chovy

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

(bod 5), další přechodná ustanovení, které již neplatí v oblasti označování, výroby vína a produkce akvakultury.

- Přílohy k NK 889/2008 (př.č. I – XIV): Přílohy uvádějí pozitivní seznamy hnojiv, použitelných pro EZ, přípravků na ochranu rostlin, krmných surovin, krmných doplňků, desinfekčních prostředků, produktů použitelných při výrobě biopotravin. Dále pak stanovují parametry ustájení hospodářských zvířat a maximální koncentraci chovu na hektar zemědělské půdy, a také vzory log, číselných kódů, osvědčení, prohlášení, stanovení parametrů ekologického chovu ryb a srovnávací tabulka nařízení 2092/91 a 889/2008.
 - Příloha I: Hnojiva, pomocné půdní látky a živiny podle čl. 3 odst. 1 a čl. 6d odst. 2
 - Příloha II: Pesticidy – přípravky na ochranu rostlin podle čl. 5 odst. 1
 - Příloha III: Minimální vnitřní a venkovní plocha a další charakteristiky ustájení podle jednotlivých druhů a typů produkce v souladu s čl. 10 odst. 4
 - Příloha IV: Maximální počet zvířat na hektar podle čl. 15 odst. 2
 - Příloha V: Krmné suroviny podle čl. 22 písm. d), čl. 24 odst. 2 a čl. 25m odst. 1
 - Příloha VI: Doplňkové látky používané ve výživě živočichů podle čl. 22 písm. g), čl. 24 odst. 2 a čl. 25m odst. 2
 - Příloha VII: Produkty k čištění a dezinfekci
 - Příloha VIII: Některé produkty a látky pro použití při výrobě zpracovaných ekologických potravin, kvasinek a kvasinkových produktů uvedených v čl. 27 odst. 1 písm. a) a v čl. 27a písm. a
 - Příloha VIIIa: Produkty a látky povolené k užití nebo přidání do ekologických produktů odvětví vína podle čl. 29c
 - Příloha IX: Složky zemědělského původu. Které nebyly vyprodukovány ekologicky a které jsou uvedeny v čl. 28
 - Příloha X: Druhy, k nimž jsou k dispozici ekologicky vypěstovaná osiva nebo sadbové brambory v dostatečném množství a ve značném počtu odrůd ve všech částech Společenství podle čl. 45 odst. 3 // v současnosti zde nejsou žádné druhy //
 - Příloha XI: Logo EU pro ekologickou produkci podle článku 57
 - Příloha XII: Vzor osvědčení pro hospodářský subjekt podle čl. 29 odst. 1 NR 834/2007 uvedený v čl. 68 odst. 1
 - Příloha XIIa: Vzor doplňkového osvědčení k vzoru dle přílohy XII
 - Příloha XIIb: Záznam podle čl. 68 odst. 2 druhého pododstavce
 - Příloha XIII: Vzor prohlášení prodejce podle čl. 69
 - Příloha XIIIa: Ekologická produkce jednotlivých druhů ryb
 - Příloha XIV: Srovnávací tabulka podle čl. 96

3.3. Zákon č. 242/2000 Sb. ze dne 29.6.2000, o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon se skládá z 6 hlav a 37 paragrafů, z nichž některé byly po vstupu do EU a přímé aplikaci evropských nařízení zrušeny. V současnosti obsahuje obecná ustanovení, definice, ustanovení týkající se registrace ekologických podnikatelů, výjimek z pravidel EZ, omezení kontaminace ze sousedních pozemků, chov králíků. Dále obsahuje některá ustanovení ohledně osvědčování a označování bioproduktů, biopotravin a ostatních bioproduktů, ohledně kontrolního systému, přestupků, správních deliktů a sankcí.

- Hlava I Obecná ustanovení
- Hlava II Ekologické zemědělství
- Hlava III Výroba biopotravin – zrušena
- Hlava IV Osvědčování a označování bioproduktů, biopotravin a ostatních bioproduktů
- Hlava V Kontrolní systém

- Hlava VI Přechodná a závěrečná ustanovení

3.4. Vyhláška č. 16/2006 Sb. ze dne 6.1.2006, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství

Tato vyhláška upravuje již pouze seznam zvířat, které lze chovat v EZ (§2), vzory žádostí o registraci osoby podnikající v EZ (§3), vzory národního grafického znaku pro EZ, tzv. Bio zebra (§6), a chov králíků (§4), který neupravují evropské předpisy.

Evropské logo pro EZ:

Národní české logo pro EZ (tzv. biozebra):

V určitých oblastech dané legislativy a oblastech ekologického zemědělství a výroby biopotravin praxe ukázala potřebu vyjasnit si daná ustanovení - provést oficiální výklad sporných pravidel. Proto Ministerstvo zemědělství vydalo v průběhu posledních let několik metodických pokynů, které tato sporná pravidla řeší.

V současnosti platné metodické pokyny jsou:

- **Metodický pokyn č. 1/2012:** Registrace subjektů do systému ekologického zemědělství, Přechodné období, Zkracování a prodlužování přechodného období
- **Metodický pokyn č. 2/2012:** Pravidla pro zakládání a údržbu ovocných sadů, Vegetační pokryv sadů, Meziřadí vinic, Krajinné prvky v režimu ekologického zemědělství
- **Metodický pokyn č. 4/2012:** Udělování výjimek z pravidel ekologického zemědělství na použití konvenčního osiva a vegetativního rozmnožovacího materiálu
- **Metodický pokyn č. 5/2012:** Udělování výjimek z pravidel ekologického zemědělství
- **Metodický pokyn č. 6/2012:** kterým se vymezuje pojem "region" ve vztahu k prováděcímu nařízení Komise č. 505/2012, ze dne 14. června 2012, kterým se mění a opravuje nařízení (ES) č. 889/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, pokud jde o ekologickou produkci, označování a kontrolu
- **Metodický pokyn č. 7/2012:** Současná produkce ekologicky chovaných hospodářských zvířat a hospodářských zvířat mimo ekologický chov

- **Metodický pokyn č. 1/2013:** kterým se stanovují specifická pravidla pro chov koní v režimu ekologického zemědělství vzhledem k platným legislativním předpisům a s ohledem na reálnou zemědělskou praxi
- **Definice velkochovu** – intenzivního chovu (netýká se chovu koní, ovcí a koz)
- **Současná legislativa EZ** je tedy rozdělena do čtyř předpisů, které mají do značné míry neuspořádanou a nelogickou strukturu. Jednotlivá ustanovení týkající se jedné specializace produkce EZ jsou na různých místech, v různých článcích a paragrafech. Vyznat se v nich dělá problémy i zkušenému poradci. Zemědělec většinou nemá šanci všechna pravidla správně obsáhnout. Proto je v rámci této metodiky zpracována přehledná tabulka jednotlivých pravidel dle specializací ekologické produkce.

Pro orientaci v pravidlech lze také doporučit několik existujících publikací a metodik. Protože se ale jednotlivá pravidla často mění a mění se i oficiální výklad těchto pravidel, nelze se na tyto publikace v každém případě spolehnout.

3.5. Pravidla dle specializací ekologického zemědělství – tabulka „Kde co najdu“

Specializace produkce v EZ	Pravidla dle předpisu:			
// oblast pravidel	NR (ES) 834/2007	NK (ES) 889/2007	Zákon č. 242/2000 Sb.	Vyhláška Mze č. 16/2006 Sb.
				Metodické pokyny Mze
Společná ustanovení				
Obecné teze	Úvod, zdůvodnění: odst. 1 - 40: Obecné teze	Úvod, zdůvodnění, rozvinutí: odst. 1 - 42: Obecné teze		
Účel a oblast působnosti	Čl. 1: Účel a oblast působnosti	Čl. 1: Předmět a oblast působnosti	§ 1: Předmět úpravy + § 2	§ 1: Předmět úpravy
Definice, terminologie	Čl. 2: Definice	Čl. 2: Definice	§ 3: Vymezení pojmů	
Cíle a obecné zásady EZ	Čl. 3 - 7: Cíle a zásady ekologické produkce			
Zákaz používání GMO (pozn.1)	Čl. 9: Zákaz používání GMO			
Zákaz používání ionizujícího záření	Čl. 10: Zákaz používání ionizujícího záření			
Pravidla při souběhu ekologické a konvenční produkce v jednom podniku	Čl. 11: Obecná pravidla zemědělské produkce		§ 9: Výjimky z pravidel ekologického hospodaření	Metodický pokyn č. 7/2012: Současná produkce eko a neeko hospodářských zvířat
Pravidla přechodu na EZ (přechodné období)	Čl. 17: Přechod			

Výjimky obecně	Čl. 22: Výjimečná pravidla produkce- odst. 1., 2. a), b), c), f), 3.		§ 9: Výjimky z pravidel ekologického hospodaření	Metodický pokyn č. 5/2012: Udělování výjimek z pravidel ekologického zemědělství
pozn.1: léčiva z GMO použít lze				
Specializace produkce v EZ	Pravidla dle předpisu:			
// oblast pravidel	NR (ES) 834/2007	NK (ES) 889/2007	Zákon č. 242/2000 Sb.	Vyhláška Mze č. 16/2006 Sb.
				Metodické pokyny Mze
Rostlinná produkce				
péče o půdu	Čl. 12: Pravidla rostlinné produkce- odst. 1. a), b), c)	Čl. 4: Zákaz hydroponické produkce	§ 10: Omezení působení škodlivých vlivů na ekologicky obhospodařované pozemky	Metodický pokyn č. 2/2012: Sady, vinice, krajinné prvky
hnojení zemědělské půdy	Čl. 12: Pravidla rostlinné produkce- odst. 1. d), e), f)	Čl. 3: Hospodaření s půdou a hnojení		
	Čl. 16: Produkty a látky používané v zemědělství a kritéria pro jejich schválení- odst. 1. b), 2. a), b), d), 3., 4. a 5.	Příloha I: Hnojiva, pomocné půdní látky a živiny podle čl. 3 odst. 1 a čl. 6d odst. 2		MP Definice velkochovu – intenzivního chovu (netýká se chovu koní, ovcí a koz)
přípravky na ochranu rostlin	Čl. 12: Pravidla rostlinné produkce- odst. 1. g), h)	Čl. 5: Ochrana před škůdci, chorobami a plevely a jejich potírání a hubení		
	Čl. 16: Produkty a látky používané v zemědělství a kritéria pro jejich schválení- odst. 1. a), 2. a), b), c), 3., 4. a 5.	Příloha II: Pesticidy - přípravky na ochranu rostlin podle čl. 5 odst. 1		
osivo a vegetativní rozmnožovací materiál	Čl. 12: Pravidla rostlinné produkce- odst. 1. i)	Čl. 45: Používání osiv nebo vegetativního rozmnožovacího materiálu nezískaných ekol. způsobem produkce	§ 9: Výjimky z pravidel ekologického hospodaření - odst. 4 - 6	Metodický pokyn 4/12: Udělování výjimek na použití konvenčního osiva a veget. rozmnožovacího materiálu

		Příloha X: Druhy, k nimž jsou k dispozici ekologicky vypěstovaná osiva nebo sadbové brambory v dostatečném množství a ve značném počtu odrůd ve všech částech Společenství podle čl. 45 odst. 3 / v současnosti žádné druhy!		
		Čl. 48 - 56: Databáze osiv		
Specializace produkce v EZ	Pravidla dle předpisu:			
// oblast pravidel	NR (ES) 834/2007	NK (ES) 889/2007	Zákon č. 242/2000 Sb.	Vyhláška Mze č. 16/2006 Sb.
				Metodické pokyny Mze
Rostlinná produkce				
čištění a dezinfekce v RV	Čl. 12: Pravidla rostlinné produkce- odst. 1. j)			
	Čl. 16: Produkty a látky používané v zemědělství a kritéria pro jejich schválení- odst. 1. f), 2. a), b), 3., 4. a 5.			
Sběr volně rostoucích rostlin a jejich částí	Čl. 12: Pravidla rostlinné produkce- odst. 2. a), b)	Čl. 30: Sběr produktů a přeprava do jednotek přípravy		
Produkce hub		Čl. 6: Zvláštní pravidla produkce hub		
Přechodné období v RV	Čl. 17: Přechod	Čl. 36: Rostliny a rostlinné produkty		

Výjimky v RV	Čl. 22: Výjimečná pravidla produkce- odst. 1., 2., 3.	Čl. 40: Souběžná produkce - odst. 1	§ 9: Výjimky z pravidel ekologického hospodaření	
		Čl. 45: Používání osiv nebo vegetativního rozmnožovacího materiálu nezískaných ekol. způsobem produkce	§ 9: Výjimky z pravidel ekologického hospodaření - odst. 4 - 6	
Kontroly v RV		Čl. 70 - 73: Zvláštní požadavky na kontrolu rostlin a rostlinných produktů ze zemědělské produkce nebo sběru		
Specializace produkce v EZ	Pravidla dle předpisu:			
// oblast pravidel	NR (ES) 834/2007	NK (ES) 889/2007	Zákon č. 242/2000 Sb.	Vyhláška Mze č. 16/2006 Sb.
				Metodické pokyny Mze
Mořské řasy	Čl. 13: Pravidla pro mořské řasy	Čl. 6a - 6e: Produkce mořských řas		
		Čl. 29a: Zvláštní ustanovení ohledně mořských řas		
<i>přechod</i>		Čl.36a: Mořské řasy		
Kontroly mořských řas		Čl. 73a - 73b: Zvláštní požadavky na kontrolu ohledně mořských řas		
Živočišná produkce				
Oblast působnosti		Čl. 7: Oblast působnosti	§ 4 / <i>druhy hosp. zvířat, zájmové chovy</i>	§ 2: Chov hospodářských zvířat / <i>druhy hosp. zvířat</i>

Původ zvířat	Čl. 14: Pravidla živočišné produkce- odst. 1. a)	Čl. 8: Původ ekologicky chovaných zvířat		
		Čl. 9: Původ zvířat mimo ekologický chov		
<i>výjimky</i>		Čl. 42: Využívání zvířat mimo ekologický chov	§ 9: Výjimky z pravidel ekologického hospodaření - odst. 1 - 3	
<i>výjimky</i> <i>včely- výjimky</i>		Čl. 47: Katastrofické události - odst. a) a b)	§ 9: Výjimky z pravidel ekologického hospodaření - odst. 1 - 3	
Specializace produkce v EZ	Pravidla dle předpisu:			
// oblast pravidel	NR (ES) 834/2007	NK (ES) 889/2007	Zákon č. 242/2000 Sb.	Vyhláška Mze č. 16/2006 Sb.
				Metodické pokyny Mze
Živočišná produkce				
Ustájení a chovatelské postupy	Čl. 14: Pravidla živočišné produkce- odst. 1. b)	Čl. 10: Pravidla týkající se podmínek ustájení		Metodický pokyn č. 1/2013: specifická pravidla pro chov koní v režimu EZ
		Čl. 11: Zvláštní podmínky ustájení a chovatelské postupy pro savce		
		Příloha III: Minimální vnitřní a venkovní plocha a další charakteristiky ustájení podle jednotlivých druhů a typů produkce v souladu s čl. 10 odst. 4 - část 1. Skot, koňovití, ovce, kozy a prasata		

výjimky		Čl. 39: Vazné ustájení zvířat	§ 9: Výjimky z pravidel ekologického hospodaření - odst. 1 - 3	
		Čl. 12: Zvláštní podmínky ustájení a chovatelské postupy pro drůbež		
		Příloha III: Minimální vnitřní a venkovní plocha a další charakteristiky ustájení podle jednotlivých druhů a typů produkce v souladu s čl. 10 odst. 4 - část 2. Drůbež		
včely		Čl. 13: Zvláštní požadavky a podmínky umístění ve včelařství		
Specializace produkce v EZ	Pravidla dle předpisu:			
// oblast pravidel	NR (ES) 834/2007	NK (ES) 889/2007	Zákon č. 242/2000 Sb.	Vyhláška Mze č. 16/2006 Sb.
				Metodické pokyny Mze
Živočišná produkce				
včely- výjimky		Čl. 41: Správa včelařských jednotek za účelem opylování		
včely- výjimky		Čl. 44: Používání včelího vosku z konvenční produkce		
		Čl. 14: Přístup na otevřená prostranství		

<i>výjimky</i>		Čl. 46: Specifické problémy při řízení ekologického chovu hospodářských zvířat / závěrečná fáze výkrmu skotu		
		Čl. 15: Intenzita chovu		
		Příloha IV: Maximální počet zvířat na hektar podle čl. 15 odst. 2		
		Čl. 16: Zákaz živočišné produkce bez zemědělské půdy		
<i>souběh</i>	Čl. 11: Obecná pravidla zemědělské produkce	Čl. 17: Současná produkce ekologicky chovaných zvířat a hospodářských zvířat mimo ekologický chov	§ 14: Chov hospodářských zvířat v ekologickém zemědělství - odst. 1/ konv. Zvířata max. 90 dnů na pastvině	Metodický pokyn č. 7/2012: Současná produkce eko a neeko hospodářských zvířat
<i>výjimky</i>		Čl. 40: Souběžná produkce - odst. 2	§ 9: Výjimky z pravidel ekologického hospodaření	
Specializace produkce v EZ	Pravidla dle předpisu:			
// oblast pravidel	NR (ES) 834/2007	NK (ES) 889/2007	Zákon č. 242/2000 Sb.	Vyhláška Mze č. 16/2006 Sb.
				Metodické pokyny Mze
Živočišná produkce				
		Čl. 18: Zacházení se zvířaty	§ 9: Výjimky z pravidel ekologického hospodaření	
<i>Chov králíků</i>			§ 14: Chov hospodářských zvířat v ekologickém zemědělství - odst. 2	§ 4: Chov králíků

Plemenitba	Čl. 14: Pravidla živočišné produkce- odst. 1. c)			
Krmení a výživa zvířat	Čl. 14: Pravidla živočišné produkce- odst. 1. d)	Čl. 19: Krmiva z vlastního zemědělského podniku nebo z jiných zdrojů		Metodický pokyn 6/12: kterým se vymezuje pojem "region"
	Čl. 16: Produkty a látky používané v zemědělství a kritéria pro jejich schválení- odst. 1. c) a d), 2. a), b), e), 3., 4. a 5.	Čl. 20: Krmiva splňující požadavky na výživu zvířat		
		Čl. 21: Krmiva z přechodného období		
		Čl. 22: Použití určitých produktů a látek v krmivech		
		Příloha V: Krmné suroviny podle čl. 22 písm. d), čl. 24 odst. 2 a čl. 25 m odst. 1		
		Příloha VI: Doplnkové látky používané ve výživě živočichů podle čl. 22 písm. g), čl. 24 odst. 2 a čl. 25 m odst. 2		
Specializace produkce v EZ	Pravidla dle předpisu:			
// oblast pravidel	NR (ES) 834/2007	NK (ES) 889/2007	Zákon č. 242/2000 Sb.	Vyhláška Mze č. 16/2006 Sb.
				Metodické pokyny Mze
Živočišná produkce- krmení				

<i>výjimky</i>		Čl. 43: Používání jiných než ekologických proteinových krmiv rostlinného a živočišného původu ke krmení chovaných živočichů (pozn. 3)		
<i>výjimky</i> <i>výjimky</i> <i>včely-</i>		Čl. 47: Katastrofické události - odst. c) a d)	§ 9: Výjimky z pravidel ekologického hospodaření	
Prevence nákaz a veterinární péče, léčení (pozn. 2)	Čl. 14: Pravidla živočišné produkce- odst. 1. e)	Čl. 23: Prevence nákaz		
		Příloha VII: Produkty k čištění a dezinfekci - Odst. 1: Produkty k čištění a dezinfekci budov a zařízení pro živočišnou výrobu podle čl. 23 odst. 4		
		Čl. 24: Veterinární péče		
<i>včely</i>		Čl. 25: Zvláštní pravidla pro prevenci nákaz a veterinární péči ve včelařství		
Čištění a dezinfekce v ŽV	Čl. 14: Pravidla živočišné produkce- odst. 1. f)			
	Čl. 16: Produkty a látky používané v zemědělství a kritéria pro jejich schválení- odst. 1. e), 2. a), b), 3., 4. a 5.			

pozn. 2: 1.e) iii) použití imunologických veterinárních léčiv je povoleno / pozn. 3: proteinová krmiva pro monogastry nejsou vyjmenována v příloze V ani VI

Specializace produkce v EZ	Pravidla dle předpisu:			
// oblast pravidel	NR (ES) 834/2007	NK (ES) 889/2007	Zákon č. 242/2000 Sb.	Vyhláška Mze č. 16/2006 Sb.
				Metodické pokyny Mze
Živočišná produkce				
<i>přechod</i>		Čl. 37: Zvláštní pravidla přechodu pro pozemky spojené s ekol. živočišnou produkcí		
<i>přechod</i>		Čl. 38: Hospodářská zvířata a živočišné produkty		
Výjimky v ŽV	Čl. 22: Výjimečná pravidla produkce- odst. 1., 2., 3.	Čl. 39: Vazné ustájení zvířat	§ 9: Výjimky z pravidel ekologického hospodaření	
		Čl. 40: Souběžná produkce - odst. 2	§ 9: Výjimky z pravidel ekologického hospodaření	
<i>včely</i>		Čl. 41: Správa včelařských jednotek za účelem opylování		
		Čl. 42: Využívání zvířat mimo ekologický chov	§ 9: Výjimky z pravidel ekologického hospodaření	
		Čl. 43: Používání jiných než ekologických proteinových krmiv ke krmení chovaných živočichů		
<i>včely</i>		Čl. 44: Používání včelího vosku z konvenční produkce		

		Čl. 46: Specifické problémy při řízení ekologického chovu hospodářských zvířat		
Specializace produkce v EZ	Pravidla dle předpisu:			
// oblast pravidel	NR (ES) 834/2007	NK (ES) 889/2007	Zákon č. 242/2000 Sb.	Vyhláška Mze č. 16/2006 Sb.
				Metodické pokyny Mze
Živočišná produkce				
<i>výjimky</i>		Čl. 47: Katastrofické události - odst. a) - d)	§ 9: Výjimky z pravidel ekologického hospodaření	
Kontroly v ŽV		Čl. 74 - 79: Požadavky na kontrolu hospodářských zvířat a živočišných produktů získávaných v rámci chovu		
Akvakultura				
Obecná pravidla produkce akvakultury	Čl. 15: Pravidla produkce akvakultury	Čl. 25a - 25t: Produkce živočichů pocházejících z akvakultury		
		Příloha VII: Produkty k čištění a dezinfekci - Odst. 1: Produkty k čištění a dezinfekci pro živočichy pocházející z akvakultury a produkci mořských řas podle čl. 6e odst. 2), čl. 25s odst. 2) a čl. 29a		
		Čl. 32a: Přeprava živých ryb		
<i>přechod</i>		Čl. 38a: Produkce živočichů pocházejících z akvakultury		

		Příloha XIIIa: oddíl 1 - 10: parametry chovu jednotlivých druhů živočichů z akvakultury		
Kontroly v akvakultuře		Čl. 79a - 79d: Zvláštní požadavky na kontrolu ohledně produkce živočichů pocházejících z akvakultury		
Specializace produkce v EZ	Pravidla dle předpisu:			
// oblast pravidel	NR (ES) 834/2007	NK (ES) 889/2007	Zákon č. 242/2000 Sb.	Vyhláška Mze č. 16/2006 Sb.
				Metodické pokyny Mze
Výroba krmiv				
	Čl. 18: Obecná pravidla produkce zpracovaných krmiv	Čl. 26: Pravidla produkce zpracovaných krmiv a potravin - odst. 1. - 5.	§ 9: Výjimky z pravidel ekologického hospodaření / vit. A, D, E	
		Čl. 32: Zvláštní pravidla pro přepravu krmiv do jiných jednotek produkce / přípravy nebo do skladovacích prostor		
Kontroly výrobců krmiv		Čl. 87 - 90: požadavky na kontrolu jednotek připravujících krmiva		
Výroba potravin				
	Čl. 19: Obecná pravidla produkce zpracovaných potravin	Čl. 26: Pravidla produkce zpracovaných krmiv a potravin - odst. 1. - 5.	§ 9: Výjimky z pravidel ekologického hospodaření / složky potravin	
	Čl. 21: Kritéria použití některých produktů a látek při zpracování	Čl. 27: Použití některých produktů a látek při zpracování potravin		

		Příloha VIII: Některé produkty a látky pro použití při výrobě zpracovaných ekologických potravin, kvasinek a kvasinkových produktů uvedených v čl. 27 odst. 1 písm. a) a v čl. 27a písm. a)		
Specializace produkce v EZ	Pravidla dle předpisu:			
// oblast pravidel	NR (ES) 834/2007	NK (ES) 889/2007	Zákon č. 242/2000 Sb.	Vyhláška Mze č. 16/2006 Sb.
				Metodické pokyny Mze
Výroba potravin				
Výjimky ve zpracování potravin	Čl. 22: Výjimečná pravidla produkce- odst. 1., 2. e), g), h), 3.	Čl. 28: Používání některých složek zemědělského původu nezískaných z ekologického zemědělství při zpracování potravin		
		Příloha IX: Složky zemědělského původu, které nebyly vyprodukovány ekologicky a které jsou uvedeny v čl. 28		
		Čl. 29: Povolení složek potravin zemědělského původu nezískaných z ekologického zemědělství členským státem		
Kontroly výroby potravin		Čl. 80: Kontrolní opatření / <i>potraviny</i>		
Výroba ekologických kvasinek	Čl. 20: Obecná pravidla výroby ekologických kvasinek	Čl. 27a: <i>bez názvu</i>		

Výroba vína		Čl. 29b - 29d: Zvláštní pravidla pro výrobu vína		
		Příloha VIIIa: Produkty a látky povolené k užití nebo přidání do ekologických produktů odvětví vína podle čl. 29c		
<i>výjimky</i>		Čl. 47: Katastrofické události - odst. e)		
Specializace produkce v EZ	Pravidla dle předpisu:			
// oblast pravidel	NR (ES) 834/2007	NK (ES) 889/2007	Zákon č. 242/2000 Sb.	Vyhláška Mze č. 16/2006 Sb.
				Metodické pokyny Mze
Balení, skladování, přeprava produktů				
<i>mimo sběr, krmiva, ryby, třetí země</i>		Čl. 31: Balení a přeprava produktů k jiným hospodářským subjektům nebo do jiných jednotek		
		Čl. 33: přijímání produktů z jiných jednotek a od jiných hospodářských subjektů		
		Čl. 35: Skladování produktů		
Označování				
Označování produktů (včetně potravin)	Čl. 23: Používání výrazů odkazujících na ekologickou produkci- odst. 1. - 3. a 5. - 6.	Čl. 57: Logo EU pro ekologickou produkci	§ 23: Označování bioproduktu, biopotraviny nebo ostatního bioproduktu / <i>bio zebra</i>	§ 6: Grafický znak / <i>bio zebra</i>

		Příloha XI: Logo EU pro ekologickou produkci podle čl. 57		Příloha č. 2: Značka - popis barev a písma
	Čl. 24: Povinné údaje	Čl. 58: Podmínky používání číselného kódu a místa původu		
	Čl. 25: Loga ekologické produkce			
Označování potravin	Čl. 23: Používání výrazů odkazujících na ekologickou produkci- odst. 4. - 6.			
Specializace produkce v EZ	Pravidla dle předpisu:			
// oblast pravidel	NR (ES) 834/2007	NK (ES) 889/2007	Zákon č. 242/2000 Sb.	Vyhláška Mze č. 16/2006 Sb.
				Metodické pokyny Mze
Označování				
	Čl. 24: Povinné údaje			
	Čl. 25: Loga ekologické produkce			
Ostatní produkty(krmivo, přechod, rozmnožovací materiál)	Čl. 26: Zvláštní požadavky na označování	Čl. 59: Oblast působnosti, používání ochranných známek a obchodních označení / <i>krmiva</i>		
		Čl. 60: Označení na zpracovaných krmivech		

		Čl. 61: Podmínky používání označení na zpracovaných krmivech		
		Čl. 62: produkty rostlinného původu z období přechodu		
Registrace			§ 6: Registrace osob podnikajících v EZ	§ 3: Vzor žádosti o registraci
			§ 7: Změny týkající se pozemků na ekofarmě a ekofarmy	Příloha č. 1: Žádost o registraci osoby podnikající v ekologickém zemědělství
			§ 8: Zrušení a zánik registrace	Metodický pokyn č. 1/2012: Registrace Přechodné období
Specializace produkce v EZ	Pravidla dle předpisu:			
// oblast pravidel	NR (ES) 834/2007	NK (ES) 889/2007	Zákon č. 242/2000 Sb.	Vyhláška Mze č. 16/2006 Sb.
				Metodické pokyny Mze
Kontroly				
Kontrolní systém	Čl. 27: Kontrolní systém	Čl. 63: Kontrolní opatření a závazek hospodářského subjektu	§ 28 - § 30 / Kontrolní systém v ČR	
jeho dodržování	Čl. 28: Dodržování kontrolního systému	Čl. 64: Změna kontrolních opatření		
		Čl. 65: Kontrolní návštěvy		

		Čl. 66: Účetní doklady		
		Čl. 67: Přístup do zařízení		
		Čl. 69: Prohlášení prodejce / <i>GMO FREE</i>		
		Příloha XIII: Vzor prohlášení prodejce podle čl. 69		
Osvědčení	Čl. 29: Osvědčení	Čl. 68: Osvědčení	§ 22: Osvědčení o původu bioproduktu, biopotraviny nebo ostatního bioproduktu	
		Příloha XII: Vzor osvědčení pro hospodářský subjekt podle čl. 29 odst. 1 NR (ES) č. 834/2007 uvedený v čl. 68 odst. 1 tohoto nařízení		
Specializace produkce v EZ	Pravidla dle předpisu:			
// oblast pravidel	NR (ES) 834/2007	NK (ES) 889/2007	Zákon č. 242/2000 Sb.	Vyhláška Mze č. 16/2006 Sb.
				Metodické pokyny Mze
Kontroly				
osvědčení		Příloha XIIa: Vzor doplňkového osvědčení pro hospodářský subjekt podle čl. 29 odst. 1 NR (ES) č. 834/2007 uvedený v čl. 68 odst. 2 tohoto nařízení		

		Příloha XIIb: Záznam podle čl. 68 odst. 2 druhého pododstavce		
Kontroly v RV		Čl. 70 - 73: Zvláštní požadavky na kontrolu rostlin a rostlinných produktů ze zemědělské produkce nebo sběru		
Kontroly mořských řas		Čl. 73a - 73b: Zvláštní požadavky na kontrolu ohledně mořských řas		
Kontroly v ŽV		Čl. 74 - 79: Požadavky na kontrolu hospodářských zvířat a živočišných produktů získávaných v rámci chovu		
Kontroly v akvakultuře		Čl. 79a - 79d: Zvláštní požadavky na kontrolu ohledně produkce živočichů pocházejících z akvakultury		
Kontroly výroby potravin		Čl. 80: Kontrolní opatření / <i>potraviny</i>		
Kontroly dovozů ze třetích zemí		Čl. 81 - 85: Požadavky na kontrolu dovozů ekologických produktů ze třetích zemí		
Specializace produkce v EZ	Pravidla dle předpisu:			
// oblast pravidel	NR (ES) 834/2007	NK (ES) 889/2007	Zákon č. 242/2000 Sb.	Vyhláška Mze č. 16/2006 Sb.
				Metodické pokyny Mze
Kontroly				

Kontroly třetích stran		Čl. 86: Požadavky na kontrolu jednotek, které provádějí produkci, přípravu nebo dovoz ekologických produktů a které uzavřely se třetími stranami smlouvu o skutečném provedení části nebo veškerých daných činností		
Kontroly výrobců krmiv		Čl. 87 - 90: požadavky na kontrolu jednotek připravujících krmiva		
Porušení pravidel	Čl. 30: Opatření pro případ porušení a nesrovnalostí	Čl. 91: Opatření pro případ podezření z porušení předpisů a nesrovnalostí	§ 33: Přestupky	
			§ 33a: Správní delikty právnických osob a podnikajících fyzických osob	
			§ 33b: Společná ustanovení ke správním deliktům	
			§ 34: Zvláštní opatření	
Výměna informací	Čl. 31: Výměna informací	Čl. 92: Výměna informací		
Specializace produkce v EZ	Pravidla dle předpisu:			
// oblast pravidel	NR (ES) 834/2007	NK (ES) 889/2007	Zákon č. 242/2000 Sb.	Vyhláška Mze č. 16/2006 Sb.
				Metodické pokyny Mze
Obchod s třetími zeměmi				

Pravidla obchodu	Čl. 32: Dovoz vyhovujících produktů	Čl. 34: Zvláštní pravidla pro přijímání produktů ze třetí země		
	Čl. 33: Dovoz produktů poskytujících rovnocenné záruky			
Kontroly dovozů ze třetích zemí		Čl. 81 - 85: Požadavky na kontrolu dovozů ekologických produktů ze třetích zemí		
Závěrečná a přechodná pravidla				
Hlava VII	Čl. 34 - 42			
Hlava V		Čl. 93 - 97: Předávání informací Komisi, přechodná a závěrečná ustanovení / pozor- výjimky s ukončenou platností		
		Příloha XIV: Srovnávací tabulka podle čl. 96		
Hlava VI			Přechodná a závěrečná ustanovení	

3.6. Ostatní legislativa pro hospodaření zemědělského podniku

S kontrolou a certifikací v ekologickém zemědělství přímo souvisí také evropské akreditační normy, podle kterých jsou kontrolní organizace pro EZ v celé Evropě akreditovány a které stanovují pravidla pro kontrolu a certifikaci bioproduktů a biopotravín.

V současnosti je to norma **ČSN EN 45011**: Všeobecné požadavky na orgány provozující systémy certifikace výrobků a **ČSN EN ISO/IEC 17020**: Posuzování shody – Všeobecná kritéria pro činnost různých typů orgánů provádějících inspekci.

Tyto normy jsou stěžejní pro kontrolní organizace, pro producenty ekologických produktů není jejich znalost důležitá, spíše může zvýšit povědomí o principech systému kontroly a certifikace.

Mezi další legislativní předpisy, které se týkají zemědělců a producentů potravin (všech, tedy nejen ekologických) patří například následující zákony, navazující vyhlášky, apod. Touto legislativou se ale tato metodika dále nebude zabývat.

- Zemědělský zákon - Zákon č. 252/1997 Sb. o zemědělství
- Vodní zákon - Zákon č. 254/2001 Sb. o vodách
- Zákon o hnojivech - Zákon č. 156/1998 Sb. o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech, a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd
- Zákon o rostlinolékařské péči - Zákon č. 326/2004 Sb. o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů
- Zákon o odpadech - Zákon č. 185/2001 Sb. o odpadech
- Zákon o ochraně přírody - Zákon České národní rady č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny
- Veterinární zákon - Zákon č. 166/1999 Sb. o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů
- Plemenářský zákon - Zákon č. 154/2000 Sb. o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat
- Zákon proti týrání - Zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání
- Krmivářský zákon - Zákon č. 91/1996 Sb. o krmivech
- Potravinářský zákon - Zákon č. 110/1997 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích
- Nitrátová směrnice
- GAEC, Cross Compliance, aj.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4. EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ V ČR A V ZAHRANIČÍ

4.1. Statistika, vývoj ekologického zemědělství v ČR

V České Republice hospodařilo k 31.12.2012 celkem 3 934 ekologických zemědělců, a to na celkové výměře 488 658 ha, což představuje podíl 11,46% z celkové výměry zemědělské půdy. Výměra orné půdy dosahuje téměř 60 000 ha, výměra vinic v ekologickém zemědělství je na současných 1000 ha. V ekologickém zemědělství hospodaří 11 včelařů.

Vývoj výměry zemědělské půdy v ekologickém zemědělství ČR

Rok	Počet podniků celkem	Výměra zemědělské půdy v EZ v ha	Procentický podíl ze zem. půdního fondu
1990	3	480	-
1991	132	17 507	0,41
1992	135	15 371	0,36
1993	141	15 667	0,37
1994	187	15 818	0,37
1995	181	14 982	0,35
1996	182	17 022	0,40
1997	211	20 239	0,47
1998	348	71 621	1,67
1999	473	110 756	2,58
2000	563	165 699	3,86
2001	654	217 869	5,09
2002	721	235 136	5,50
2003	810	254 995	5,97
2004	836	263 299	6,16
2005	829	254 982	5,98
2006	963	281 535	6,61
2007	1318	312 890	7,35
2008	1 946	341 632	8,04
2009	2 689	398 407	9,38
2010	3 517	448 202	10,55
2011	3 920	482 927	11,40
2012	3 934	488 658	11,46

4.2. Počet výrobců biopotravin v letech 2001-2012

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012

Počet výrobců biopotravin	75	92	96	116	125	152	253	422	497	626	646	454*
---------------------------	----	----	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------

*Úbytek počtu výrobců biopotravin je způsoben omezením činnosti společnosti Billa, která ukončila v průběhu roku 2012 dopékání biopečiva ze zmražených polotovarů ve svých provozovnách

zdroj: MZe ČR, Statistika základní 31.12.2012

4.3. Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR (ha)

Plochy	rok 2001 výměra	rok 2002 výměra	rok 2003 výměra	rok 2004 výměra	rok 2005 výměra	rok 2006 výměra	rok 2007 výměra
Orná půda	19 164	19 536	19 637	19 694	20 766	23 478,57	29 505
TTP	195 633	211 924	231 683	235 379	209 956	232 189,53	257 899
Trvalé kultury	963	898	928	1 170	820	1 195,61	1 870
Ostatní plochy	2 354	2 778	2 747	7 056	23 440	24 670,97	23 616
Celkem	218 114	235 136	254 995	263 299	254 982	281 534,68	312 890

Plochy	rok 2008 výměra	rok 2009 výměra	rok 2010 výměra	rok 2011 výměra	rok 2012 výměra
Orná půda	35 178	44 906	54 937	59 281	58 489
TTP	281 596	329 232	369 272	398 060	407 219

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Trvalé kultury (sady)	2 764	3 678	5 128	6 453	6 672
Trvalé kultury (vinice)	341	645	803	965	1 000
Trvalé kultury (chmelnice)	0	8	8	10	11
Ostatní plochy	21 753	19 890	18 054	18 158	17 371
Celkem	341 632	398 407	448 202	482 927	488 658

zdroj: MZe ČR, Statistika základní 31.12.2012

4.4. Podíl jednotlivých kultur na celkové výměře ekologického zemědělství (%)

Plochy	Rok 2001	Rok 2002	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012
Orná půda	8,78	8,31	7,70	7,50	8,1	8,34	9,43	10,30	11,38	12,27	12,29	11,76
TTP	89,69	90,13	90,86	89,40	82,4	82,5	82,42	82,42	82,63	82,38	82,42	83,13
Trvalé kultury	0,45	0,38	0,36	0,40	0,30	0,42	0,60	0,91	1,08	1,33	1,54	1,57
Ostatní plochy	1,08	1,18	1,08	2,70	9,2	8,74	7,55	6,37	4,91	4,02	3,75	3,54
Celkem	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

zdroj: MZe ČR, Statistika základní 31.12.2012

4.5. Vývoj trhu biopotravin v ČR

Ukazatel	2005	2006	2007	2008	2009	2009 - korekce	2010
Maloobchodní obrat (spotřeba biopotravin v mld. Kč)	0,51	0,76	1,29	1,80	1,77	1,61	1,59
Meziroční změna obratu (%)	16	49	70	40	-2	-10	-1
Podíl na celkovém obratu za potraviny (%)	0,18	0,35	0,55	0,75	0,71	0,65	0,63
Spotřeba na obyvatele a rok (Kč)	50	74	126	176	171	154	151
Podíl dovozu na obratu biopotravin (%)	54	56	62	57	46 /68*	n.d.	45
Podíl řetězců na maloobchodním obratu (%)	57	67	68	74	69	68	67

*V roce 2009: zpracované biopotraviny z dovozu 46%, po zahrnutí biopotravin z dovozu k dalšímu zpracování vč. pouhého zabalení až 68%.

Zdroj: Green marketing 2005-2008, ÚZEI 2009, 2010

4.6. Srovnání výsledků hlavních postojů a znalostí spotřebitelů v oblasti biopotravin v letech 2006, 2008 a 2010

Postoj spotřebitelů	Červenec 2006 (%)	Listopad 2008 (%)	Listopad 2010 (%)
Kupuji biopotraviny	29	39	37
Kupuji biopotraviny pravidelně	3	14	14
Cena je pro mě největší překážkou pro nákup biopotravin	31	29	40
Vím, jak se biopotraviny označují, znám národní BIO logo	32	56	54

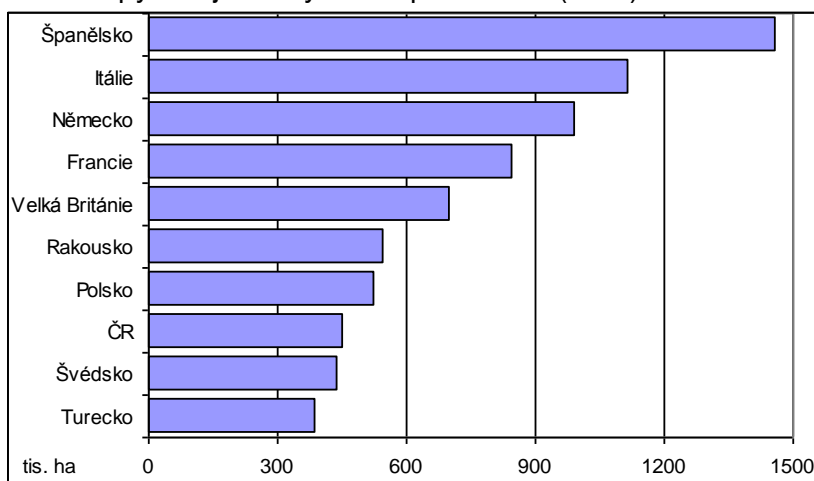
Zdroj: Průzkumy Ogilvy

4.7. Stav ekologického zemědělství v zahraničí

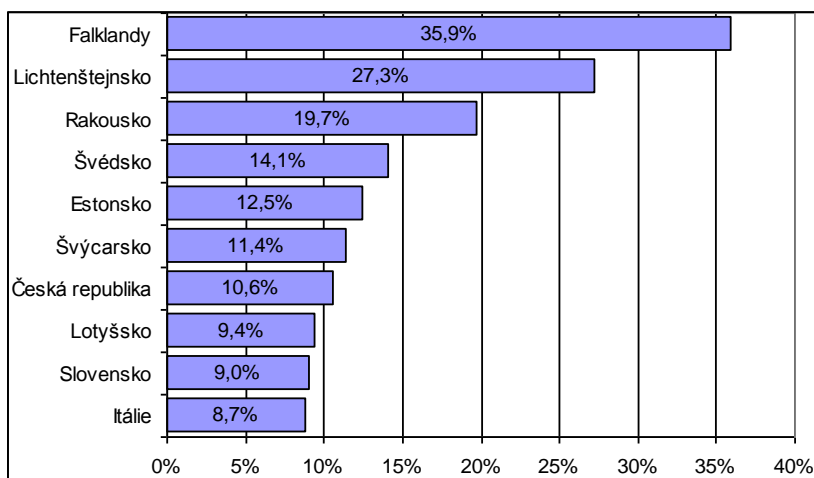
- Výměra ploch v EZ

Graf 1: Deset zemí Evropy s největší výměrou ploch v EZ (2010)

Zdroj: FiBL and IFOAM 2012

Graf 2: Deset zemí světa s nejvyšším podílem ploch v EZ na celkové zemědělské půdě (2010)

Zdroj: FiBL and IFOAM 2012

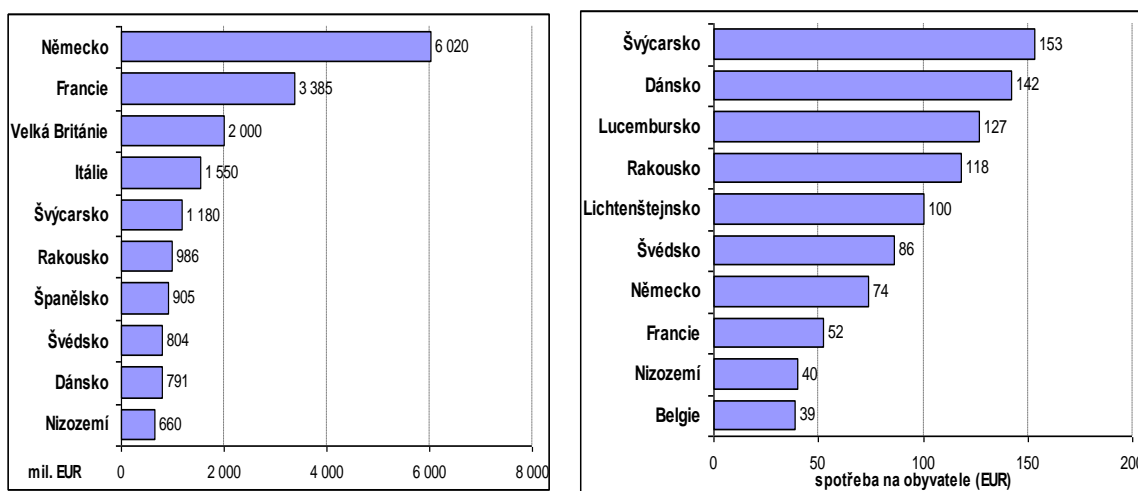
- Trh biopotravin

Velikost trhu biopotravin a roční spotřeba na obyvatele v ČR, AT a DE (2009)

Ukazatel	CZ	AT	DE
Celkový obrat biopotravin včetně exportu (Kč)	2,1 mld. Kč	26,4 mld. Kč	n.d.
Velikost trhu biopotravin (obrat v Kč)	1,8 mld. Kč	24,6 mld. Kč	155,6 mld. Kč
Podíl biopotravin na celkové spotřebě (%)	0,7	5,6	3,0
Spotřeba biopotravin (Kč/obyvatel a rok)	170	2 940	1 890

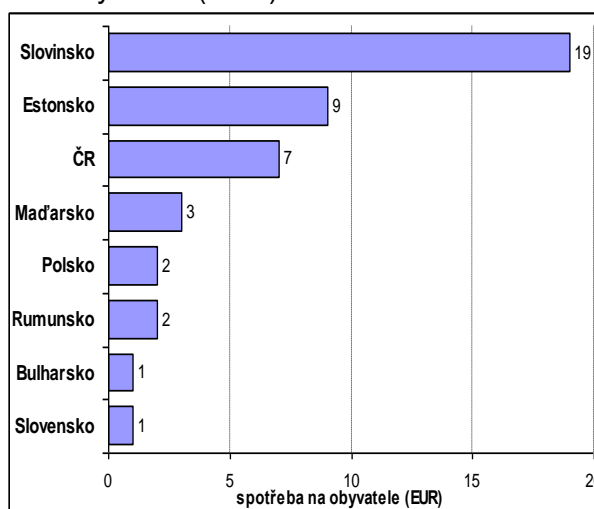
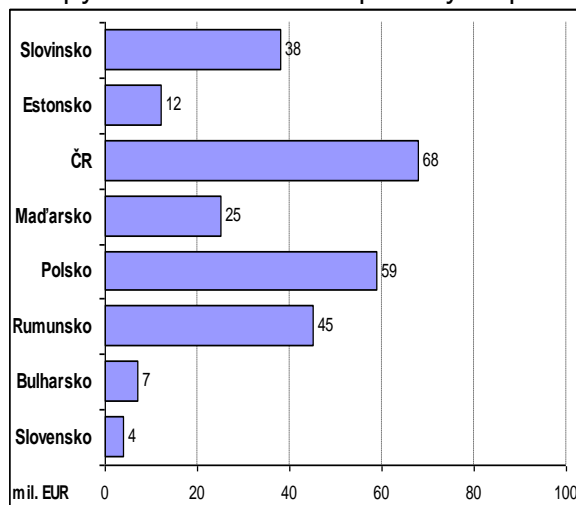
Zdroj: CZ: ÚZEI, AT a DE: The Organic Market in Europe (FiBL); zpracoval ÚZEI

Graf 3: Deset zemí Evropy s největším trhem biopotravin a největší roční spotřebou biopotravin na obyvatele (2010)

Zdroj: FiBL-AMI Survey 2012; zpracoval ÚZEI

Graf 4: Velikost trhu biopotravin a spotřeby na obyvatele v zemích střední a východní Evropy – řazeno dle roční spotřeby biopotravin na obyvatele (2010)

Pozn.: Data za Litvu a Lotyšsko nejsou dostupná. Zdroj: FiBL-AMI Survey 2012; zpracoval ÚZEI

ČR patří v rámci EU mezi země s největší rozlohou ekologických ploch a dále mezi deset zemí světa s největším podílem těchto ploch na celkové zemědělské půdě (viz Graf 1 a Graf 2). V ČR se však významně odlišuje užití půdy v EZ a zemědělství jako celku. ČR se řadí v rámci Evropy k zemím s nejvyšším podílem TTP v EZ, přičemž v zemědělství jako celku je naopak podíl TTP ze srovnávaných zemí nejnižší (26 %).

Vzhledem k dominanci extenzivních TTP v EZ a jejich orientaci zejména na mimoprodukční funkce údržby a péče o krajinu, **rozsahu ekologických ploch neodpovídá objem bioprodukce (podpora ekofarem, které nemusí nic vyrábět, není spatřována jako správná)**. Přitom struktura hospodaření na orné půdě není také optimální (chybí pestrost plodin, v osevním postupu dominují pouze 2 až 3 plodiny, vysoký podíl obilovin bez ohledu na nadmořskou výšku).

Deset zemí Evropy s nejvyšším podílem TTP v EZ (2010)

Země	Podíl na z.p. (%)	Podíl TTP v EZ (%)	Podíl TTP celkem (%)
Irsko	1,16	96,6	73,9
ČR	10,55	86,2	26,6
Slovinsko	6,28	85,3	59,2
Švýcarsko	11,37	82,5	71,0
Belgie	3,57	72,2	36,8
Slovensko	9,01	70,4	26,7
Nizozemí	2,40	69,2	43,4
Velká Británie	4,34	68,5	65,0
Portugalsko	5,79	66,4	48,9
Rakousko	19,69	64,2	54,7

Zdroj: Eurostat; zpracoval ÚZEI

5. CERTIFIKAČNÍ A KONTROLNÍ SYSTÉM NA ÚROVNI EU A STÁTU

Ekologické zemědělství a výroba biopotravin je celosvětově zaštitěno organizací IFOAM-International Federation of Organic Agriculture Movements. (<http://www.ifoam.org/>)

IFOAM pro Evropu má sídlo v Bruselu. (<http://www.ifoam-eu.org/>)

Na základě celosvětového konsensu jednotlivých národních představitelů (vlády, nevládní organizace, EU, apod.) přijal IFOAM tzv. IFOAM standardy, ze kterých vyplývají ostatní certifikační a kontrolní pravidla – např. EU standardy, národní nebo regionální standardy a privátní standardy jednotlivých svazů ekologických zemědělců.

Systém ekologického zemědělství v Evropě je řízeno Evropskou Komisí na úrovni Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 a Nařízení Komise (ES) č. 889/2008. To jsou základní předpisy, kterými se musí řídit všechny státy v EU a také státy, které chtějí s EU obchodovat.

Dále mohou mít jednotlivé státy svá národní pravidla, která mohou být v některých ustanoveních přísnější, než pravidla EU.

Celosvětově jsou potom velmi rozšířené privátní standardy některých svazů ekologických zemědělců a výrobců biopotravin, které jsou v mnoha směrech přísnější než pravidla EU a často i známější vyžadovanější u spotřebitelů. Většinou tyto nadstandardy mají svůj nezaměnitelnou značku. Typickým případem a pro nás nejznámější jsou to německé svazy Bioland, Naturland a Demeter se svými značkami nebo také rakouská BIO Austria nebo švýcarská BIO SUISSE.

Garantem na úrovni EU standardů jsou jednotlivé členské státy, resp. jednotlivá ministerstva zemědělství. Ta potom pověřují samotnou kontrolou a certifikací jednotlivé většinou privátní kontrolní organizace. Jejich certifikáty mají platnost v celé EU, každá z nich má přidělen svůj unikátní kód.

V České Republice je tedy garantem Ministerstvo zemědělství ČR (<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/kontrola/>), kontrolou a certifikací jsou pověřeny celkem čtyři subjekty.

5.1. Soukromé kontrolní subjekty

Zajišťují kontrolní činnosti spojené s vydáním osvědčení o původu bioproduktu, biopotravin nebo ostatního bioproduktu.

5.2. KEZ o.p.s.

IČO	25916076
Adresa	Poděbradova 909, Chrudim, 53701
Adresa WWW	www.kez.cz
E-mailová adresa	kez@kez.cz
Telefon	469 622 249
Číslo faxu	469 625 027

5.3. ABCERT AG, organizační složka

IČO	27662179
Adresa	Komenského 1321/1, Jihlava, 58601
Adresa WWW	www.abcert.cz
E-mailová adresa	info@abcert.cz
Telefon	545 215 899
Číslo faxu	545 217 876

5.4. Biokont CZ, s.r.o.

IČO	26978474
Adresa	Měříčkova 159/34, Brno, 62100
Adresa WWW	www.biokont.cz
E-mailová adresa	slavik@biokont.cz, rozsypal@biokont.cz
Telefon	541 212 308
Mobilní telefon	+420606605728

5.5. BUREAU VERITAS CZECH REPUBLIC, spol. s r.o.

IČO	26165007
Adresa	Olbrachtova 1589/1, Praha 4, 14000

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Adresa WWW	www.bureauveritas.cz
E-mailová adresa	iva.vrkocova@cz.bureauveritas.com
Telefon	210 088 247

Dle pověření MZe ČR funguje v oblasti ekologického zemědělství také státní kontrolní orgán, který ale není oprávněn provádět certifikaci produktů.

5.6. Státní kontrolní orgán

Zajišťuje úřední kontrolu dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat.

5.7. Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

IČO	00020338
Adresa	Hroznová 63/2, Brno, 60300
Adresa WWW	www.ukzuz.cz
E-mailová adresa	podatelna@ukzuz.cz
Telefon	543 548 111

5.8. Nevládní organizace v ekologickém zemědělství, privátní certifikace a značení

Jak již bylo řečeno v předchozích kapitolách, velmi důležité jsou v systému ekologického zemědělství jednotlivá nevládní sdružení- svazy, které nesou úlohu vzdělávání, poradenství, osvěty u producentů i spotřebitelů, nabídku vlastních standardů a značek a pomoci při odbytu bioproduktů a biopotravin.

Jednotlivé svazy spolu intenzivně komunikují a spolupracují jak na úrovni států, tak na úrovni Evropy.

Ze zahraničních svazů pro účely této metodiky uvádíme následující organizace:

- Bioland e.V., Kaiserstr, 18, 55116 Mainz, Německo
(<http://www.bioland.de/bioland/startseite.html>)
- Naturland - Verband für ökologischen Landbau e.V., Kleinhaderner Weg 1, 82166 Gräfelfing Německo (<http://www.naturland.de/>)
- Demeter-International e.V., Brandschneise 1, 64295 Darmstadt Německo
(<http://www.demeter.net/>)

- BIO AUSTRIA - Theresianumgasse 11, 1040 Wien, Rakousko (<http://www.bio-austria.at/>)
- Bio Suisse, Peter Merian-Strasse 34, CH-4052 Basel, Švýcarsko (<http://www.bio-suisse.ch/>)
- Ekotrend Slovakia - Zváz ekologického poľnohospodárstva, Michala Hlaváčka 21, 054 01 Levoča, Slovensko (<http://www.ecotrend.sk/zvaz-ekologickeho/>)

V České Republice funguje jako svaz ekologických zemědělců pouze **PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců** se sídlem v Šumperku.

Kontakt: Nemocniční 1852/53, 787 01 Šumperk, Tel/fax: 583 216 609 (www.pro-bio.cz)

PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců (dále jen Svaz PRO-BIO) je jediné celostátní sdružení ekozemědělců, zpracovatelů a prodejců biopotravin. Sdružuje také poradce, školy, spotřebitele a přátele ekologického zemědělství.

Hlavní sídlo Svazu PRO-BIO se nachází v Šumperku na severní Moravě. Pobočky jsou po celé České republice. Spotřebitelskými tématy se zabývá PRO-BIO Liga se sídlem v Praze Hostivaři (www.biospotrebitel.cz). Pro výzkum, vzdělávání a přenos výsledků vědy do praxe Svaz PRO-BIO zřídil Bioinstitut, o.p.s. se sídlem v Olomouci (www.bioinstitut.cz).

Hlavním posláním Svazu PRO-BIO je prosazovat v ČR ekologické zemědělství jak v intenzivních, tak extenzivních produkčních oblastech. Důležitou součástí činnosti je propagace biopotravin, vždy s ohledem na zájmy ekologických zemědělců, členů Svazu PRO-BIO, kteří tento obor v ČR rozvíjejí a prosazují již od roku 1990.

Svaz PRO-BIO dbá na to, aby v ČR fungovala transparentní a nezávislá kontrola ekologického zemědělství a aby bylo pro přírodu i zdraví prospěšné hospodaření ekozemědělců státem dostatečně kompenzováno.

Svaz PRO-BIO ve spolupráci s předními evropskými svazy ekologického zemědělství vyvíjí vlastní směrnice pro hospodaření i zpracování, které respektují základní evropskou normu Nařízení Rady NR (dotace a legislativa), ale navíc požadují celopodnikový přechod na ekologické zemědělství, a jsou přísnější než základní požadavky NR v mnoha dalších oblastech (Směrnice Svazu PRO-BIO). Kromě toho poskytuje Svaz PRO-BIO svým členům informační servis, poradenství, bezúročné půjčky, pořádá vzdělávací akce, pomáhá s odbytem a zajišťuje cílenou propagaci a reklamu.

V rámci Svazu PRO-BIO funguje celkem 11 regionálních zastoupení - tzv. Regionálních center:

- PRO-BIO regionální centrum Bílé Karpaty

Ing. Milan Drgáč
Starý Hrozenkov 314, 687 74 Starý Hrozenkov
Tel./fax: 572 696 323
Tel.: 721 943 628
iskopanice@razdva.cz

m.drgac@centrum.cz

Okresy: HO, KM, UH, VS, ZL

- PRO-BIO regionální centrum Jeseníky

Ing. Přemysl Čech

Nemocniční 1852/53, 787 01 Šumperk

Tel.: 602 419 224

premysl@farmacechovi.cz

www.pro-bio.cz/jeseniky

Okresy: BR, JE, SU

- PRO-BIO regionální centrum Jižní Morava

Ing. Petr David

Kotlářská 53, 602 00 Brno

Tel: 774 710 391

ingpetr.david@centrum.cz

Okresy: BK, BO, BM, VY, ZN, BV

- PRO-BIO regionální centrum Krkonoše a Podkrkonoší

Ing. Hana Řehořková

Horní Branná 117, 512 36 Horní Branná

Tel: 605 168 608

pro-biokrkonose@volny.cz

www.pro-biokrkonose.eu

Okresy: MB, HK, JC, SM, NA, TU, JN, PB, NB, KO, KH

- PRO-BIO regionální centrum Litomyšl

Ing. František Chlad

Smetanovo nám. 87, 570 01 Litomyšl

Tel.: 774 218 413

frantisek.chlad@gmail.com

Okresy: CR, PA, SY, UO, RK

- PRO-BIO regionální centrum Moravská Brána

Ing. Alena Malíková

Tyršova 705, 742 58 Příbor

Tel.: 556 712 577, 604 905 611

probio.moravskabrana@seznam.cz

Okresy: FM, KI, NJ, OC, OP, OV, PR, PV

- PRO-BIO regionální centrum Severovýchod

Ing. Kamil Toman

Brtnická 360, 407 78 Velký Šenov

Tel.: 737 284 212

toman@spojenefarmy.cz

Okresy: CL, LB, DC

- PRO-BIO regionální centrum Severozápadní Čechy

Ing. Zdeněk Perlinger
Hlavní 27, 362 63 Dalovice
Tel.: 353 223 129, 607 103 244
Fax: 353 226 354
perlinger@volny.cz
<http://www.rc-severozapad.cz/>
Okresy: CV, DO, CH, KV, LN, MO, PS, SO, TC, TP, UL

- PRO-BIO regionální centrum Srdce Čech

Ing. Ivana Květoňová
Sedlo 4, 364 01 Toužim
Tel.: 353 312 023
Tel.: 604 258 219
kvetonova.sedlo@seznam.cz
Okresy: BE, BN, KL, LT, ME, PH, PJ, PZ, RA, RO

- PRO-BIO regionální centrum Šumava

Ing. Vladimír Krtouš
Zdíkov - Branišov 9, 384 73 Stachy
Tel.: 602 830 998
info@highland.cz
<http://www.pro-bio.stachy.cz/>
Okresy: CK, KT, PT, PI, ST

- PRO-BIO regionální centrum Vysočina

Ing. Tomáš Klejzar
Sasov 2, 586 01 Jihlava
Tel: 567 313 667, 739 235 944
tomas.klejzar@volny.cz
Okresy: HB, JI, PE, TR, ZR, CB, JH, TA

Dále v rámci Svazu PRO-BIO fungují dvě odborné pobočky.

- Bioprodejny Svazu PRO-BIO

Ing. Jana Lukešová
Gočárova 516, 500 02 Hradec Králové
Tel.: 723 360 721, 774 267 189
bioprodejny@seznam.cz

- Infocentrum PRO-BIO LIGY o biopotravinách, ekologickém zemědělství a ekologicky šetrném způsobu života

Mgr. Jan Valeška
SEV Toulcův dvůr,
Kubatova 1/32, 102 00 Praha 10 - Hostivař
Tel.: 272 660 501, 774 683 833
info@biospotrebitel.cz
<http://www.biospotrebitel.cz>

Svaz PRO-BIO a Bioland společně založili odbytovou organizaci **PRODEJ-BIO s.r.o.**

PRODEJ-BIO s.r.o.

Ing. František Chlad
Smetanovo náměstí 87
570 01 Litomyšl
frantisek.chlad@prodejbio.cz
Tel: +420 774 218 413
Fax: +420 461 615 293

6. DOTAČNÍ POLITIKA EZ

Vyplacené finanční prostředky v rámci agroenvironmentálního opatření „Ekologické zemědělství“ - dotace na plochu zařazenou do ekologického zemědělství nebo přechodného období v letech 1998 - 2012

Rok	Vyplacené finanční prostředky
1998	48 091 000
1999	84 168 000
2000	89 101 971
2001	167 966 104
2002	210 861 131
2003	230 810 809
2004	292 200 000

2005	285 828 855
2006	304 995 064
2007	536 410 176
2008	687 594 517
2009	980 809 000
2010	1 154 028 000
2011	1 160 709 973
2012	zažádáno o 1 224 569 370 Kč

zdroj: MZe ČR, Statistika základní 31.12.2012

Od roku 2007 je podpora ekologickým zemědělcům na plochu vyplácena v rámci Programu rozvoje venkova 2007 – 2013.

Plošné dotace na EZ jsou vypláceny dle Nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů:

Ekologické zemědělství (§ 7 NV 79)

Předmět dotace

Předmětem dotace v rámci titulu EZ je zemědělská půda obhospodařovaná v režimu přechodného období nebo certifikovaném EZ s kulturou travní porost, orná půda, vinice, ovocný sad nebo chmelnice.

Předmětem dotace tedy nemůže být půdní blok/díl s kulturou „O“ (jiná kultura).

Režim přechodného období (PO) nebo certifikovaného EZ musí být v LPIS evidován u každého půdního bloku/dílu, na který požaduje žadatel dotaci v rámci tohoto titulu.

Sazba dotace

- 155 EUR/ha orné půdy, na níž není pěstována zelenina nebo speciální byliny (druhy zeleniny a speciálních bylin jsou uvedeny v příloze č. 1 NV 79).
- 71 EUR/ha travních porostů (platí pro žadatele, kteří celkovou výměru vedenou k datu podání žádosti o poskytnutí dotace v LPIS neobhospodařují v systému přechodného období do EZ nebo v systému EZ až do konce sledovaného období v daném kalendářním roce tj. do 31. 12.).
- 89 EUR/ha travních porostů (platí pro žadatele, kteří celkovou výměru vedenou k datu podání žádosti o poskytnutí dotace v LPIS obhospodařují v systému přechodného období do EZ nebo v systému EZ až do konce sledovaného období v daném kalendářním roce tj. do 31. 12.).
- 849 EUR/ha vinic nebo chmelnic.
- 849 EUR/ha ovocných sadů v případě, že je sad veden v LPIS jako obhospodařovaný v režimu intenzivního ovocnářství, splňuje minimální počet stromů uvedených v příloze č. 17 NV 79, a to 200 ks/ha nebo minimální počet keřů uvedených v příloze č. 17 NV 79, a to 800 ks/ha.
- 510 EUR/ha ovocných sadů v případě, že sad nesplňuje alespoň jednu z podmínek pro sazbu ve výši 849 EUR/ha.

- 564 EUR/ha orné půdy, na níž je pěstována zelenina nebo speciální byliny (druhy zeleniny a speciálních bylin jsou uvedeny v příloze č. 1 NV 79).

Poznámka:

Dotace je vyplácena v Kč. Pro rok 2013 se pro přepočítání použije směnný kurz, který činí 25,218 Kč/EUR.

Sazba ve výši 89 EUR/ha bude platná pro žadatele, kteří celkovou výměru vedenou k datu podání žádosti o poskytnutí dotace v LPIS obhospodařují v systému přechodného období do EZ nebo v systému EZ. Tato výměra musí být obhospodařována v EZ až do konce sledovaného období v daném kalendářním roce tj. do 31. 12. Za porušení podmínky se nepovažuje ztráta užívání této výměry v LPIS ani nabytí nové výměry po datu podání žádosti o poskytnutí dotace a její nepřevedení do systému EZ. Sazba ve výši 71 EUR/ha bude platná pro žadatele, kteří celkovou výměru vedenou k datu podání žádosti o poskytnutí dotace v LPIS neobhospodařují v systému přechodného období do EZ nebo v EZ nebo tato výměra není obhospodařována v systému EZ až do konce sledovaného období v daném kalendářním roce, tj. do 31. 12.

Podmínky vstupu a kombinovatelnost s jinými AEO

Do titulu může vstoupit jen žadatel, který je ke dni podání žádosti o zařazení registrován v systému EZ (tj. má rozhodnutím MZe zařazenou alespoň minimální výměru zemědělské půdy do režimu PO nebo v certifikovaném EZ).

Titul EZ je na jednom půdním bloku/dílu kombinovatelný s jakýmkoliv jiným titulem v AEO s výjimkou titulu IP. Je-li na půdním bloku/dílu kombinováno EZ s titulem biopásy, pak se na výměru biopásů neposkytne dotace na EZ. Na zbytek půdního bloku/dílu, kde biopásy nejsou, se poskytne dotace na EZ v plné výši.

Podmínky poskytnutí dotace na EZ a sankce za jejich porušení

- Podmínka č. 1

Žadatel musí plnit na celé výměře zemědělské půdy zařazené do systému EZ (tj. nejen na půdních blocích/dílech zařazených do tohoto titulu) podmínky nařízení Rady (ES) č. 834/2007, nařízení Komise (ES) č. 889/2008 a zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, v platném znění.

Sankce

Při uložení pravomocné pokuty podle zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, v platném znění je žadatel sankcionován podle finanční výše uložené pokuty podle následující tabulky:

<u>Výše pokuty dle zákona č. 242/2000 Sb.</u>	<u>Sankce vůči dotaci EZ v rámci AEO</u>
<u>do 20 000 Kč včetně</u>	<u>3 %</u>
<u>nad 20 000 Kč do 50 000 Kč včetně</u>	<u>10 %</u>
<u>nad 50 000 Kč do 70 000 Kč včetně</u>	<u>25 %</u>
<u>nad 70 000 Kč do 1 000 000 Kč včetně</u>	<u>neposkytnutí dotace</u>

Snížení dotace se neprovede, pokud byla pravomocná pokuta udělena za porušení § 23 zákona o ekologickém zemědělství.

- Podmínka č. 2

Žadatel musí být registrován v systému ekologického zemědělství podle zákona o ekologickém zemědělství.

Sankce

Vyřazení ze seznamu ekologických podnikatelů znamená okamžité vyřazení z titulu a vratku poskytnuté dotace na EZ v průběhu příslušného pětiletého období.

- Podmínka č. 3

Žadatel musí v průběhu kontrolního období od 1. června do 31. srpna včetně splňovat podmínku intenzity chovu hospodářských zvířat (skot, ovce, kozy, koně), a to nejméně 0,2 VDJ na ha travního porostu obhospodařovaného žadatelem a evidovaného v LPIS, nejvýše však 1,5 VDJ na ha zemědělské půdy obhospodařované žadatelem a evidované v LPIS.

Pro účely kontroly a ověření splnění podmínek pro poskytnutí dotace v AEO bude zjišťována intenzita VDJ pro každý den kontrolního období. Pokud KNM nezjistí jinak, pak bude pro výpočet intenzity VDJ použit počet zvířat uvedený ve stájovém registru (IZR) a plocha ZP s kulturou TP (v případě dolního limitu VDJ), nebo celková plocha ZP (v případě horního limitu VDJ) evidovaná v LPIS na žadatele.

Žadatelé chovající koně doloží do 15. září příslušného kalendářního roku kopii registru koní držených v hospodářství (dle § 41 vyhlášky č. 136) společně s vyplněným formulářem vydaným SZIF, ve kterém uvedou počet a kategorii chovaných zvířat k 1. červnu příslušného kalendářního roku, včetně přepočtu na VDJ a dále každou změnu v počtu nebo kategorii chovaných zvířat. V případě změny počtu chovaných zvířat v průběhu kontrolního období je žadatel povinen tuto změnu neprodleně zaznamenat v Registru koní! Deklarovat lze jen ty koně, kteří jsou v konkrétní deklarovaný den fyzicky přítomní na hospodářství a kteří jsou řádným způsobem zapsáni v Registru koní v hospodářství.

Poznámka:

V případě krátkodobého přesunu na závody...atd. je možné koně jeden den přesunout na místo konání závodu a druhý den zpět na hospodářství žadatele. Kůň je tak deklarován po oba dny na hospodářství žadatele, neboť se tam nacházel první den ráno a druhý den večer. Tímto způsobem je splněna podmínka deklarovat pouze koně fyzicky přítomné na hospodářství. Na delší přesuny nebude brán zřetel a dotčená zvířata nebudou po dobu nepřítomnosti započítána do intenzity VDJ.

Sankce

Sankce za porušení intenzity jsou odvislé od rozsahu a počtu porušení a jsou uvedeny v následující tabulce.

Intenzita chovu	Sankce
1 porušení intenzity v rámci intervalu 0,16 VDJ/ha – 0,2 VDJ/ha TP, nebo 1,5 VDJ/ha – 1,8 VDJ/ha ZP včetně	10 %
2 porušení intenzity v rámci intervalu 0,16 VDJ/ha – 0,2 VDJ/ha TP, nebo 1,5 VDJ/ha – 1,8 VDJ/ha ZP včetně	25 %
3 porušení intenzity v rámci intervalu 0,16 VDJ/ha – 0,2 VDJ/ha TP, nebo 1,5 VDJ/ha – 1,8 VDJ/ha ZP včetně	50 %
4 a více porušení intenzity v rámci intervalu 0,16 VDJ/ha – 0,2 VDJ/ha TP, nebo 1,5 VDJ/ha – 1,8 VDJ/ha ZP včetně	<u>neposkytnutí dotace</u>
Pokles pod 0,16 VDJ/ha TP, nebo překročení 1,8 VDJ/h	<u>neposkytnutí dotace</u>

Sankce se vztahuje pouze na travní porosty zařazené v titulu Ekologické zemědělství.

Za jedno porušení se považuje pokles pod 0,2 VDJ, nebo překročení 1,5 VDJ/ha v jednom dni. Pokud dojde k poklesu po dva dny po sobě, nebo kdykoli během kontrolního období, pak se jedná o dvě porušení... atd.

V rámci převodů části, nebo celého podniku (§ 6 NV 79) je tolerováno nedodržení intenzity VDJ po dobu 15 dní před a po dni zaevidování půdy převodce nabyvatelem v LPIS.

Z důvodu složitosti procesu převodu části anebo celého podniku a riziku porušení podmínek AEO a následné sankce je ze strany MZe doporučeno tyto převody pokud možno neprovádět v období zjišťování intenzity VDJ (1. června až 31. srpna kalendářního roku).

- Podmínka č. 4

Žadatelé chovající koně doloží do 15. září příslušného kalendářního roku kopii registru koní držených v hospodářství (dle § 41 vyhlášky č. 136) společně s vyplněným formulářem vydaným SZIF, ve kterém uvede počet a kategorii chovaných zvířat k 1. červnu příslušného kalendářního roku, včetně přepočtu na VDJ a dále každou změnu v počtu nebo kategorii chovaných zvířat. V případě změny počtu zvířat v průběhu kontrolního období je žadatel povinen tuto změnu neprodleně zaznamenat ve stájovém registru!

Při KNM budou zjišťována všechna zvířata aktuálně přítomná na hospodářství. V případě krátkodobých přesunů koní (výstava, závody ...atd.) budou tato zvířata započítána do VDJ, pokud žadatel tyto přesuny zaznamená v registru koní v hospodářství v části druhé: „přemístění koní držených v hospodářství“ (dle § 41 odstavce 5 vyhlášky č. 136).

V případě nezaznamenání krátkodobého přesunu v registru koní nebudou tato zvířata při případné KNM započítána do VDJ!

- Podmínka č. 5

Žadatel v žádosti o poskytnutí dotace uvede u každého půdního bloku/dílu zemědělskou kulturu, na kterou požaduje dotaci a která je ke dni podání žádosti o poskytnutí dotace evidována v LPIS. U půdních bloků/dílů s kulturou orná půda uvede, zda bude pěstovat

- speciální byliny (uvedené v příloze č. 2 k této metodice)
- zeleninu (uvedené v příloze č. 2 k této metodice)
- ostatní plodiny na orné půdě (neuvedené v příloze č. 2 k této metodice).

Poznámka

V případě nesplnění této podmínky je žadateli zasílána výzva ze strany SZIF k opravení žádosti. Při souběhu titulu EZ a titulu zatravnění orné půdy uvádí žadatel u půdního bloku/dílu v kalendářním roce, kdy žádá o zařazení tohoto půdního bloku/dílu nebo jeho části do titulu zatravnění orné půdy v žádosti o poskytnutí dotace na EZ kulturu ostatní plodiny na orné půdě.

- Podmínka č. 6

Součástí žádosti o poskytnutí dotace v titulu EZ musí být zakres půdních bloků/dílů v mapě půdních bloků/dílů s rozlišením půdních bloků/dílů se zemědělskou kulturou, případně plodinou.

Poznámka

V případě nesplnění této podmínky je žadateli zasílána výzva ze strany SZIF k opravení žádosti.

- Podmínka č. 7

Žadatel v žádosti o poskytnutí dotace uvede u půdního bloku/dílu se zemědělskou kulturou sad, na který požaduje dotaci, zda žádá o poskytnutí dotace ve výši 849 EUR/ha nebo 510 EUR/ha.

Sankce

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

V případě, že žadatel deklaruje půdní blok/díl s výší dotace 849 EUR/ha a bude zjištěno porušení podmínek, které tuto výši dotace podmiňují (viz kapitola Sazba dotace), pak na tento půdní blok/díl nebude poskytnuta dotace.

Výměra půdního bloku/dílu se v tomto případě započítává do rozdílu mezi zjištěnou a deklarovanou plochou. Předeklarování v žádosti o poskytnutí dotace je sankcionováno podle evropských předpisů (čl. 16 nařízení Komise (EU) č. 65/2011).

- Podmínka č. 8

Žadatel, který žádá o dotaci na kulturu sad, provádí v rozsahu odpovídajícím zvolené pěstební technologii pravidelný řez k prosvětlení korun ovocných stromů a ovocných keřů do 15. srpna kalendářního roku.

Sankce

Za porušení této podmínky bude žadateli udělena sankce 10 % snížení dotace v roce, kdy k porušení došlo. Sankce se vztahuje pouze na půdní bloky s kulturou sad zařazené v EZ.

- Podmínka č. 9

Žadatel, který žádá o dotaci na kulturu sad, provádí seč meziřadí a příkmenného pásu, včetně náletových dřevin, do 15. srpna, nebo pastvu s posečením nedopasků do 15. srpna, pokud se na půdním bloku vyskytuje bylinný pokryv.

Sankce

Za porušení této podmínky bude žadateli udělena sankce 10 % snížení dotace v roce, kdy k porušení došlo. Sankce se vztahuje pouze na půdní bloky s kulturou sad zařazené v EZ.

- Podmínka č. 10

Sady zakládáné po 1. říjnu 2011 včetně, zařazené v titulu EZ musí být založeny rozmnožovacím materiálem odrůdy ovocného stromu, nebo keře dle zákona o oběhu osiva a sadby. Není možné k založení sadu použít podnože.

Sankce

Za porušení této podmínky bude žadateli udělena sankce 50 % snížení dotace v roce, kdy k porušení došlo. Sankce se vztahuje pouze na půdní bloky s kulturou sad zařazené v EZ.

- Podmínka č. 11

Žadatel u sadů zakládáných po 1. říjnu 2011 včetně zajistí oporu ovocných stromů a účinnou ochranu proti okusu u ovocných stromů.

Sankce

Za porušení této podmínky bude žadateli udělena sankce 3 % snížení dotace v roce, kdy k porušení došlo. Sankce se vztahuje pouze na půdní bloky s kulturou sad zařazené v EZ.

- Podmínka č. 12

Odplevelování orné půdy v ekologickém zemědělství dočasným zatravněním

V případě, že žadatel provádí dočasné zatravnění za účelem odplevelení orné půdy, použije k odplevelení jetelotravní směsku s převahou jetelovin.

Sankce

Pokud žadatel nepoužije směsku s převahou jetelovin, pak bude plocha při kontrole na místě SZIF (KNM) vyhodnocena jako zemědělská půda (ZP) s kulturou travní porost (TP), za což žadateli bude uložena sankce za předeklaraci na celou dotčenou plochu, jelikož žádost

o dotaci podal na kulturu orná půda! V případě nejasností o složení vzešlého porostu při KNM žadatel doloží doklad o použité osevní směsi, ze kterého bude patrný poměr jetele a trav (míchací protokol).

Doporučující podmínky

- 1) Žadatel provádí odplevelení po dobu maximálně tří po sobě jdoucích let.
- 2) Žadatel na předmětném PB bloku neprovádí pastvu hospodářských zvířat.

Od roku 2007 jsou ekologičtí zemědělci a výrobci biopotravin bodově zvýhodněni také v následujících pěti investičních opatření PRV, jde o Osy I a III:

- Modernizace zemědělských podniků
- Zahájení činnosti mladých zemědělců
- Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům
- Podpora cestovního ruchu
- Diverzifikace činností nezemědělské povahy

V programovacím období 2007-2013 jsou v rámci Programu rozvoje venkova finančně podporováni jak ekologičtí zemědělci, tak výrobci biopotravin. Od roku 2012 je ale zastaven příjem žádostí u nových žadatelů, tj. v roce 2012 a 2013 tak jsou dotací na plochu podporováni pouze stávající ekologičtí zemědělci.

Protože došlo k posunutí nového programovacího období o jeden rok, tj. až od roku 2015, noví žadatelé nebudou moci žádat ani v roce 2014.

Dotační podmínky od roku 2015 (původně od 2014) se připravují. Zatím lze říci, že dotace pro ekologické zemědělce bude pokračovat, v současné době se řeší konkrétní podmínky pro poskytnutí dotace na plochu zařazenou do ekologického zemědělství. Stejně tak je cílem pokračovat i v podpoře výrobců biopotravin.

7. POZITIVNÍ PŘÍNOSY EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ

7.1. Oblast životního prostředí

EZ je ve světě obecně uznáváno jako zemědělský systém, který minimalizuje negativní dopady zemědělské činnosti na životní prostředí mimo jiné tím, že **nepoužívá agrochemikálie, průmyslová hnojiva a další vstupy**.

Na ekologicky obhospodařovaných plochách je prokazatelně **vyšší druhová biodiverzita**, výrazně pestřejší zastoupení rostlinných a živočišných druhů. Ekofarmáři častěji pěstují tradiční, méně intenzivní a nízkovstupové plodiny (špalda, pohanka, tritikale apod.) a upřednostňují tradiční, extenzivní plemena hospodářských zvířat.

Ekologický způsob obhospodařování zejména na orné půdě a v trvalých kulturách **je dlouhodobě produkceschopný a udržitelný s minimem vnějších vstupů**, čímž jednak nepůsobí druhotně negativními vlivy (zatěžování prostředí chemickým průmyslem) a jednak je schopen trvalé existence i za výrazně změněných hospodářských podmínek. Správná praxe ekologického zemědělství zejména na orné půdě **snižuje typické rizikové faktory eroze** (víceleté osevní postupy, zelené hnojení, agrotechnika, rozvoj přirozeného půdního edafonu) a díky oživení půdy snižuje potřebu dodávek dusíku do půdy. V ekologickém zemědělství se podniky se smíšenou produkcí RV a ŽV především zaměřují na systém **samozásobení krmiv a steliv**, čímž odpadají náklady a znečištění prostředí způsobené dovozem těchto vstupů a snižují se variabilní provozní a výrobní náklady farmy.

Trvalý nárůst ploch travních porostů (od roku 2004 podmíněný především tituly AEO) představuje kvalitativní kladný posun ve využití půd směrem k vyšší ekologické stabilitě území. **Údržba TTP spásáním býložravci je neekonomičtější** (ušetří náklady a energii,

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

kteř by byly vynaloženy na jiné způsoby údržby) **a zároveň nejpříznivější z ekologického hlediska**, a to i vzhledem k podílu na udržování fondu půdních živin. Chov býložravců se významnou měrou podílí i na rozvoji venkova, ve smyslu zachování zaměstnanosti obyvatel na venkově. Ekologické zemědělství přispívá k snižování negativního trendu vysokého podílu zornění v ČR.

EZ významně **přispívá k uchování produkceschopné půdy** v oblastech, kde by v dnešní době jinak hospodaření zaniklo. Současná extenzivní produkce na této půdě přispívá k jejímu kvalitativnímu zachování nebo zlepšování. Tato půda je tak zakonzervována pro případné použití v budoucnosti.

Zákaz používání syntetických hnojiv a pesticidů, stejně jako vyšší extenzita chovu zvířat, **přispívá významnou měrou k nižším splachům znečišťujících látek** ze zemědělství do spodních i povrchových vod. EZ, pokud je plošně zastoupeno na území vodních zdrojů, významně zlepšuje kvalitu pitné vody pro navazující aglomerace. To dokazuje např. proces na území vodních zdrojů pro Mnichov (německá strana Šumavy).

Hospodaření dle zásad EZ **zvyšuje retenční schopnost krajiny**, což je jeden z významných prvků prevence a ochrany proti povodním a následným škodám na veřejném a obecním majetku.

Ekologické zemědělství je méně energeticky náročné a není závislé na vnějších zdrojích živin, které budou v dohledné době limitem pro vysoké výnosy v konvenčním zemědělství (výroba pesticidů a dusíkatých hnojiv je energeticky velmi náročná, zdroje fosforu pro výrobu průmyslových hnojiv jsou limitovány a nákup hnojiv je drahý).

7.2. Oblast pohody hospodářských zvířat

V podmínkách ekologického zemědělství **je praktikován vyšší standard pro chov, krmení a pohodu hospodářských zvířat**. Zvířata musí mít možnost naplňovat své přirozené projevy, mít vždy přístup do výběhu nebo na pastvu, mít stálý přístup k pitné vodě a suchému, čistému loži.

Trvalé vazné ustájení skotu je zakázáno, kromě zcela výjimečných případů povolených do konce roku 2013, ošetřování, a kromě malých zemědělských podniků (do 20 kusů dospělého skotu nebo 50 kusů skotu celkem).

Snížení rizika výskytu reziduí léků v produktech ŽV je dosaženo zákazem preventivního a plošného podávání léků, a pravidlem dvojnásobné ochranné lhůty u podaných léků. Antibiotika a chemicky syntetizovaná alopatická veterinární léčiva nesmí být jednomu zvířeti, jehož produkční životní cyklus je delší než jeden rok, podána více než při třech léčbách v průběhu 12 měsíců, nebo více než při jedné léčbě v případě zvířat s kratším produkčním životním cyklem než jeden rok.

V ekologickém zemědělství jsou kontrolovány a omezovány zásahy na zvířatech, jako je např. odrohování nebo kupírování ocásků. V EZ je výrazně přísněji nahlíženo k případům špatné péče o zvířata nebo k projevům utrpení zvířat.

V ekologickém zemědělství se **preferují přirozené metody plemnitby**. Celkovými podmínkami chovu je přirozeným způsobem zvyšována imunita a odolnost zvířat. Všechny tyto podmínky činí EZ vhodným zejména k udržení genetických potenciálů chovaných zvířat a jejich zlepšování.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.3. Oblast kvality života na venkově, zvyšování konkurenceschopnosti a další oblasti

Podnikání v oblasti produkce, zpracování a prodeje biopotravin přináší nové podnikatelské možnosti a nové pracovní příležitosti. Bioprodukty mají **vysoký potenciál rozvoje faremního prodeje a dalších forem přímé realizace**, což zvyšuje jak ziskovost farem, tak vazbu zákazník-producent a přispívá k lokalizaci zemědělských trhů.

Dlouhodobá **poptávka** po bioproduktech a biopotravinách **prokazatelně roste**, a to v zahraničí i v ČR. Produkty EZ rozšiřují nabídku potravin pro spotřebitele a dávají spotřebiteli alternativu stravy. Biopotraviny jsou možností také pro lidi se speciálními dietami nebo požadavky na výživu.

Bioprodukty podléhají přísné pravidelné křížové kontrole a certifikaci, díky které je možné kdykoliv ověřit jejich původ. **Jedná se o nejvíce kontrolovaný systém produkce potravin**. V neposlední řadě EZ **přispívá k tvorbě sociálního kapitálu na venkově**. Přispívá k budování užších sociálních vazeb mezi skupinami i jednotlivci (producent x spotřebitel, producent x obec, apod.)

7.4. Potenciál ekologického zemědělství poskytovat veřejné statky

Pozitivní přínosy EZ jsou do značné míry dány jeho rozměrem. Nezanedbatelná je také efektivita poskytování veřejných statků právě prostřednictvím EZ. Od roku 2004 dochází k neustálému nárůstu ploch v režimu EZ až k současnému stavu, kdy je takto obhospodařováno přes 480 tisíc hektarů zemědělské půdy, což představuje cca 12 % zemědělského půdního fondu ČR. Pro EZ v ČR je typické dominantní zastoupení trvalých travních porostů s podílem 82 %.

S cílem poskytovat odpovídající veřejné statky co nejefektivněji stojí EZ před následujícími výzvami:

- EZ ještě plně nedosáhl svého značného potenciálu v poskytování veřejných statků. Samotné dodržování zákonných požadavků EZ tento potenciál nenaplnuje. V rámci PRV je možné zavést vyšší požadavky na: zvyšování základních standardů a lepší zacílení opatření, zlepšení přenosu vědomostí do praxe (zefektivnění výzkumu a poradenství) podpory investic, inovací a nových technologií.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

- b) Nedostatečné využití potenciálu EZ produkovat biopotraviny a to co neefektivnějším způsobem. PRV může na tuto výzvu reagovat tím, že se zaměří na podporu konkurenceschopnosti pomocí: inovací, investic – zejména nových a specifických technologií, přenos vědomostí do praxe a v neposlední řadě vyvážená podpora na plochu, která nebude zvyšovat závislost EZ na podporách. Podpora má být směřována tak, aby byly produkce z hlediska ceny a kvality lépe uplatnitelné na trhu.
- c) Nedostatečně rozvinutý trh s bioprodukty a biopotravinami (výzva úzce související s předchozí výzvou). Přes významný nárůst trhu s biopotravinami (více než 3,5krát od roku 2005), zůstává celková i průměrná spotřeba na osobu daleko za průměrem západní Evropy. Překážkou jsou (mimo jiné): nedostatečně vyzrálý trh s biopotravinami, nedostatečně rozvinutý zpracovatelský sektor (zejména u některých komodit), zatím nedostatečně rozvinuté zpracování na farmě a prodej ze dvora, vysoká realizační cena. Možností je i uplatnění biopotravin ve veřejném stravování. Další překážkou je i nedostatečná informovanost spotřebitele o biopotravinách.

8. SWOT analýza EZ

S – silné stránky

EZ poskytuje již veřejné statky (biodiversita, voda, půda, klima, úspora energie, pohoda zvířat)

Významná plocha z.p. je v EZ

Poradenství v EZ existuje

Institucionální rámec (Certifikační systém)

Menší závislost na přírodních zdrojích, využívání lokálních vstupů

EZ snižuje zornění v ČR

Přispívá k zachování života na venkově (neopouští se méně produktivní půda, méně produktivní oblasti)

Potenciál bioproduktů ke zvyšování konkurenceschopnosti

Pravidelná kontrola a certifikace- nejkontrolovanější segment, kontrola není placená z veřejných zdrojů

EZ má potenciál ke zvyšování sociálního kapitálu venkova

EZ má potenciál zvyšování kvality potravin

W – slabé stránky

Nenaplnuje svůj potenciál v sociální oblasti (zaměstnanost,...)

Nedostatečně rozvinutý trh / organizace trhu (část produkce není realizována jako bio)

Nedostatečně konkurenceschopné a ekonomicky životaschopné

Rezerva v kvalitě produkce

Nedostatečné využití produkčního potenciálu

Vyšší náklady x nižší výnosy

Závislost na podporách

Nedostatečný přenos vědomostí do praxe (výzkum, poradenství, modelové farmy)

Chybí dlouhodobá a systematická propagace

Nedostatečně rozvinuté faremní zpracování a přímý prodej

Nedokonalost dotačních pravidel, podpory nejsou racionální, bodové ohodnocení není racionální

O – příležitosti

Rámec IFOAM

Dlouhodobě roste poptávka po produktech EZ

Blížící se nedostatek přírodních zdrojů (P...)

Trendy v životním stylu

Příklady ze zahraničí

T – hrozby

Omezení veřejných financí

Ekonomická krize a pokles poptávky po EZ

Nízká poptávka v porovnání se západními zeměmi

Téměř nulové zastoupení biopotravin ve veřejném stravování

Vysoká cena na pultu, vysoká marže obchodníků, řetězců

zdroj: ÚZEI s podporou členů týmu 6 Přírodní zdroje, Souhrn z podkladových analýz za skupinu: Přírodní zdroje Priority: 4 a 5

9. PŘENOS VĚDOMOSTÍ DO PRAXE V EZ (výzkum v EZ, poradenství v EZ a přenos know-how nepokrývá potřeby ekofarem, chybí modelové farmy)

9.1. Nedostatečný výzkum v EZ

Potřeby sektoru EZ nejsou reflektovány výzkumem, výsledky výzkumů nejsou dostupné širší odborné obci (příp. jsou sdělovány nesrozumitelně), výzkum není koordinován.

V případě výzkumu lze najít příčiny nedostatečného plnění svého poslání v restriktivní politice vlády ČR, v *dlouhodobém podfinancování vědy a výzkumu* (a vysokého školství) v ČR ve srovnání s jinými zeměmi EU a v závislosti na rozhodování politické reprezentace ČR. Svoji roli zde hraje také *zaměření našeho výzkumu*, tj. zaměření na vědu patentů, ekonomická hlediska výzkumu, nízká motivace pro získávání odborných poznatků využitelných v praxi, okrajovost témat zahrnujících EZ. Ve výzkumu existuje vzájemná neinformovanost a možná rivalita ve vědecké obci v soutěži o limitované zdroje. Propojenost zájmových skupin na úrovních rozhodujících o přidělení finančních prostředků, vliv silných uskupení často vedou k financování sporných projektů (solární elektrárny, biolih, MEŘO).

Ve výzkumu má EZ minoritní postavení, má minimum výzkumných témat. Odhadem pouze slabých 5 % přidělených projektů v oblasti zemědělského výzkumu řeší problematiku EZ. Navíc kladou-li aktuální soutěže grantových agentur důraz na ekonomické aspekty (uplatnění výsledků), pak mají výzkumné projekty v EZ naději na úspěch (z důvodu malého trhu) pouze v propojení na majoritní systémy v souvislosti s jejich „ekologizací“ (využitím nových postupů, přípravků, apod.). Za současného stavu věcí lze předpokládat v lepším případě stagnaci či, v tom horším, pokles zájmu o řešení výzkumných úkolů v oblasti EZ.

9.2. Nedostatečné využívání poradenství v EZ

Poradenský systém jako hlavní nástroj k přenosu vědomostí do praxe zdaleka nenaplnuje svůj potenciál. Většina ekologických zemědělců poradenské služby nevyužívá vůbec. Někteří je využívají sporadicky a většinou pouze v oblasti dotací a podpor a dále v oblasti předpisů a kontrol v zemědělství včetně EZ. Poradenství se nevyužívá komplexně a zavčas. Odborné poradenství je využíváno velmi málo a často až když je farma v ekonomických problémech zapříčiněných nezvládnutým hospodařením. Vedle toho jsou zemědělci, kteří poradenství pravidelně využívají, a to dotované i nedotované.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Nedokonalý poradenský systém a malé využívání odborného poradenství, vedle dalších faktorů, zapříčiňuje nízkou konkurenceschopnost českého EZ. Potřebná témata jsou zejména: moderní postupy, technologie v RV, ŽV, ekonomika farmy, zpracování, odbyt a marketing.

Nabídka akreditovaných poradců je nedostačující, z celkového počtu poradců jich skutečně poradenské služby poskytuje cca třetina. V roce 2012 bylo z celkového počtu poradců 33 akreditováno pro oblast EZ, avšak pouze cca 10 jich skutečně poradenství v EZ poskytuje.

Tuzemští poradci se specializují zejména na dotační a administrativní poradenství, méně na poradenství odborné. To ale do značné míry vyplývá z požadavků samotných zemědělců (více se bojí ztráty dotací, než nevyužití potenciálu hospodářství) a také z pravidel dotace na poradenství (poradenství na zákonné požadavky je povinné, na odborné poradenství je malý důraz). I vzdělávání poradců je zaměřeno spíše na zákonné požadavky, než na odbornost. Možnost využití poradenství se směrem k zemědělcům málo propaguje.

Příčinou malého využívání poradenských služeb je také *neúměrně vysoká administrativní náročnost žádosti o dotaci na poradenství* (PRV, opatření 1.3.4), nepoměr výše dotace a obtížnosti jejího úspěšného vyřízení je často důvodem, proč zemědělec dotaci nevyužije. Žádost se vyřizuje na RO SZIFu, což je pro zemědělce daleko a její procedura je podobná, jako když se žádá o projekt v řádu milionů. *Dotované poradenství může poskytovat pouze akreditovaný poradce*, což je také důvodem nízkého využití poradenství u našich podniků.

Příčina problému ale leží i na samotných zemědělcích. Ti si velmi často potřebu poradenství neuvědomují a nejsou ochotni za tyto služby zaplatit.

Nedostupnost aplikovatelných poznatků a polního poradenství včetně absence dostupných prostředků na ochranu rostlin zásadně negativně ovlivňuje produkceschopnost ekologického zemědělství v ČR a vrhá tak negativní světlo na tento systém jako celek. Nízké výnosy a malá kvalita produkovaných surovin se promítají v realizovaných cenách zemědělského výkupu a v upřednostňování dovozové produkce (zejména patrné u ovoce a zeleniny). To činí ekologické zemědělce zbytečně závislými na dotacích a snižuje to jejich možnosti inovací a investic do poradenství a zkvalitňování agrotechnologických postupů.

Přítom výzkumy prováděné v dané oblasti v ČR a zkušenosti v okolních zemích (Rakousko, Německo) ukazují, že při správné ekozemědělské praxi mohou výnosy na orné půdě stabilně dosahovat stejných průměrů jako výnosy konvenčního zemědělství, ovšem s trendem zvyšující se kvality půdy a produkce a s tím souvisejícími snižujícími se náklady na ochranu rostlin. Například v Rakousku se dle dostupných informací v ekologických ovocných sadech, které zaujímají 8% celkové plochy sadů, produkuje 7% celkové produkce ovoce, ale to představuje 10% realizovaných zisků v sektoru ovocnářství (vyšší cena je dána srovnatelnou či vyšší kvalitou produkovaného ovoce).

Poptávka po kvalitním polním poradenství bude v ČR stoupat také vzhledem k rostoucí výměře orné půdy v EZ a trendu přechodu produkčních sadů v režimu integrované produkce na ekologický systém hospodaření.

9.3. Nedostatečný přenos know-how do zemědělské praxe EZ

EZ se dlouhodobě potýká s malou nebo žádnou dostupností informací a know-how, které by přímo zemědělcům a zpracovatelům ve srozumitelné a přímo aplikovatelné formě předávala jak akademická půda v případě tuzemského výzkumu, tak i státní správa celkově v případě aplikace zahraničních ověřených modelů. Ekologičtí zemědělci tak často nemají dostupné informace, postupy a prostředky k optimalizaci své produkce a výnosů, potýkají se zejména

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

s neznalostí v zahraničí běžných přípravků na ochranu rostlin a postupů jejich aplikace. Chybí přenos poznatků správné ekologické zemědělské praxe zejména v sadech a na orné půdě, kde ve většině států EU-15 není významnějších rozdílů ve výnosech těchto kultur v porovnání s konvenčním zemědělstvím. Dostupné vědecké zprávy a publikace jsou často pro zemědělce neuchopitelné a nepřevaditelné do zemědělské praxe.

Nejvýraznější příčinou je *absence zemědělských poradců*, kteří by byli specializováni na EZ, měli by dostatek praktických zkušeností a dokázali by přímo na místě poradit zemědělcům konkrétní opatření a metody, kterými dosáhnou předem odhadnutých, kvantifikovatelných zlepšení své produkce. *Zdlouhavé a velmi nákladné procesy registrace přípravků na ochranu rostlin téměř znemožňují soukromé iniciativy v této oblasti.* Většina požadovaných informací je sice dostupná na internetu, který je již na venkově dostatečně rozšířen, ale jsou obvykle v podobě nesrozumitelných impaktových článků, případně zaměřených na odlišné klimatické, geografické a agrotechnické podmínky.

9.4. Nedostatečné využití modelových farem

V českém EZ je nedostatek modelových farem, nedostatečné je praktické vzdělávání, specifické „terénní“ vzdělávání pro mladé začínající zemědělce, pro konverzi farmy s konkrétními ukázkami (malá, střední, velká farma, mléčná farma, farma s agroturistikou, farma poskytující občerstvení v biokvalitě atd.). Velmi nedostatečné je vzdělávání pracovníků a studentů SŠ i VŠ, poradců, pracovníků státní správy atd.

Možnost přenosu vědomostí do praxe prostřednictvím tzv. modelových farem (jež je běžné v zahraničí) není v ČR využito a chybí dostatečná podpora zřízení takových modelových farem. Chybí farmy, na kterých by byl v provozních či poloprovozních podmínkách prováděn aplikovaný výzkum a které by byly (v ideálním případě) připravené na navazující prezentaci výsledků výzkumu široké veřejnosti, zemědělcům, poradcům apod. Nejsou ani farmy, kde by byly ověřovány výsledky z výzkumu a z praxe ze zahraničí (Švýcarsko, Německo, Rakousko, apod.). Na konkrétních farmách by v provozních podmínkách měly být prováděny pokusy s pěstováním obilnin, zeleniny, okopanin, osiv apod. Je nutné sledovat vliv krajinných prvků na erozi, biodiverzitu, ochranu proti škůdcům, ověření nákladnosti konverze farmy na EZ, nákladů a návratnosti výroby a zpracování produktů, ekonomiky farmy, apod.

Absence modelových farem vede pomalu, ale jistě k následujícím problémům: nedaří se do českých podmínek aplikovat výsledky výzkumu v EZ ze zahraničí, zcela chybí metodiky a návody pro správné a efektivní hospodaření, jsou využívány zastaralé metody hospodaření, ochrany rostlin, organizace práce, apod. Snižuje se významně konkurenceschopnost českých ekofarmám i chuť skutečně něco produkovat a nejen hospodařit na TTP. Nepracuje se s cílovými skupinami – veřejností, školami, univerzitami. Povědomí o významu EZ je ve školách namnoze teoretické, nepodpořené praktickými zkušenostmi.

V režimu ekologického zemědělství je obhospodářováno přes 480 tisíc hektarů zemědělské půdy, což představuje cca 12% zemědělského půdního fondu ČR. Vzhledem k těmto údajům lze považovat EZ za nedílnou a podstatnou část českého zemědělství. Proto nelze řešený problém - nedostatečný výzkum, nedostatečný přenos vědomostí do praxe a málo využívané poradenství v EZ chápat jako nevýznamný. (Nedostatečné využívání poradenských služeb lze přitom chápat jako obecný problém i v případě konvenčního zemědělství).

V současném období ekonomické krize světové a zejména evropské, kdy je a bude čím dál, tím větší důraz na konkurenceschopnost českého zemědělství včetně EZ, bude význam

přenosu vědomostí do praxe nadále růst. Pokud se pozice a systém výzkumu a poradenství rychle a účinně nezlepší, bude to mít pravděpodobně fatální vliv na ekonomické výsledky EZ.

9.5. Stávající podpory EZ

Rozložení podpor v EZ dle kultur nebylo vždy racionální, podpora EZ při hodnocení projektů v PRV (bodové zvýhodnění) nebyla vždy racionální, dotační pravidla nebyla vždy dokonalá.

Agrární politika EU podporuje ekologické zemědělství již více jak 20 let. První opatření zaměřené na EZ bylo zavedeno v Dánku v roce 1987 a brzy následovaly ostatní země jako Německo, Francie, Lucembursko, které zavedly podporu konverze na EZ v rámci tzv. EU extenzifikačního programu Reg. 4115/88 v roce 1989. Od roku 1992, v rámci McSharryho reformy SZP, byly zavedeny AEO, které poskytují jednotný rámec pro podporu EZ napříč EU. Tehdy bylo smyslem podpory EZ jeho schopnost přispívat k naplnění 2 cílů SZP: ochrana životního prostředí a omezení nadbytku produkce a tím úspore veřejných prostředků. Podpora EZ byla tedy prostředkem k dosažení cílů nikoli vlastním politickým cílem.

Význam EZ v rámci SZP se však změnil. V důsledku změn SZP (musela reagovat na nové výzvy jako rostoucí ztráta biodiverzity, znečištění vod, změny klimatu, příjmová disparita, rozvoj venkova, bezpečnost potravin, rozpočtové omezení apod.) a socio-ekonomických podmínek se cíle EZ a cíle SZP staly shodnými a výsledkem je, že rozvoj EZ se stal samostatným politickým cílem v mnoha zemích EU.

Smyslem veřejné podpory EZ je úhrada zvýšených nákladů a ušlých příjmů způsobených přechodem na EZ, jenž poskytuje řadu veřejných statků. EZ musí počítat s vyššími náklady na lidskou práci, jedná se zejména o mechanické a často ruční hnojení a ochranu rostlin ošetřování půdy, pracnější ošetřování zvířat, apod. EZ má výrazně vyšší náklady na krmiva (ekologický původ, zákaz některých nepřírodných krmiv), na osiva. Ekofarmář musí volit extenzivnější oseední postup za účelem boje proti plevelům a chorobám rostlin. Musí proto zařazovat i plodiny bez tržního efektu (meziplodiny, jetelotrávy, apod.). Uvedené důvody vedou k vyšším nákladům, ale i k nižším výnosům v rostlinné výrobě. Obdobně jsou nižší intenzita v chovu zvířat, nemožnost použití koncentrovaných krmiv, preventivně podávaných léčiv a dalších intenzifikačních faktorů příčinou nižší produktivity v živočišné výrobě (nižší přírůstky ve výkrmu, nižší doживost apod.).

Stávající podpora EZ však stojí za velkým nepoměrem mezi rozsahem EZ (11,4% z.p.) a podílem na trhu potravin (0,7%). Tento nepoměr není dobrý pro další rozvoj EZ v ČR. Jednostranná závislost na dotacích je pro sektor EZ riskantní. Navíc, jak ukazuje praxe k zajištění udržitelného rozvoje EZ, *je třeba implementovat širší mix opatření zaměřených jak na podporu nabídky (platby na plochu v EZ), tak na podporu poptávky.* Tento přístup umožní maximální využití dvojího přínosu EZ – přínos pro ochranu životního prostředí (produkce veřejných statků), tak přínos v podobě produkce kvalitních lokálních a bezpečných potravin.

Struktura současných dotací nedostatečně stimuluje produkci tržně uplatnitelných bioproduktů (Pozn.: podpora produkce, i když „bio“ není smyslem AEO a je třeba nastavit další podpůrné mechanismy včetně politické vůle podpořit bioprodukcí), tím není využit potenciál EZ v oblastech jako je produkce kvalitních lokálních potravin, zachování pracovních míst na venkově, diverzifikace činností farem a zvýšení jejich konkurenceschopnosti, a to ke škodě zemědělců i společnosti. Současně klesá image EZ, kdy se ekologické hospodaření jeví veřejnosti jako neudržitelné / nesoběstačné, silně závislé

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

na dotacích (pozn.: dotace EZ nejsou v rámci celého balíku dotací na hektar dominantní, však jejich kumulací u velkých podniků s TTP nabývají významu).

V závislosti na omezených rozpočtových možnostech a nutných změnách poskytovaných opatření v budoucnu roste hrozba toho, že ekofarmy (podobně však i konvenční farmy) výrazně závislé na dotacích bez vlastní produkce nebudou schopné dále fungovat. Zvýšení podílu příjmů z produkce proti dotacím je jedinou cestou k udržitelnému rozvoji zemědělství. Nízká produkční aktivita ekofarem se projevuje *vyšší závislostí na dotacích*. Na rozdíl od Německa, kde všechny typy farem (s výjimkou ekofarem smíšených) dosahují kladného hospodářského výsledku i bez dotací, vychází hospodaření jak ekologického, tak konvenčního podniku, při nezahrnutí dotací, v ČR ztrátově. Avšak u ekofarem je příjem z dotací dokonce vyšší než příjem z vlastní zemědělské produkce a dotace činily v průměru 53% veškerých příjmů (u typu ekofarem hospodařících na travních porostech a s chovem KBTPM se blíží podíl dotací až k 75% všech příjmů). Tyto údaje potvrzují přílišnou extenzivitu českých ekologických podniků a jejich výraznou závislost na dotacích obecně. Ekofarmy by se tedy měly soustředit zejména na zvyšování výnosů a lepší zpeněžování bioprodukce.

Řešitelnost v rámci nástrojů PRV

- a) pokračovat v podpoře výrobců biopotravin = **Přidávání hodnoty zemědělským produktům** => motivace k výrobě biopotravin / zpracování (domácích) bioproduktů = trvalá dotace i když malá pro výrobce na pokrytí nákladů spojených se zpracováním malých množství!
- b) pokračovat v podpoře investic samotných ekozemědělců (ustájení, sklady...), případně i mechanizace = **Modernizace zemědělských podniků** (121) => motivace k produkci
- c) pokračovat v podpoře dalších způsobů odbytu jako je:
 - faremní zpracování = **Diverzifikace činností nezemědělské povahy (311) a)**
 - odbyt na farmě prostřednictvím agroturistiky = **Podpora cestovního ruchu (313) b)**
- d) nově zařadit podporu na propagaci biopotravin = byl možný titul **Podpora propagace jakostních produktů** (133) zaměřený nejen na EZ ale všechny programy jakosti. Podpora je poskytována ve formě příspěvku do max. 70 % uznaných nákladů dané propagační aktivity (= podpora zpracování a marketingu bioproduktů a biopotravin)
- e) Zajistit podporu odbytových organizací (specifické podmínky pro EZ – nižší objemy)

U plošných podpor v rámci AEO- EZ bude třeba:

- zachovat tam, kde je poskytování veřejných statků naplňováno, posílit tam, kde je třeba poskytování veřejných statků zefektivnit, velmi racionálně a citlivě přistupovat ke snižování podpor u některých kultur
- lépe stanovit podmínky poskytování podpor na EZ, nespoléhat se pouze na plnění legislativy EZ, tyto podmínky musí stanoveny v dotačních předpisech (nyní NV 79/2007)
- dbát na to, aby případná restrikce v podporách nebo v podmínkách podpor nevedla k ukončování hospodaření dle zásad EZ, nebo k ukončení hospodaření farmy zcela
- obezřetně přistupovat k podporám směřujícím ke zvyšování produkce
- nepodporovat ekofarmy se souběhem produkce, případně podporovat souběh jediné v případě postupné konverze podniku na EZ

U všech opatření zhodnotit dosavadní průběh a upravit / zacílit nově podmínky.

Řešení problému v rámci dalších politik v ČR

- podpora v rámci MZe / MŽP na základě aktivit Akčního plánu pro EZ

9.6. Trh s bioprodukty a biopotravunami

Organizace trhu je nevyzrálá, faremní zpracování a přímý prodej je málo rozšířen, chybí dlouhodobá / systematická propagace EZ, kvalita potravin je nedostatečně podporována tyto faktory jsou příčinou problematického odbytu produktů EZ.

Ačkoliv rozsahu ekologických ploch neodpovídá objem produkce a tato je považována za nízkou, **není pro řadu bioproduktů v ČR odbyt**. Produkce nejčastěji chovaných kategorií zvířat v EZ (tj. skotu a ovcí) končí na konvenčním trhu (80 % hovězího masa, 90 % masa skopového i kozího, 90 % prodaného zástavu telat a ovcí). Lepší situace je u prodeje vepřového a drůbežního masa, mléka, vajec a medu, kdy je více jak polovina produkce (u drůbežního masa a vajec téměř celá produkce) prodána jako bioprodukt a zůstává ke zpracování v ČR. Také rostlinná produkce je většinou prodávána s certifikátem, avšak velká část suroviny je exportována (63 % obilovin, 78 % luskovin, 62 % brambor, 90 % mrkve, 46 % dýní). **Nedaří se zakládat odbytová družstva.**

Poptávka po biopotravínách ze strany spotřebitelů je v ČR v porovnání s vyspělými zeměmi EU **nízká** (viz. grafy 1-4 příloha). Pravidelně (1x týdně) nakupovalo biopotraviny v roce 2010 dle průzkumu Ogilvy zhruba 14 % spotřebitelů a průměrná roční spotřeba na obyvatele činila necelých 200 Kč (proti např. 3 000 Kč (5,6%) v AT nebo 2 000 Kč (3%) v DE). Po výrazném nárůstu trhu biopotravín v letech 2005-2008 došlo v posledních letech ke stagnaci maloobchodního obratu (okolo 1,6 mld. Kč), který trvá doposud. Podíl biopotravín na celkové spotřebě potravin a nápojů zůstává pod 1% hranicí a splnění cíle AP 2011-2015 navýšit podíl biopotravín na 3 % spotřeby potravin bude jen velmi obtížné naplnit.

Prodej ze dvora realizuje v ČR jen okolo 6 % ekofarem, které již měly certifikovanou nějakou svoji produkci (tj. zhruba 80 farem v roce 2009). Tento podíl je pravděpodobně vyšší vzhledem k tomu, že nejsou zahrnuty ty farmy, které sice prodej realizují, ale svoje produkty prodávají bez certifikátu.

Zpracování přímo na farmě v ČR téměř neexistuje. Pouze 4 % registrovaných ekozemědělců je zaregistrováno i jako výrobce biopotravín, avšak více jak polovina z nich jsou registrovaní vinaři, kterým běží ještě přechodné období a svoji činnost zatím neprovozují.

Ve veřejném stravování nejsou biopotraviny zařazovány do jídelníčku téměř vůbec.

9.7. Nejistý odbyt produktů EZ

Důvodem je *nevyzrálost trhu* – nefungující odbyt bioproduktů, jehož slabinou je zejména marketing a distribuční sítě. Dále pak *nedostatečně rozvinutý zpracovatelský sektor z důvodu nerentabilní výroby biopotravín*. Nízká poptávka spotřebitelů limituje zájem samotných výrobců pouštět se do výroby biopotravín (malé objemy při vyšších nákladech a s nejistým odbytem).

Dle šetření ÚZEI prodej veškeré své bioprodukce s certifikátem uskutečnilo v roce 2009 pouhých 8 % ekofarem, dalších cca 30 % realizovalo prodej jak na konvenčním tak bio trhu a polovina respondentů uvedla, že produkci realizovali pouze na konvenčním trhu. Pětina farem nerealizovala prodej vůbec a svoji produkci nejčastěji spotřebovala přímo na farmě.

Přestože počet registrovaných výrobců i distributorů biopotravin každoročně vzrůstá, je nutné zohlednit jejich stabilitu v oboru (ke konci roku 2011 stejně jako 2010 svoji činnost ukončilo zhruba 14% výrobců a 18% distributorů), poměr skutečně aktivních výrobců / distributorů (zhruba 40% výrobců a 20% distributorů svoji činnost vůbec nezahájilo) a typ jejich zaměření (cca 20% registrovaných výrobců jsou vinaři).

Vývoj počtu ekozemědělců, výrobců a distributorů biopotravin v ČR

Ukazatel	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Počet ekofarmářů – pouze subjekty	829	963	1 318	1 946	2 689	3 517	3 920
Meziroční změna počtu výrobců (%)	-1	16	37	48	38	31	11
Počet výrobců – celkem vč. poboček	125	152	253	429	497	618	646
Počet výrobců – pouze subjekty	n.d.	n.d.	190	345	395	404	422
Meziroční změna počtu výrobců (%)	8	22	25	82	14	2	4
Počet distributorů – celkem vč. poboček	295	57	95	151	184	186	226
Počet distributorů – pouze subjekty	n.d.	n.d.	83	137	168	172	201
Meziroční změna počtu distributorů (%)	53	-81*	46	65	23	2	17

* Od roku 2006 nemusí být registrováni distributoři prodávající konečnému spotřebiteli.

Zdroj: MZe (údaj k 31.12. daného roku)

Vývoj počtu výrobců a distributorů biopotravin v ČR - detail

	2007	skončili	noví	2008	skončili	noví	2009	skončili	noví	2010	skončili	noví	2010
Výrobci	190	21	176	345	26	76	395	56	65	404	55	73	422
		11%	51%		8%	19%		14%	16%		14%	17%	
Distributoři	83	11	65	137	11	42	168	28	32	172	31	60	172
		13%	47%		8%	25%		17%	19%		18%	35%	

Zdroj: MZe (údaj k 31.12. daného roku); zpracoval: ÚZEI

Nejvíce biopotravin nakoupí čeští spotřebitelé v maloobchodních řetězcích (67,2 %, tj. za 1,1 mld. Kč v 2010), na druhém místě pak v prodejnách zdravé výživy a biopotravin (19,4 %). Okolo 4 % biopotravin se nakoupilo v lékárnách a významně stoupl prodej přes drogistické řetězce (3,2 %). Naopak na polovinu klesl podíl prodeje v nezávislých drobných prodejnách potravin (1,2 %). Podíl přímého prodeje biopotravin zahrnující přímý prodej jak ze dvora, tak i od výrobců a distributorů zůstal na úrovni 4 % a přibližně 0,8 % biopotravin, stejně jako předchozí rok, se prodalo prostřednictvím gastronomických zařízení.

Dominantní postavení maloobchodních řetězců se jeví jako velmi závažný problém, protože velké řetězce rozhodují o cenách, kladou si podmínky, které jsou pro biopotravinu nesmyslné nebo jsou nespelnitelné (dodávky stále kvality po celý rok pro celou síť v ČR, vlastní reklama a zalistovací poplatky, vratky zboží na náklady dodavatele, nízké nákupní ceny...). Dalším nebezpečím jsou privátní bioznačky (př. Naše BIO, Tesco Organic, Albert BIO...). Výrobce musí vyrábět pod značkou řetězce a je kdykoli snadno zaměnitelný za jiného dodavatele, často z ciziny. S dominantním postavením řetězců souvisí také vysoká míra dovozu biopotravin do ČR (jejich dovoz dosahuje zhruba 20-30 % celkového objemu biopotravin spotřebovaných v ČR, resp. až 40 % jejich objemu prodeje), čímž ještě snižují velikost již tak malého českého trhu biopotravin. Maloobchodní řetězce jsou ve vlastnictví zahraničních společností, které nemají motivaci podporovat českou produkci.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.8. Nízká poptávka po biopotravinách

Příčinou nízké poptávky po biopotravinách je jejich *vysoká cena*. Důvodů pro vysokou cenu biopotravin je řada, zejména jde však o málo rozvinuté tržní struktury v rámci výroby a distribuce (= malá koordinace v rámci dodavatelského řetězce), malá transparentnost trhu a dominantní postavení maloobchodních řetězců.

Relativně nízká poptávka je do značné míry *způsobena nedostatečnou propagací biopotravin = neexistencí dlouhodobé informační kampaně*. Spotřebitelé mají nedostatečné povědomí o ekologickém zemědělství a biopotravinách, o přínosech a přednostech EZ pro obyvatelstvo, životní prostředí i chovaná zvířata. Tyto přednosti nejsou dostatečně a průběžně komunikovány v návaznosti na to, jak se daná problematika a konkrétní témata v čase vyvíjí. Dále je u spotřebitelů nedostatečná znalost log, kterými se biopotraviny označují, a to jak národního, tak především nového evropského loga.

Od roku 2008 stagnuje podíl spotřebitelů, kteří kupují biopotraviny (pravidelně nebo občas) a stagnuje také podíl spotřebitelů, kteří znají označování biopotravin národním biologem. Podíl spotřebitelů, kteří znají národní logo, dosahuje 54 % a znalost povinného evropského loga dosahuje pouze 10 %.

Nízká poptávka souvisí s nedostatečnou propagací, která představuje závažný problém, protože u neinformovaného spotřebitele může být snadno otřesena jeho důvěra v biopotraviny, například na základě zveřejňování nepřesných nebo zavádějících informací v médiích. Důvěra se těžko získává, ale rychle ztrácí. Informovaný spotřebitel zná přednosti biopotravin a ví, proč je kupuje a jak je v obchodě pozná. Spotřebitelé by tak měli dostávat aktuální a konkrétní informace o přednostech biopotravin.

9.9. Málo uplatňované faremní zpracování a prodej ze dvora

Zavedenou pravdou je, že nejtěžší je produkt prodat, ne vyrobit. *Český trh s aktuální poptávkou pravděpodobně není schopen pojmout všechnu bioprodukcí*, zejména některých komodit. Proto naše ekofarmy jsou obezřetné i v budování vlastního zpracování nebo přímého prodeje. Významným důvodem také je neúměrně *vysoká legislativní náročnost zpracování* a prodeje, zvláště pak živočišných produktů. Často jsou předpisy pro české zpracovatele přísnější, než je tomu v zahraničí.

Ačkoliv jsou zřejmé výhody jak prodeje ze dvora (vyšší realizační cena, okamžitá hotovost), tak faremní finalizace (vyšší přidaná hodnota i cena, širší nabídka), není tento způsob odbytu bioproduktů a biopotravin v ČR plně využit. Významná většina ekofarem (94 % v roce 2009), které mohou prodávat své výrobky již jako bioprodukty, nevyužívá přímého prodeje, navíc ekofarem s přímým prodejem mezi roky 2008 a 2009 o 40 % ubylo. Na druhou stranu vzrostl význam přímého prodeje, kdy u téměř čtvrtiny ekofarem činil přímý prodej biopotravin více jak 50 % faremního obrátu.

Počet ekofarem prodávajících bioprodukty ze dvora

Položka	2008		2009		Meziroční změna (%)
	abs.	(%)	abs.	(%)	
Ekofarmy v šetření celkem	2 739	100	3 560	100	30
Ekofarmy, které mohou prodávat již bio	930	34	1 409	40	52
Ekofarmy, které skutečně prodávaly bio ze dvora	136	15*	80	6*	-41

* relativní podíl na počtu ekofarem, které již mohou prodávat certifikované bioprodukty

Zdroj: ÚZEI, Statistická šetření EZ 2009, 2010

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Podíl přímého prodeje na celkovém obratu ekofarmy

Rok	Podíl přímého prodeje na celkovém obratu ekofarmy činil		
	>10 %	10-50 %	51 a více %
2008	53 % farem	31 % farem	16 % farem
2009	25 % farem	51 % farem	24 % farem

Zdroj: ÚZEI, Statistická šetření EZ 2009, 2010

Přímý prodej je řešením problému nedostatku odbytových kanálů pro ekologického zemědělce, vysoké konkurence, nejistoty a nízkých výkupních cen v tradičních odbytových kanálech. Navíc zkušenost ukazuje, že farma s faremním zpracováním a prodejem ze dvora s výměrou 5 ha a chovem 20 dojených koz užívá rodinu, produkce 3 dojnic s prodejem mléka ze dvora umožňuje vytvořit jedno pracovní místo s minimálními náklady z hlediska státu. Tento způsob realizace produkce farem přivádí spotřebitele na farmu (vytváří se přímý vztah mezi farmářem a spotřebitelem) a současně je to nejúčinnější způsob propagace ekologického zemědělství a biopotravin s jasným multiplikačním efektem.

9.10. Absence biopotravin ve veřejném stravování

Mezi hlavní příčiny patří vyšší cena biopotravin. Pro školní jídelny je závazná vyhláška o školním stravování. Tento předpis určuje rozpětí, za které školní jídelny musí uvařit oběd, přičemž rozpětí finančního normativu se pohybuje od 13,50 Kč do 29,50 Kč podle věkové skupiny dětí. Biopotraviny jsou obecně považovány za drahou až luxusní složku nákupního koše, což vede k jejich vyřazení z veřejného stravování.

Vzhledem k nízké informovanosti vedoucích veřejných stravovacích zařízení o možnostech zařazování biopotravin do jídelníčku, nejsou biopotraviny ve většině jídelen považovány za potenciálně využitelné. Řada prodejců, pro které jsou veřejná stravovací zařízení se svým objemem odběru zajímavými zákazníky, je přitom schopna nabídnout bioprodukty za zvýhodněné ceny, takže celkový nárůst ceny oběda často (59 % případů využití bioprodukce) nepřekračuje 10% (tzn. 1 – 3 Kč/porce).

Ve veřejném stravování navíc zatím, i díky nízké informovanosti spotřebitele, takřka neexistuje tlak na zařazování bioproduktů ze strany strávnicků. Podle průzkumu agentury Factum Invenio sice 61 % rodičů uvádí, že by biopotraviny měly být součástí školních jídelniček a zhruba stejné procento rodičů je ochotných připlatit za stravu svých dětí 10 a více procent, v praxi však chybí komunikace mezi spotřebitelem a jídelnami. Zařazení biopotravin by navíc mohlo vést i k pozitivním změnám ve skladbě jídelníčku.

Další částí problému je sortiment bioprodukce, který je díky struktuře hospodaření v EZ relativně omezený. Není k dispozici dostatečný objem a rozmístění zpracovatelských kapacit pro bioprodukcí. Distribuční síť bioprodukce je nevyhovující a nejsou vytvořeny vazby mezi ekologickými zemědělci resp. producenty biopotravin a veřejnými stravovacími zařízeními.

Podpora domácích potravin a biopotravin zvláště ze strany státu je nízká. Chybí motivační mechanismy podpory uplatnění biopotravin ve veřejném stravování. Do budoucna by školy potřebovaly větší institucionální podporu ze strany MŠMT, snížení cen potravin a dotace do spotřeby biopotravin ve státem podporovaném veřejném stravování.

Veřejné stravování se výrazně podílí na utváření stravovacích návyků. Pokud v něm však biopotraviny tvoří zcela zanedbatelný podíl, nelze očekávat, že by vznikla zpětná vazba vedoucí k rozšíření spotřeby bioproduktů i mimo veřejné stravování. Veřejné stravovací kapacity zároveň představují velký trh pro bioproducenty. Navýšení odbytu do veřejných

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

jídelen by zároveň mohlo vést k rozvoji hospodaření na orné půdě v EZ a k zvýšení tlaku na plnění jeho produkční funkce.

Podíl biopotravin ve veřejném stravování v současné době nedosahuje ani hodnot desetiny procent. Pouze zhruba 1,5-3 % škol v České republice využívá biopotraviny ve významnějším objemu. Výrazně tak zaostáváme za zeměmi západní Evropy, kde se podíl bioproduktů ve veřejném stravování pohybuje řádově v desítkách procent (např. Rakousko 33 %, Německo přes 50 %, Švédsko 25 %). V řadě zemí je podíl biopotravin ve veřejném stravování stanoven legislativně (např. v Rakousku min. 30 %, v Dánsku nově dokonce 60 %). V České republice zatím cílená koncepce podpory bioprodukce ve veřejném stravování chybí.

9.11. Možná řešení problému

- Podpora odbytu biopotravin

Stávající PRV řešil pouze „přidávání hodnoty potravinářským výrobkům“. Princip to byl dobrý, je v tom třeba pokračovat. Je třeba zvýhodnit menší provozy a místní prodej, sdružování zemědělců, faremní prodej, farmářské trhy. V případě bonifikace za „BIO“ se musí postupovat racionálně. Hlavní problém je, že se nevyžadoval uzavřený ekologický podnik. To bylo jádro problémů a spekulací s dotacemi v EZ.

Omezení vlivu řetězců je řešitelné sice jen částečně, ale mohla by pomoci podpora malého, regionálního zpracování biopotravin a jejich prodeje, podpora reklamy a propagace, lokálních značek v rámci programů kvality potravin. Dále v rámci programů kvality potravin by bylo dobré zavést podporu nadstandardních certifikačních programů a testování kvality a bezpečnosti biopotravin.

V rámci dalších nástrojů PRV je prioritní pokračovat v podpoře investic pro ekozemědělce a výrobce biopotravin, pokračovat v podpoře odbytu podporou odbytových organizací, faremního zpracování a odbytu na farmě. Podpořit také diverzifikaci činností prostřednictvím agroturistiky a nově zařadit podporu na propagaci biopotravin.

- Podpora spotřeby biopotravin = propagace

Programy kvality, tj. podpora certifikačních programů a propagace v nich zařazených produktů nebyly v ČR v rámci PRV implementovány.

Nově implementace opatření „Spolupráce“, které umožňuje podporovat mezi jiným propagačních činností v místním kontextu související s rozvojem krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů.

- Podpora faremního zpracování a prodej ze dvora

Opatření „Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům“ a „Diverzifikace činností nezemědělské povahy“ jsou vhodnými nástroji pro podporu faremního zpracování a prodeje ze dvora. *Je však třeba změnit dílčí kritéria (např. zařadit do uznatelných nákladů práce provedené svépomocí nebo nákup použitých technologických zařízení...) tak, aby zřízení zpracování nevycházelo s dotací draž, než bez dotace. Zjednodušit by se měla také administrativní náročnost dotačního titulu a minimální částky dotace, které jsou vzhledem k malému objemu přímého prodeje příliš vysoké.*

Nově implementace opatření:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

- a) „Investice do hmotného majetku“ v rámci kterého jsou dotovány investice týkající se zpracování, uvádění na trh a/nebo vývoje zemědělských produktů;
- b) „Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti“ zahrnující podporu investic a zahájení nezemědělských činnosti ve venkovských oblastech.

- Podpora zavedení biopotravin do veřejného stravování

Podpora zavedení biopotravin do veřejného stravování nebyla v PRV řešena.

Nově lze řešit částečně např. implementací nového opatření „Spolupráce“ příp. jiných opatření PRV, kde by byla realizována podpora zemědělců a výrobců biopotravin při vytvoření vazeb na veřejná stravovací zařízení, dlouhodobá kontraktace, informační a distribuční síť. Nutná je koordinace s dalšími resorty (MŠMT-školy, MZ-nemocnice aj.) a s regionální politikou (Krajské a obecní úřady rozhodující o financování veřejných stravovacích zařízení) a transfer znalostí o biopotravinách cílové skupině vedoucí stravovacích zařízení.

10. EKONOMICKÉ ASPEKTY EZ- POZITIVNÍ EXTERNALITY

10.1. Na společenské úrovni

Poskytování veřejných statků v oblasti ekologického zemědělství je nesporné. Jak je již popsáno v kapitole pozitivní přínosy EZ, poskytuje ekologický způsob hospodaření pro společnost řadu výhod.

Kvantifikace těchto pozitivních přínosů je bohužel velmi problematická a v současnosti neexistují žádné propočty těchto externalit. Logicky, pokud EZ nepoužívá syntetická dusíkatá hnojiva, odpadají škody na životním prostředí při jejich používání i při jejich výrobě. Následně EZ šetří náklady na odstraňování těchto škod. Obdobné je to v případě výroby a používání pesticidů a dalších chemických prostředků.

EZ svým šetrným přístupem k půdě, k hospodářským zvířatům a potravinám přináší veřejné statky v oblasti biodiverzity v krajině i v zemědělském podniku, v oblasti eroze půdy a kvality půdy, v oblasti welfare zvířat a následně v oblasti kvality produkce a potravin.

- EZ a ochrana biodiverzity

Pro EZ je ochrana biodiverzity jedním ze stěžejních bodů. Vyšší druhová diverzita a vyšší populační hustota určitých živočišných a rostlinných druhů v ekologických podnicích jsou projevem šetrnějšího systému hospodaření. Biologickou rozmanitost je zvyšována zejména následujícími prvky:

- Nepoužívání syntetických pesticidů
- Nižší a čistě organické hnojení
- Nižší počet dobytčích jednotek na jednotku plochy
- Pestrý osevní postup s vysokým podílem jetelotrávy
- Šetrná kultivace půdy, hospodaření s humusem
- Vyšší podíl přírodních stanovišť
- Rozmanitá podniková struktura

Tyto faktory zvyšují biodiverzitu a také posilují přirozené vazby a trvalou udržitelnost ekologických podniků.

- Ochrana půd před erozí

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Pěstitelský proces je v ekologickém zemědělství více závislý na průběhu počasí a vlivu biotických faktorů. Chyby v přípravě půdy, pěstování a sklizni nelze kompenzovat průmyslovými hnojivy a postřiky. Ekozemědělci jsou na kvalitě a úrodnosti půdy velmi závislí.

V EZ jsou pro ochranu kvality a úrodnosti půd a před erozí půdy využívána různá opatření.

- Používání statkových a organických hnojiv- vyšší množství organické hmoty v půdě, lepší struktura půdy. Půda s vyšším obsahem organické hmoty je odolnější vůči erozi, půdní agregáty nepodléhají tolik rozplavování, deště nezpůsobují na povrchu půdy škraloup z uvolněných jemných částic půdy
 - Používání zeleného hnojení, meziplodin- zakrytí půdy v meziorostním období. Meziplodiny mají mnohostranný příznivý vliv na půdu (zvyšují diverzitu plodin na orné půdě, zajišťují kvalitní organickou hmotu s příznivým vlivem na půdní podmínky, chrání ornou půdu proti erozi, omezují ztráty živin vyplavováním, pomáhají regulovat růst plevelů a jsou velmi dobrým přerušovačem obilních sledů s fyto-sanitárním účinkem)
 - Pestřejší osevní posrupy- lepší návaznost jednotlivých plodin, kratší období, kdy půda zůstává bez pokryvu, používání jetelotravních směsí, pěstování vojtěšky, apod.
 - Údržba krajinných prvků- meze, křovinné pásy a další krajinné prvky diverzifikují krajinu a činí ji odolnější vůči negativním vlivům včetně eroze.
 - Menší půdní bloky- odolnější vůči erozi kvůli mnohem kratším odtokovým liniím, než plochy v konvenčním zemědělství
- Bezpečné prostředí – biopotraviny

Žádná rezidua pesticidů, lepší chuť, zdravotní nezávadnost – to jsou vlastnosti, které většina spotřebitelů oprávněně očekává od bioproduktů a biopotravin. Ekologičtí zemědělci ke skutečné kvalitě své bioprodukce a zároveň k ochraně životního prostředí přispívají mnoha způsoby:

- Přirozené metody ochrany rostlin- biologické metody, používání rostlinných přípravků, apod.
- Statková a organická hnojiva- lepší struktura půdy, nižší obsah dusičnanů v produktech
- Pestřejší osevní postupy- širší nabídka produktů a surovin
- Méně intenzivní způsoby chovu zvířat a pěstování rostlin- více času na jejich přirozený růst, lepší chuť i kvalita
- Žádná potravinová aditiva a syntetické vstupy do biopotravin- neobsahují známá „éčka“, jsou vhodné pro děti
- Tradiční osvědčené postupy zpracování i nové moderní technologie- jedinečnost výsledného bioproduktu, např. sýry z ekofarmy

zdroj: PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců, Naše PRO-BIO 2011

10.2. Na podnikové úrovni

V současné době je po většině bioproduktů a biopotravin vysoká poptávka. Pokud farma dobře zvládne metody hospodaření v rostlinné i živočišné výrobě a dokáže naplnit produkční potenciál ekologického zemědělství při odpovídajících nákladech, dobře volí druhy pěstovaných rostlin a chovaných zvířat a má zvládnutý odbyt produktů, je při započtení dotačních podpor v EZ velmi životaschopná a ekonomicky rentabilní.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Velmi zajímavé výsledky má výzkum ekonomické rentability FADN zadaný Ministerstvem zemědělství ČR. Tento výzkum se dlouhodobě zabývá i rentabilitou farem.

Speciálně pro ekofarmy nebyly propočty rentability žádné. V roce 2012 se podařilo rozšířit vzorek farem ve sledování i o ekofarmy. První výstup z tohoto šetření zatím nebyl zveřejněn, čeká se na výsledky druhého roku, aby se ověřila zjištěná data.

11. MARKETING EZ

Úspěšný odbyt bioproduktů a biopotravin je jedna z nejdůležitějších věcí pro úspěšné podnikání v ekologickém zemědělství a zároveň jedna z největších slabin dnešního EZ.

Z pohledu zemědělce by se dal marketing definovat jako komplexní systém podnikatelských aktivit prováděných s úmyslem plánovat, stanovit cenu, propagovat a distribuovat výrobky nebo služby, které uspokojují požadavky a potřeby potenciálních nebo stávajících zákazníků, směřujících k dosažení cílů podniku. (Šarapatka, Urban, 2005, s. 194).

Marketingový proces začíná zjišťováním potřeb spotřebitelů, pokračuje poskytováním potřebných informací a vytvářením takových představ o produktech, které spotřebitelům dají

možnost se s nabízenými produkty dostatečně seznámit, a **končí úplným uspokojením všech jejich potřeb**, a to i za delší dobu po prodeji.

Cílem marketingu je tedy zajištění trvalého prodeje a dosažení zisku. Zisk Vám dává informaci o tom, že jste se rozhodli pro správný výrobek, dobře jste poznali svého zákazníka a nabídli mu výrobek vhodnou cestou. Zisk Vám umožňuje pokračovat v podnikání, proto, ačkoli nemusí být prvotním motivem tvorba zisku, bez něj svoje podnikání nemůžete dostatečně rozvinout. **Podnikání je úspěšné pouze tehdy, jsou-li zákazníci spokojeni s nabízenými produkty, a pokud své nákupy opakují.** (Václavík, 2008, s. 3).

11.1. Marketingová strategie a marketingový plán

Marketingová strategie odpovídá na otázky: *Co chceme dělat a kam chceme dojít?*

Marketingový plán popisuje akce a taktiky k dosažení toho, co chceme. Tedy: *Jak to dělat?*

Marketingový plán představuje něco jako „cestovní mapu“ vašeho podnikání. Analýzou výchozího stavu zjistíte, kde vlastně stojíte a jak na tom jste. Zvolenou marketingovou strategií si pak stanovujete, kam chcete dospět. Marketingovou strategii můžete mít pro různé výrobky různou, ale marketingový plán může působit jako zastřešující deštník. (Václavík, 2008, s. 5).

Marketingová strategie obsahuje stanovení cílového trhu (cílového zákazníka), umístění a postavení vaší firmy a vašich produktů vůči konkurenci, stanovení ceny produktů, nalezení ideální formy distribuce produktů a strategii reklamy, propagace a podpory prodeje produktů.

Kroky marketingového plánu:

- Analýza současné situace na trhu

Cílem je zjistit potřeby zákazníků (skupin zákazníků), jejich ochotu zaplatit za uspokojení těchto potřeb, a to v horizontu současnosti i předpokládané budoucnosti. Sběr informací probíhá jak uvnitř podniku (co je podnik schopen nabídnout), tak vně podniku (informace o trhu konkrétních produktů).

Při plánování je důležité vybrat cílový trh pro dané produkty. Zaměřit se na celý trh, nebo pouze na jeden nebo několik segmentů trhu. Primární trh je ten, kde bude podnik konkurenceschopný. Sekundární trh je ten, kde budou dosahované ceny nižší, ale trh je

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

dostupnější, např. z hlediska vzdálenosti, což umožní konkurovat. Záchranný trh může být přímý prodej konečným spotřebitelům. (Šarapatka, Urban, 2005, s. 197).

- Stanovení realistických marketingových cílů

Určují se jako cíle budoucího zisku, objemu prodeje, podílu na trhu, cen a propagace. Cíle musí být realistické a jasné, pružné v průběhu času v souvislosti s měnícím se trhem a konkurencí.

- Vytvoření marketingové strategie

Existují čtyři základní marketingové strategie-

průnik na trh – uspokojení potřeb současného trhu stávající nabídkou produktů

rozvoj trhu – nalezení nových trhů pro stávající produkty

rozvoj produktů – vývoj nových produktů pro zákazníky na stávajícím trhu

diverzifikace – oslovení nové skupiny zákazníků na nových trzích s novými produkty.

- Realizace strategie

Spočívá v rozhodnutí o vývoji produktu, určení ceny, podpory prodeje a reálné distribuci produktů. Základem úspěchu v oblasti bioproduktů a biopotravin je jejich vysoká kvalita, biopotravina by mělo být exkluzivní neběžné zboží vyšší kvality oproti běžně dostupné konvenční alternativy. Důležitá je dlouhodobost vztahů se zákazníky.

- Hodnocení a kontrola

Realizovaný prodej produktů musí být pravidelně měřen a vyhodnocován. Je třeba porovnávat obraty a zisk s předchozími výsledky firmy, srovnávat výsledky s konkurencí, hodnotit podle segmentů trhu. Stejně důležité je kvantifikovat distribuční náklady a jejich ziskovost. Spokojenost zákazníků se měří nejrůznějšími průzkumy, anketami, apod. Pokud jsou vyhodnoceny nějaké nedostatky marketingu daného produktu, podnik by měl vhodným způsobem reagovat- změnit strategii.

Ekologické zemědělství vytváří produkty, jejichž kvalita vyžaduje vysvětlení. Biopotraviny nabízejí hodnoty (kvalita, chuť, absence cizorodých látek, udržitelný rozvoj, apod.), které nebyly dosud spotřebitelům dostatečně vysvětleny. Kupující musí být přesvědčeni o tom, že je pro ně výhodné nakoupit dražší biopotraviny. V centru veškerého podnikatelského snažení vždy musí být zákazník a jeho potřeby. Je proto nezbytné velmi dobře celý proces uplatnění bioproduktů na trhu plánovat, ovládat metody moderní komunikace a využívat všech vhodných marketingových nástrojů. (Šarapatka, Urban, 2005, s. 200).

11.2. Distribuční cesty produktů

Cesty uvádění produktů na trh jsou dvojí. Při přímých cestách dochází k přímému kontaktu výrobce a konečného zákazníka. Nepřímé cesty jsou charakterizovány účastí prostředníka (obchodníka) a většinou ke komunikaci producenta a spotřebitele nedochází.

Každá z forem má svoje výhody a nevýhody, většinou producent používá více distribučních cest, minimalizuje tak riziko ztráty odbytu.

U přímých forem nejsou pro zákazníka produkty anonymní, ví, kde a jak se produkty vyrábí, producent může lépe komunikovat se zákazníkem, má produkty dříve zaplacené, propagace produktů je většinou levnější. Objem prodeje je ale do značné míry technicky omezen (pouze místní prodej, možné problémy s uchovatelností a trvanlivostí produktů, kapacitní omezení). Jsou biofarmy, které veškerou svojí produkci prodají přímou formou.

U nepřímých forem existuje riziko anonymity, o zisk z prodeje se producent dělí s prostředníkem, splatnosti bývají delší. Naproti tomu mohou produkty oslovit mnohem více

zákazníků, odpadájí kapacitní omezení přímé distribuce a snižují se distribuční náklady na jednotku produkce.

- Nepřímé distribuční cesty

Zprostředkovatelé – prostředník pouze sjednávající obchod mezi prodávajícím a kupujícím

Velkoobchody – obchodník prodávající bioprodukty dalším subjektům ve velkém s vlastním mezikladem nebo dopravou

Odbytová družstva – prodej bioproduktů prostřednictvím subjektu založeným a vlastněným výrobcí těchto bioproduktů – v současnosti existuje v regionu kraje Vysočina a Jihočeského kraje družstvo výrobců bio mléka „Družstvo ČESKÉ BIOMLÉKO“ zajišťující odbyt pro 11 zúčastněných biofarem.

Zpracovatelé bioproduktů a výrobci biopotravin – zpracovatelské podniky nakupující biosuroviny od prvovýrobců a prodávající hotové biopotraviny- mlékárny, masny, mlýny, apod. Většinou se jedná o konvenční podniky, které zpracovávají také bioprodukty. Specializovaní bio zpracovatelé jsou vzácní, ale jejich potenciál roste.

Specializované prodejny s biopotravinami a racionální výživou, případně regionálními produkty – těchto subjektů rychle přibývá, množství zobchodované bio produkce roste. Nejvíce takových prodejen je v Praze a velkých městech, ale v podstatě již každé okresní město má takovou prodejnu.

Restaurace, hotely a další stravování – počet subjektů i množství biopotravin se také rychle zvyšuje v závislosti na poptávce a dostupnosti bio surovin.

Konvenční prodejny a řetězce – tento způsob distribuce neplní zcela poslání biopotravin, biopotraviny jsou často anonymní a z dovozu, přesto je množství zákazníků kupujících bioprodukty v prodejnách a supermarketech značné a jejich podíl na bio obchodu vysoký jak u nás, tak i v zahraničí.

- Přímé distribuční cesty

Vlastní sběr zákazníky – využíván spíše v zahraničí, u nás má také budoucnost, jeho kapacita má ale značné omezení- možné pouze u některých skupin bioproduktů (např. zeleniny), okrajový způsob distribuce.

Faremní prodej – stále více se rozvíjející způsob, kontakt se zákazníkem, nízké distribuční náklady. Pro oblast živočišných produktů lze doporučit publikaci „Jak na... faremní prodej ze dvora“ autorů Ladislava Drobníčka, Jaroslava Pešána a Pavla Smetany z roku 2011. Je třeba postupovat dle platné potravinářské a veterinární legislativy, příp. pokynů Státní potravinářské inspekce nebo Státní veterinární správy.

Prodej ve stánku na trhu nebo tržnici – rozšířené jsou nejrůznější regionální a farmářské trhy, organizují se biojarmarky, tato forma prodeje je také velmi rozšířena, ne každý trh je ale pro bioprodukty vhodný z hlediska konkurence konvenčních produktů.

Biobedýnky – zajímavý způsob distribuce, charakteristický pro biopotraviny. Používané především pro bio zeleninu a ovoce. V případě biobedýnek jsou vytvořeny již celkem

sofistikované systémy. Lze doporučit publikaci „Jak úspěšně vytvořit a provozovat systém biobedýnek“ autora Toma Václavíka z roku 2008.

On-line nákup přes internet – u biopotravin s ohledem jejich správného uchování a trvanlivosti ne zcela jednoduchý způsob, využití služeb pošty nebo zasilatelských firem je velmi omezené. Většinou on-line systém funguje jako objednávka zboží přes internet a následné vyzvednutí na farmě nebo závoz na distribuční místo. Jako příklad můžeme uvést on-line systém Biofarmy Sasov „e-shop.biofarma.cz“.

Komunitou podporované zemědělství – nákupní společenství zákazníků- systém, při kterém si místní spotřebitelé předplatí na celou sezónu pravidelné dodávky čerstvých bioproduktů a dávají tím biofarmě jistotu odbytu. Tento způsob je rozšířen v západních zemích, v ČR je úspěšně praktikován Na Biofarmě Sasov od roku 2013 (viz. www.biofarma.cz).

11.3. 10 důvodů, proč podnikat na regionálním trhu

- Peníze zůstávají v regionu
 - Lepší přístup k zákazníkům, možnost si je „vychovat“
 - Možnost nabídnout výrobek s vysokou přidanou hodnotou
 - Podporuje turistiku v regionu
 - Udržení regionální tradice
 - Regionální výroba/zpracování nebo pěstování zeleniny/ovoce pomáhá životnímu prostředí, výrobky necestují tisíce kilometrů
 - Cena výrobku může být vyšší a je odolnější vůči cenovým výkyvům, pokud zákazník vnímá výrobek jako jedinečný a zvláštní
 - Maximální čerstvost potravin
 - Výroba pro regionální trh si žádá menší kapacitu, tím však přispívá k jedinečnosti výrobku
 - Národní trh nebo zahraniční trh zůstává stále otevřený, a pokud je region známý a značka výrobku/výrobce zákazníkům dobře „podána“, může být expanze velice úspěšná - výrobek si s sebou ponese stále svoji jedinečnost
- (Petrová, Václavík, 2008, s. 3)

12. REGIONÁLNÍ A FAREMNÍ ZPRACOVÁNÍ BIOPRODUKTŮ

Zpracování vlastních produktů na potraviny je ekonomicky velmi zajímavá alternativa pro malé i větší farmy, a to platí i pro ekofarmy. To může probíhat ve více stupních, od prodeje pouze zabalených nezpracovaných bioproduktů (např. syrového mléka) přímo spotřebitelům přes zjednodušené zpracování v malých podnicích po plnohodnotné potravinářské provozy. Zpracování potravin podléhá potravinářské, příp. veterinární legislativě. Zpracování BIO potravin podléhá vedle toho legislativě ekologického zemědělství.

Veškeré manipulace a zpracování bioproduktů mají být co nejšetrnější s cílem zachovat kvalitu a neporušenost produktu a usilovat o minimální výskyt škůdců a chorob. Přednostně mají být využívány mechanické, fyzikální a biologické procesy zpracování. Užití přídatných a pomocných látek má být co nejvíce omezeno. Biopotraviny by měly mít 100% složek s certifikovaným ekologickým původem (*výjimky stanovuje legislativa EZ*). Škodliví činitelé mají být regulováni prevencí (hygienu, čistota) a šetrnými a fyzikálními postupy. Procesy mají být časově nebo prostorově oddělené od konvenčních a důsledně identifikované. (Moudrý, Prugar, 2002, s. 23)

Výrobou biopotravin se rozumí čištění, třídění, upravování, opracování nebo zpracování bioproduktů, popřípadě přidávání dalších povolených látek, včetně balení a dalších úprav biopotraviny za účelem uvádění do oběhu.

Mezi běžné povolené postupy používané při výrobě biopotravin patří:

- mechanické zpracování (mletí, drcení, stloukání)
- tepelné zpracování (odpařování, sušení, pečení, pasterace, sterilace)- Tato technika je založena na použití teploty k zastavení množení mikroorganismů. Teplo ale také může mít negativní vliv na organoleptické vlastnosti takové, jako je barva a chuť. Ovoce a zelenina jsou obvykle krátce ponořeny do horké vody nebo ošetřeny párou a následně rychle schlazeny aby se zabránilo kvalitativním ztrátám a změnám v pletivech. Principem metody je dehydratace, inaktivace enzymů, vnější dezinfekce a fixace barvy produktu. Pasterace – ničí mikroorganismy ve vegetativní formě ale ne spory, proto je kombinováno s jinými metodami,

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

jako je chlazení nebo hermetické uzavření. Sterilizace – produkty jsou vystaveny vysokým teplotám s cílem zničit mikroorganismy ve všech vývojových formách. Mohou být potom skladovány dlouhou dobu při pokojové teplotě. Ovlivňuje ale nutriční hodnotu a mění organoleptické vlastnosti. Sušení – je založeno na odstranění vody uvnitř produktu, mikroorganismy potom nejsou schopny dalšího vývoje. (Kalinová, 2007, s. 12)

- uzení bez použití chemikálií
- lisování
- filtrace a čiření
- chlazení a mrazení - Chlazení - znamená držení produktů v nízkých teplotách ale ne záporných. Zmrazení – umístění produktu do záporné teploty, je efektivní metodou, která brání rozkladu produktu, na druhou stranu ale může způsobit také negativní změny např. změny v textuře některého ovoce a zeleniny.
- homogenizace
- extruze
- fermentace - mikrobiální fermentace má za následek snížení pH, které zabrání rozvoji mikroorganismů. Pro konzervaci je také používána např. kyselina octová, mléčná, citronová a propionová.
- sýření
- emulgace
- extrakce parou, alkoholem

Naopak jsou zakázány operace, které nepatří k přirozeným postupům:

- výměna kationtů a aniontů
- bělení
- nakládání s používáním chemikálií
- působení hormonů
- hydrogenace
- uzení s použitím chemikálií
- zjemňování s použitím chemikálií
- ozařování a mikrovlnný ohřev
- přidávání přídatných látek a sladidel syntetického původu a oxidu siřičitého s výjimkou ošetřování vína.

Veškeré zpracování bioproduktů musí probíhat v provozech zcela a zřetelně prostorově nebo časově oddělených od provozů, kde se zpracovávají suroviny vyrobené konvenčními postupy.

Během dopravy bioproduktů musí být učiněna nezbytná opatření, zajišťující ochranu bioproduktů před kontaminací a jejich oddělení od surovin vyráběných konvenčními postupy.

(Kalinová, 2007, s. 12)

Biopotravina může být označena jako BIO, pouze pokud alespoň 95% hmotnostních jeho složek zemědělského původu je ekologických, přičemž zbyváající část mohou tvořit pouze povolené složky neekologického původu.

Pokud se chcete stát zpracovatelem či výrobcem potravin v kvalitě BIO, postupujte dle následujících kroků:

- Výrobci biopotravin (zpracovatelé) jsou povinni se registrovat na Mze ČR. Formulář registrační žádosti naleznete v příloze Zákona 242/2000 Sb.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

- Dále jsou povinni projít vstupní kontrolou, kterou provádí kontrolní organizace. Můžete si vybrat ze čtyř kontrolních organizací (viz. kapitola „EZ v ČR a v zahraničí“) a domluvit se přímo u vybrané organizace. Kontrolní proces začíná popisem podniku, který zahrnuje zejména: název a adresu podniku, údaje o sortimentu výrobků a vzory označování biovýrobků, receptury biovýrobků, které podnik vyrábí, plány umístění všech zařízení, která se používají na skladování, zpracování a balení biosurovin a biovýrobků. V průběhu kontroly se ověří toky biosurovin a biovýrobků sledováním vstupů a výstupů.
- Pro účely kontroly musí být u výrobce k dispozici prokazatelné záznamy, ze kterých je možné převzít následující informace: původ, druh a množství zemědělských surovin dodaných do podniku, druh, množství a odběratelé zpracovaných biopotravin, které byly z podniku vydány, všechny další informace požadované kontrolním pracovištěm, jako například původ, druh a množství surovin, přídatných a pomocných látek pro zpracování hotového produktu, receptury a protokoly o zpracování.

K ujasnění pravidel je vhodné využít odborné poradenství, poskytované zejména poradci Svazu PRO-BIO v regionálních centrech PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců.

12.1. Dotace pro zpracovatele

Výrobci biopotravin včetně faremních zpracovatelů jsou podporováni v rámci Osy I. PRV. V opatření Osy I. Modernizace zemědělských podniků (Osa I. PRV) jsou 27 body zvýhodnění ekologičtí zemědělci, kteří provozují ekologické zemědělství na veškeré výměře obhospodařované zemědělské půdy.

15 body jsou zvýhodnění ti ekologičtí zemědělci, kteří obhospodařují ekologickým způsobem alespoň 50 % výměry obhospodařované půdy. Tímto jsou preferováni ekozemědělci, kteří se rozhodnou svou bioprodukcí dále zpracovávat = vyrábět biopotravinu.

V opatření Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům (Osa I. PRV) je výrobce biopotravin preferován 15 body oproti běžným výrobcům potravin.

Pokud je výrobce biopotravin současně registrovaný i jako ekologický zemědělec a provozuje ekologické zemědělství na veškeré výměře obhospodařované půdy, navrhuje se, že by mohl získat dalších 15 bodů, nebo v případě, že neobhospodařuje ekologicky celých 100 % své výměry, ale provozuje ekologické zemědělství na minimálně 50 % výměry obhospodařované půdy, 7 bodů.

12.2. Faremní zpracování rostlinných bioproduktů

Vedle obvyklého prodeje produkce zpracovatelům nebo obchodníkům je na ekologických farmách rozšířeno zpracování produkce na farmě. Hlavní výhodou je vyšší zhodnocení a lepší odbyt či zpeněžení produkce, současně však rostou pracovní a materiálové náklady.

Legislativa:

- Zákon o zemědělství (Z. č. 252/1997 Sb.)
- Živnostenský zákon (Z. č. 455/1991 Sb.)
- Zákon o potravinách (Z. č. 110/1997 Sb.) a související vyhlášky, zejména **Vyhláška č. 157/2003 Sb., kterou se stanoví požadavky pro čerstvé ovoce a čerstvou zeleninu, zpracované ovoce a zpracovanou zeleninu, suché skořápkové plody, houby, brambory a výrobky z nich, jakož i další způsoby jejich označování**
- Legislativa EZ viz. kapitola „Legislativa EZ“

Registrace a kontrola:

- Státní potravinářská inspekce (www.szpi.cz), resp. příslušné regionální inspektoráty, např. pro Jihočeský kraj a kraj Vysočina je to inspektorát v Táboře.
- Certifikace a kontrola EZ viz. kapitola „Legislativa EZ“

Pro potraviny rostlinného původu platí podstatně jednodušší a snadněji splnitelná legislativa, než pro živočišné potraviny. Tato výhoda se ale částečně ukázala jako nevýhoda, protože na rozdíl od živočišných potravin u rostlinných doposud neexistuje žádná zjednodušující vyhláška pro malé provozy a potravinářský zákon platí pro všechny výrobce stejně.

12.3. Faremní zpracování živočišných bioproduktů

- Zákon o zemědělství (Z. č. 252/1997 Sb.)
- Živnostenský zákon (Z. č. 455/1991 Sb.)
- Veterinární zákon (Z. č. 166/1999 Sb.)
- Prováděcí vyhláška k veterinárnímu zákonu (Vyhláška č. 289/2007 Sb. o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty)
- Nařízení EU – č. 852/2004 a č. 853/2004
- Vyhláška č. 128/2009 Sb. o přizpůsobení veterinárních a hygienických požadavků pro některé potravinářské podniky, v nichž se zachází se živočišnými produkty

Registrace a kontrola:

- Státní veterinární správa (www.svscr.cz), resp. příslušná krajská správa KVS, např. pro kraj Vysočina je v Jihlavě a dále příslušné okresní pracoviště.
- Certifikace a kontrola EZ viz. kapitola „Legislativa EZ“

Vyhláška č. 128/2009 Sb., tzv. zjednodušující vyhláška, upravuje požadavky (úlevy) pro „Potravinářské podniky s malým objemem výroby“. V této vyhlášce jsou dány ukazatele pro splnění povahy těchto potravinářských podniků, jednotlivé možné úlevy a omezení při prodeji produktů z nich.

- Zpracování masa

Jedná se o malá faremní jatka, malé faremní bourárny, u těchto podniků je zpracování produktů „omezenou a okrajovou činností“.

Možné výjimky:

- jatkám, v nichž je poráženo nejvýše 20 VDJ týdně a nejvýše 1000 VDJ ročně, že nemusí mít předporážkové ustájení, pokud jsou zvířata po přemístění na jatky převedena přímo do prostoru porážky
- těmto jatkám, že nemusí mít vlastní prostor pro mytí dopravních prostředků
- potravinářskému podniku s jatkami, v němž se bourá nejvýše 5 tun masa týdně, že nemusí mít zvláštní prostory pro bourání masa, pokud jsou v porážecím prostoru- časové oddělení !
- jatkám, které nemají karanténní box při porážce nemocného zvířete, že nemusí sanitovat pod dohledem
- jatkám, že nemusí mít chladák pro pozastavené maso

Limity množství potravin, která budou dodávána jinému maloobchodnímu zařízení na místní úrovni:

- bourání nejvýše 3,5 tun vykostěného masa nebo tomu odpovídající množství nevykostěného masa
- výroba nejvýše 4,5 tun masných výrobků

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

- max. 35% vyrobeného masa nebo masných výrobků

- Zpracování mléka

- nevztahuje se na prodej syrového mléka ze dvora, ale na faremní mlékárničku nebo sýrárnu

- denně zpracuje nejvýše 500l kravského, 100l koziho nebo 50l ovčího mléka

- nejvýše 35% produkce z výše uvedeného mléka lze prodat prostřednictvím jiného maloobchodního zařízení (obchody, jídelny, stánky, apod.) – ne však nemocnice, domov důchodců, školní jídelna !

- prodej na území kraje a sousedních krajů

- mléko pouze od zvířat vlastního chovu, nikoliv nakupované

Postup: ... Podnik požádá o výjimku ze zákona, vyhlášky (jakou, proč, jak bude zajištěna bezpečnost potravin, KVS provede kontrolu, ověří splnění parametrů (litry, %) a rozhodne.

12.4. HACCP na úrovni farmy

Příklad pořízených dokumentů:

Jatky - HACCP, Provozní řád, Sanitační řád

- kontroluje: SVS

Faremní obchod - HACCP, Provozní a Sanitační deník

- kontroluje SZPI (prodej zabaleného zboží)

Autodoprava, distribuce

- registrace chladicího auta u SVS, Sanitační deník, kontrola teplotního řetězce

Postup zavedení systému kritických bodů:

Provedení analýzy nebezpečí

Stanovení kritických bodů

Stanovení kritických mezí

Zavedení postupů pro průběžné sledování

Určení nápravných opatření

Harmonogram ověřovacích postupů a vnitřních auditů

Zavedení evidence

HACCP by měl obsahovat:

- složení týmu HACCP

- identifikace provozovny

- přehled výrobků

- přehled (analýza) kontrolních a kritických kontrolních bodů – tabulka

- záznamy pro sledování a vyhodnocování kritických bodů

12.5. Regionální zpracování bioproduktů

Organizace regionálního trhu s potravinami a dalšími produkty spočívá v certifikaci a značení produktů na určitém území s danými hranicemi např. kraje, nebo jiných historických oblastí.

Systémy regionálních aktivit mají svá pravidla, svojí certifikaci, svojí propagaci a větší či menší veřejnou podporu.

Např. na území kraje Vysočina funguje systém regionálního značení „VYSOČINA regionální produkt“. Regionální koordinátor je ZERA- Zemědělská ekologická regionální agentura, o.s. se sídlem v Náměšti nad Oslavou (www.zeraagency.eu). Tuto aktivitu podporuje kraj Vysočina, území značky se přesně kryje s hranicemi kraje. V rámci aktivity funguje

certifikační komise, jsou schválena přesná pravidla získání značky, udělení značky je zpoplatněno. Certifikovány mohou být potravinářské výrobky, ale také např. výrobky řemeslné a umělecké. Vždy se ale musí do jisté míry pojit s krajem, musí být vyrobeny na území kraje a z místních surovin, pokud je to možné. V případě potravin mohou být certifikovány i konvenční výrobky, ale biopotraviny mají ve značení výsostně postavení. V každém případě se produkt musí vyznačovat vysokou kvalitou. Nově jsou v rámci této aktivity certifikovány i prodejny regionálních produktů na území kraje Vysočina, což učinilo tento kraj v rámci ČR vlajkovou lodí.

Odkazy na web: www.vysocinaregionalniprodukt.cz a www.regionalni-znacky.cz/vysocina
Regionální značení produktů dnes pokrývá téměř celé území ČR, celorepublikově jej zastřešuje Asociace regionálních značek se sídlem v Mukařově (www.regionalni-znacky.cz).

Regionalita produkce využívá a zároveň podporuje přirozenou tendenci spotřebitelů spotřebovat místní regionální produkty a služby. Ekologické zemědělství většinou hraje v regionálních aktivitách významnou roli.

Další důležitou aktivitou v podpoře regionálních produktů je celorepublikově organizovaná, Ministerstvem zemědělství výrazně podporovaná „Regionální potravina“ Tato aktivita je organizována formou soutěže dle jednotlivých krajů. Letos je jedním z vítězů v kraji Vysočina „Bio Sasovská klobása“, tedy biopotravina.

Odkaz: www.regionalnipotravina.cz

13. PŘÍKLADY Z PRAXE

Pro tuto metodiku s regionálním zaměřením jsme jako modelový region zvolili kraj Vysočina. Region, který ještě před nemnoha lety zaostával za ostatními většinou příhraničními kraji, jak co se týče počtu ekofarem, tak co se týče výměry zemědělské půdy v EZ. V posledních letech ale region zaznamenal prudký růst a rozsah EZ se zvyšoval rychleji, než v průměru ČR.

Jak ukazuje následující tabulka, od roku 2005 do současnosti se v celé ČR zvýšil počet ekozemědělců 4,7 krát. V kraji Vysočina pak rekordně 11,5 krát. Obdobně je to i u výměry zemědělské půdy v EZ. Zatímco v ČR výměra stoupla od roku 2005 o 92 %, na Vysočině to bylo o 434 % !

Kraj Vysočina má oproti průměru ČR unikum také ve vysokém podílu orné půdy v EZ-současných cca 30% oproti cca 12%.

Porovnání vývoje EZ ČR a kraje Vysočina

data ke dni	počet podniků-ekozemědělců		výměra ZP v EZ ha		podíl půdy v EZ ze ZPF v %	
	ČR	Vysočina	ČR	Vysočina	ČR	Vysočina
31.12.2005	829	29	254982	4017	5.98	1.02
31.12.2006	963	36	281535	4539	6.61	1.13
31.12.2007	1318	63	312890	5128	7.35	1.28
31.12.2008	1946	114	341632	6914	8.04	1.73
31.12.2009	2689	213	398407	13218	9.38	3.31
31.12.2010	3517	309	448202	20058	10.55	5.02
31.12.2011	3920	354	482927	22556	11.4	5.65
31.12.2012	3924	334	488658	21450	11.46	5.37

Údaje kraje Vysočina

	K 31.12.2011
Počet ekofarem	354
Výměra zemědělské půdy v ekologickém zemědělství (ha)	22 556 (100%)
Výměra orné půdy (ha)	6 796 (30,1%)
Výměra trvalých travních porostů (ha)	14 912 (66,1%)
Výměra trvalých kultur (sady) (ha)	320 (1,4%)
Výměra trvalých kultur (vinice) (ha)	1

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Výměra trav. kultur (chmelnice) (ha)	0
Ostatní plochy (ha)	527 (2,3%)
Rybníky (ha)	4

V roce 2012 nastala v celé republice výrazná stagnace, v kraji Vysočina dokonce mírný pokles. Tuto stagnaci jednoznačně způsobil krok Ministerstva zemědělství ČR, které z důvodů vyčerpání peněz a sladění běžících pětiletých dotačních závazků ekozemědělců „zavřelo“ tzv. agro-envi opatření včetně opatření ekologické zemědělství pro nové žadatele i pro větší nárůst ploch u stávajících žadatelů. Zjednodušeně řečeno, v roce 2012 a 2013 a bohužel i 2014 nemohou žádat o eko dotace nové ekofarmy a ekofarmy již fungující nemohou navýšit svojí výměru. V současnosti se připravuje podoba nového dotačního systému, který by měl fungovat od roku 2015. Jak dalece bude tento systém „nový“ a jakým směrem se zemědělské dotace budou vyvíjet, je zatím ve hvězdách (a to nejen v těch na vlajce EU).

Nicméně si v posledních letech ekologické zemědělství a s ním spojená výroba biopotravin udržovala trend vysokého růstu. Uvedený vývoj platí pro celou ČR i pro kraj Vysočina.

U spotřebitelů se poptávka po biopotravinách plynule zvyšuje, i když jí znatelně brzdí pokračující ekonomická krize.

13.1. Seznam ekologických zemědělců v kraji Vysočina k 31.12.2012

Obchodní jméno / Příjmení, jméno	Kraj	Okres	Adresa	Kontrolní organizace	Činnosti (Certifikát)	Ekochovy	Kultury v EZ/PO	Výměra EZ a PO celkem [ha]
Agrika tour Telč, k.s.	Vysočina	Jihlava	Lhotka 10, 588 56 Lhotka	Biokont	ZEM (Ano), CHR (Ano)	ovce	T	11,34
AGRO - Měřín, a.s.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Zarybník 516, 594 42 Měřín	KEZ	ZEM (Ano), KRM (Ano), ROZ (Ano)		R	9,94
AGROSEN s. r. o.	Vysočina	Pelhřimov	nám. Svobody 77, 395 01 Pacov	Biokont	ZEM (Ne)	koňovití, tuři	T	241,77
A-TRUCK, s.r.o.	Vysočina	Třebíč	Průmyslová čtvrť 154, 674 01 Třebíč	ABCERT	ZEM (Ano)	koňovití	T	9,88
BARÁK LIBOR	Vysočina	Jihlava	Hubenov 26, 588 05 Hubenov	Biokont	ZEM (Ne)		R	8,10
BARTOŠÍK ZDENĚK, Ing.	Vysočina	Jihlava	Milíčov 55, 588 05 Milíčov	Biokont	ZEM (Ano)	ovce, tuři	T	30,01
BÁRTŮ ZDENĚK, Mgr.	Vysočina	Jihlava	Oliší 36, 588 56 Olíší	ABCERT	ZEM (Ano)	ovce	T	6,39
BAZALA MAREK	Vysočina	Třebíč	Rokytnice nad Rokytnou 123, 675 25 Rokytnice nad Rokytnou	Biokont	ZEM (Ano)	ovce, tuři	R, S, T	96,77
BEČICA DANIEL	Vysočina	Pelhřimov	Sportovní 359, 394 03 Horní Cerekev	ABCERT	ZEM (Ano)		R	0,32
BENEŠ PAVEL	Vysočina	Pelhřimov	Lípice 37, 393 01 Pelhřimov	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	T	25,78
BERÁNEK TOMÁŠ	Vysočina	Havlíčkův Brod	Březinka 9, 580 01 Havlíčkův Brod	Biokont	ZEM (Ano)	koňovití, ovce, kozy	R, T	7,37
BERANOVÁ VĚRA	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Světnov 34, 591 02 Světnov	Biokont	ZEM (Ano)	ovce, tuři	T	15,31
BIO AMETYST, a.s.	Vysočina	Třebíč	M. Horákové 390, 674 01 Třebíč	Biokont	ZEM (Ano)		R, S	154,54
BIOFARMA DoRa s.r.o.	Vysočina	Třebíč	Ratibořice 1, 675 51 Jaroměřice nad Rokytnou	KEZ	ZEM (Ano), VYR (Ano)	ovce, kozy	R, T	165,44
BOHÁČKOVÁ MARIE	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Rudolec 15, 592 14 Rudolec	Biokont	ZEM (Ano)		T	8,48
BOKOVÁ MARTINA, Ing.	Vysočina	Třebíč	Loukovice 15, 675 22 Loukovice	ABCERT	ZEM (Ne)		R	9,18
BRABEC JAN, Ing.	Vysočina	Pelhřimov	Bohdalín 50, 394 91 Bohdalín	KEZ	ZEM (Ano)	ovce	T	31,84
BRADA JOSEF	Vysočina	Pelhřimov	Nová Cerekev 179, 394 15 Nová Cerekev	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	R, T	25,61
BRADOVÁ HANA	Vysočina	Pelhřimov	Nová Cerekev 179, 394 15 Nová Cerekev	Biokont	ZEM (Ano)	koňovití, tuři	R, T	18,63
BRADOVÁ VĚRA	Vysočina	Pelhřimov	Nová Cerekev 179, 394 15 Nová Cerekev	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	T	27,15
BRILICOVÁ JARMILA	Vysočina	Jihlava	Čenkov 41, 589 01 Třešť	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	T	66,07
BRODINOVÁ MARIE	Vysočina	Havlíčkův Brod	Úhořilka 12, 582 53 Úhořilka	ABCERT	ZEM (Ano)		R, T	40,73
BRONCOVÁ LENKA	Vysočina	Havlíčkův Brod	Střížov 93, 583 01 Chotěboř	KEZ	ZEM (Ano)	ovce, tuři	T	43,29
BRONEC KAMIL	Vysočina	Havlíčkův	Střížov 93, 583 01 Chotěboř	KEZ	ZEM (Ano)	ovce, tuři	R, T	25,75

		Brod						
BRYCHTOVÁ HANA	Vysočina	Jihlava	Vystrčenovice 34, 588 56 Vystrčenovice	ABCERT	ZEM (Ano)	tuři	R, T	12,20
BRYCHTOVÁ VERONIKA	Vysočina	Jihlava	Markvartice 3, 588 56 Markvartice	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	R, T	11,30
BUKOVJAN KAREL, Doc. MVDr., CSc.	Vysočina	Havlíčkův Brod	Hřiště 7, 582 22 Přibyslav	KEZ	ZEM (Ano)	koňovití, ovce, kozy	R, T	62,23
BURŠÍK DUŠAN, Ing.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Ruda 24, 594 01 Ruda	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, T	22,83
BURŠÍK OLDŘICH, Ing.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Ruda 24, 594 01 Ruda	KEZ	ZEM (Ano)		R, T	36,32
CAHOVÁ MICHAELA	Vysočina	Jihlava	Střížov 117, 588 22 Brtnice	KEZ	ZEM (Ne)	ovce, tuři	R, T	77,32
CAKL PAVEL	Vysočina	Havlíčkův Brod	Česká Bělá 81, 582 61 Česká Bělá	KEZ	ZEM (Ano)	ovce	T	20,40
CHADIM KAREL	Vysočina	Třebíč	Sedlec 6, 675 71 Sedlec	Biokont	ZEM (Ano)		R, T	29,34
CHADIM MARTIN, Ing.	Vysočina	Jihlava	Horní Dubenky 33, 588 52 Horní Dubenky	Biokont	ZEM (Ano), VYR (Ano), OBC (Ano)	tuři	T	50,72
CHALUPNÍK KAREL	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Koroužné 35, 593 01 Koroužné	KEZ	ZEM (Ano)	ovce, tuři	S, T	13,64
CHAROUSKOVÁ RENATA	Vysočina	Pelhřimov	Častonín 18, 393 01 Zachotín	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, S, T	19,81
CHRISTIÁN JIŘÍ	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Dolní Rozsíčka 31, 592 51 Blažkov	Biokont	ZEM (Ne)		R, S	8,25
ČAPEK MILOSLAV, MVDr.	Vysočina	Pelhřimov	Hodějovická 448, 393 01 Pelhřimov	KEZ	ZEM (Ano)	koňovití	R, T	6,28
ČAPKOVÁ MARTA	Vysočina	Třebíč	Lesní Jakubov 21, 675 73 Lesní Jakubov	Biokont	ZEM (Ano), VYR (Ano)	kozy	T	1,91
ČAPKOVÁ PETRA, Mgr.	Vysočina	Třebíč	Horní Lhotice 25, 675 73 Kralice nad Oslavou	Biokont	ZEM (Ano), VYR (Ano)	koňovití, ovce	T	3,75
ČECH PAVEL, Ing.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Písečné 9, 593 01 Písečné	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	T	112,84
ČERVENKA MIROSLAV, Ing.	Vysočina	Pelhřimov	Častrov 80, 394 63 Častrov	ABCERT	ZEM (Ne)	ovce	R, S, T	5,92
ČIKLOVÁ ZLATA	Vysočina	Třebíč	Valeč 210, 675 53 Valeč	ABCERT	ZEM (Ano)		R	3,20
DAĐOUREK MILAN, Mgr.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Počítky 3, 591 01 Počítky	KEZ	ZEM (Ano)	ovce	T	67,90
DAVID PAVEL	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Horní Radslavice 3, 594 01 Horní Radslavice	Biokont	ZEM (Ne)	ovce, tuři	R, S, T	13,61
DEUTSCHAROVÁ RENÁTA	Vysočina	Jihlava	Čížov 7, 586 01 Čížov	KEZ	ZEM (Ano)	koňovití	T	15,24
Doagris s.r.o.	Vysočina	Jihlava	Kněžice 38, 675 29 Kněžice	ABCERT	ZEM (Ne)		R	10,86
DOBEJVAL JIŘÍ	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Zarybník 24, 594 42 Měřín	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	T	20,27
DOBEJVALOVÁ JITKA	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Náměstí 52, 594 42 Měřín	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, T	76,17

DOČEKAL ALEŠ	Vysočina	Třebíč	Svatoslav 25, 675 07 Svatoslav	ABCERT	ZEM (Ne)	tuři	T	93,85
DOLEJŠÍ MILOŠ	Vysočina	Pelhřimov	Hodějovice 30, 393 01 Pelhřimov	Biokont	ZEM (Ne)	tuři	R, T	39,83
DOLEŽAL MICHAL	Vysočina	Havlíčkův Brod	Dlouhá Ves 42, 582 22 Dlouhá Ves	ABCERT	ZEM (Ne)		R	5
DOLEŽALOVÁ LUCIE	Vysočina	Havlíčkův Brod	Dlouhá Ves 42, 582 22 Dlouhá Ves	ABCERT	ZEM (Ne)		R	5,20
DOMKÁŘOVÁ MARTA	Vysočina	Havlíčkův Brod	Železné Horky 12, 582 22 Havlíčkova Borová	KEZ	ZEM (Ano)	ovce, tuři	T	151,21
Družstvo vlastníků půdy Ametyst	Vysočina	Třebíč	Vladislav 208, 675 01 Vladislav	Biokont	ZEM (Ano)		T	239,51
DVORSKÝ JAN, Ing.	Vysočina	Havlíčkův Brod	Olešenka 10, 582 22 Olešenka	Biokont	ZEM (Ano), VYR (Ano)	ovce, kozy	R, T	14,39
DVOŘÁK JAN	Vysočina	Pelhřimov	Petrkov 8, 393 01 Zachotín	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, T	123,72
DVOŘÁK PAVEL	Vysočina	Havlíčkův Brod	Poděbavy 79, 580 01 Havlíčkův Brod	Biokont	ZEM (Ano)	ovce	R, T	10,17
DVOŘÁK PAVEL	Vysočina	Havlíčkův Brod	Skorkov 9, 582 53 Skorkov	KEZ	ZEM (Ano)	koňoviti, kozy, tuři	R, T	39,67
Dvůr Mirotín, s.r.o.	Vysočina	Pelhřimov	Mirotín 13, 394 70 Mních	ABCERT	ZEM (Ano)	ovce, tuři	R, T	100,55
DÝNEK TOMÁŠ	Vysočina	Pelhřimov	Stranná 3, 394 68 Žirovnice	Biokont	ZEM (Ano)	ovce	T	7,47
Ekofarma Pavlík s.r.o.	Vysočina	Pelhřimov	Služátky 6, 393 01 Pelhřimov	ABCERT	ZEM (Ano)	tuři	R, T	251,29
Farma Lico s.r.o.	Vysočina	Pelhřimov	Strachovská 726, 393 01 Pelhřimov	Biokont	ZEM (Ano)		R, S, T	91,71
FARMA ÚHOŘILKA s.r.o.	Vysočina	Havlíčkův Brod	Úhořilka 12, 582 53 Úhořilka	ABCERT	ZEM (Ne)		T	6,56
FIKAR JAN	Vysočina	Havlíčkův Brod	Radostín 20, 580 01 Radostín	Biokont	ZEM (Ano)		T	88,60
FILIPPI ALEŠ, DiS.	Vysočina	Třebíč	Krahulov 19, 675 21 Krahulov	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	R, T	39,76
HABERMANN JIŘÍ	Vysočina	Pelhřimov	Ctiboř 5, 394 68 Častrov	ABCERT	ZEM (Ano)	kozy	R, S, T	6,14
HABERMANNOVÁ HANA, Mgr.	Vysočina	Pelhřimov	Ctiboř 5, 394 68 Častrov		ZEM (Ne)	kozy		0
HAJÁTKO PETR	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Vatín 19, 591 01 Vatín	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, T	68,60
HAJÁTKOVÁ IVETA	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Vatín 73, 591 01 Vatín	ABCERT	ZEM (Ano)	tuři	R, T	6,81
HÁJEK FRANTIŠEK	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Lesoňovice 33, 593 01 Bystřice nad Pernštejnem	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	R, T	81,81
HAWERLAND PETR, MVDr.	Vysočina	Jihlava	Bezděkov 26, 589 01 Pavlov	Biokont	ZEM (Ano)	koňoviti	T	10,85
HEJÁTKOVÁ KVĚTUŠE, Ing.	Vysočina	Třebíč	Ocmanice 99, 675 71 Ocmanice	KEZ	ZEM (Ano)		R	2,14
HLAVÁČOVÁ MARIE	Vysočina	Havlíčkův Brod	Olešná 4, 580 01 Olešná	KEZ	ZEM (Ano)	ovce	R, T	22,02

HLOUŠEK MILAN	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Albrechtice 3, 592 57 Rozsochy	Biokont	ZEM (Ano)	ovce	R, S, T	9,16
HOLUB FRANTIŠEK, Ing.	Vysočina	Třebíč	Číhalín 9, 675 07 Číhalín	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, T	127,46
HORÁK ALEŠ	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Lesoňovice 31, 593 01 Bystřice nad Pernštejnem	ABCERT	ZEM (Ano)		R, S	36,60
HORÁKOVÁ MARKÉTA	Vysočina	Třebíč	Javorová 1044, 674 01 Třebíč	Biokont	ZEM (Ne)	tuři	R	25,67
HRNČÍŘ ZDENĚK	Vysočina	Pelhřimov	Proseč pod Křemešníkem 4, 393 01 Proseč pod Křemešníkem	Biokont	ZEM (Ano)	koňovití	T	88,80
HRTÚSOVÁ JANA	Vysočina	Havlíčkův Brod	Baštínov 7, 580 01 Havlíčkův Brod	ABCERT	ZEM (Ano)		R, T	14,57
HULÍK JAN	Vysočina	Pelhřimov	Lidmaňka 2, 395 01 Lidmaň	Biokont	ZEM (Ano)	ovce, kozy	T	24,80
HUSÁK RADMIL	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Javorek 39, 592 03 Javorek	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, T	97,53
HUSÁK, spol. s r.o.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Ubušíněk 16, 592 65 Ubušíněk	Biokont	ZEM (Ano)		R, T	158,75
IKOLA s.r.o.	Vysočina	Jihlava	Vanůvek 6, 588 56	ABCERT	ZEM (Ano)	ovce	T	0,25
JANÁK PETR	Vysočina	Jihlava	Nová Ves 13, 588 51 Batelov	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	T	17,24
JANÁKOVÁ JANA, Mgr.	Vysočina	Jihlava	Nová Ves 13, 588 51 Batelov	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	R, T	8,51
JANČÍKOVÁ MARKÉTA	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Rovečné 49, 592 65 Rovečné	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, T	39,89
JAROŠ MARTIN, MVDr.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Rosička 2, 592 12 Rosička	ABCERT	ZEM (Ne)		T	7,58
JAROŠOVÁ PETRA	Vysočina	Havlíčkův Brod	Česká Bělá 288, 582 61 Česká Bělá	Biokont	ZEM (Ano)		T	3
JAŠA JAN	Vysočina	Třebíč	Rudíkov 110, 675 05 Rudíkov	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	R, T	40,81
JAŠA JAN	Vysočina	Třebíč	Rudíkov 110, 675 05 Rudíkov	Biokont	ZEM (Ano)		R	6,18
JELÍNEK JOSEF	Vysočina	Havlíčkův Brod	Lhůta 2, 583 01 Libice nad Doubravou	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, T	74,77
JIRÁČEK JOSEF	Vysočina	Havlíčkův Brod	Veselice 3, 580 01 Havlíčkův Brod	KEZ	ZEM (Ano)		R	6,25
K - HVĚZDA s.r.o.	Vysočina	Jihlava	Krasnice 55, 588 64 Krasnice	ABCERT	ZEM (Ano)	ovce, kozy	R, T	62,04
KADEŘÁVEK MIROSLAV, Ing.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Věcov 25, 592 44 Věcov	KEZ	ZEM (Ano)	koňovití, ovce	R, T	119,20
KADLEC VÁCLAV	Vysočina	Jihlava	Stranná 4, 588 62 Dyjice	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	T	42,52
Kalimeta s.r.o.	Vysočina	Třebíč	Kuroslepy 92, 675 75	Biokont	ZEM (Ne)		R	5
KAMENÍKOVÁ MICHAELA	Vysočina	Pelhřimov	Petrovice 7, 396 01 Humpolec	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	T	62,02
KARÁSEK JIŘÍ	Vysočina	Třebíč	Dešov 149, 675 33 Dešov	Biokont	ZEM (Ne)		R	5,21
KASAL JIŘÍ	Vysočina	Havlíčkův	Na Diouse 354, 582 66 Krucemburk	KEZ	ZEM (Ano)		R	8,96

		Brod						
KIGOM s.r.o.	Vysočina	Pelhřimov	Bohdalín 50, 394 91 Bohdalín	KEZ	ZEM (Ano)	ovce	T	6,85
Kintr Jindřich	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Kozlov 19, 593 01 Bystřice nad Pernštejnem	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	T	9,08
KITTLER ZDENĚK	Vysočina	Jihlava	Velký Beranov 239, 588 21 Velký Beranov	Biokont	ZEM (Ne)		R	0,14
KLEMENT VLADIMÍR	Vysočina	Havlíčkův Brod	Zahradní I 199, 582 21 Pohled	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, S, T	17,94
KLEMENTOVÁ JANA	Vysočina	Havlíčkův Brod	Kněžská 20, 580 01 Šlapanov	Biokont	ZEM (Ano)		R, T	7,55
KLIMEŠ JOSEF	Vysočina	Pelhřimov	Svatava 3, 395 01 Černovice	Biokont	ZEM (Ano)	ovce, tuři	R, T	16,18
KLOFÁČ JAROSLAV	Vysočina	Havlíčkův Brod	Věž 137, 582 56 Věž	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, T	111,43
KLOFÁČ JAROSLAV	Vysočina	Havlíčkův Brod	Věž 137, 582 56 Věž	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	T	75,95
KOLAŘÍK JAROSLAV, Ing.	Vysočina	Pelhřimov	Horní Vilímeč 17, 394 68 Počátky	Biokont	ZEM (Ano)	ovce	R, T	28,40
KOMÍN VÍTĚZSLAV	Vysočina	Jihlava	Křížova 591, 588 56 Telč	ABCERT	ZEM (Ne)		R	9,03
KONVALINKA LIBOR	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Jimramovské Pavlovice 8, 592 42 Věcov	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	T	97,21
Kooperace Sádek, a.s.	Vysočina	Třebíč	Lesonice 165, 675 44 Lesonice	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, T	387,64
KOPEČEK JIŘÍ	Vysočina	Třebíč	Nádražní 344/19, 674 01 Třebíč	Biokont	ZEM (Ano)		S, T	4,25
KOPEČNÝ TOMÁŠ	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Holubí Zhoř 6, 595 01 Velká Bíteš	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	R, T	21,88
KOPIC JIŘÍ	Vysočina	Havlíčkův Brod	Vrbice 17, 584 01 Leština u Světlé	Biokont	ZEM (Ano)	koňovití, tuři	R, T	7,33
KOTAČKOVÁ MIROSLAVA	Vysočina	Třebíč	Rudíkov 85, 675 05 Rudíkov	Biokont	ZEM (Ne)		R, T	5,39
KOTOUČEK FRANTIŠEK	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Unčín 28, 592 42 Unčín	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, T	40,03
KOTOUČEK FRANTIŠEK	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Unčín 28, 592 42 Unčín	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, T	12,06
KOUKALOVÁ KATEŘINA	Vysočina	Jihlava	Mrákotín 51, 588 54 Mrákotín	ABCERT	ZEM (Ne)			0,35
KOUTKOVÁ EVA	Vysočina	Jihlava	Zbinohy 25, 588 42 Zbinohy	Biokont	ZEM (Ne)	koňovití	T	3,50
KRATOCHVÍL DAVID, Ing.	Vysočina	Pelhřimov	nám. T. G. Masaryka 5, 394 03 Horní Cerekev	Biokont	ZEM (Ano)	koňovití, tuři	S, T	69,37
KRATOCHVÍL MARTIN	Vysočina	Jihlava	Náměstí 76, 588 65 Nová Říše	Biokont	ZEM (Ano)		R	135,03
KRATOCHVÍLOVÁ DANA	Vysočina	Pelhřimov	Kouřimského 421, 394 03 Horní Cerekev	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	R, T	7,36
KRATOCHVÍLOVÁ MARTINA	Vysočina	Pelhřimov	nám. T. G. Masaryka 5, 394 03 Horní Cerekev	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	R, T	20,49
KREJČÍ LUCIE	Vysočina	Třebíč	Batouchovice 21, 675 05 Bochovice	Biokont	ZEM (Ne)	tuři	R, T	21,78

KREJČÍ LUKÁŠ	Vysočina	Třebíč	Pozďatín 2, 675 03 Pozďatín	Biokont	ZEM (Ne)	tuři	R, T	17,96
KREJČÍ PAVEL, Ing.	Vysočina	Třebíč	Valeč 74, 675 53 Valeč	Biokont	ZEM (Ano)	kozy, ovce, tuři	R, S, T	25,42
KREJSKOVÁ VĚRA	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Dlouhé 92, 592 55 Dlouhé	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	R, T	38,73
KROUPA PETR	Vysočina	Pelhřimov	Strměchy 64, 393 01 Pelhřimov	KEZ	ZEM (Ano)	ovce	R, T	10,41
KRPÁLEK JAN	Vysočina	Havlíčkův Brod	Úsobí 127, 582 54 Úsobí	Biokont	ZEM (Ne)	ovce	R, T	23,18
KRPÁLEK JAN, Ing.	Vysočina	Havlíčkův Brod	Úsobí 127, 582 54 Úsobí	Biokont	ZEM (Ne)	ovce	R, T	16,35
KRPÁLKOVÁ MARIE	Vysočina	Havlíčkův Brod	Úsobí 127, 582 54 Úsobí	Biokont	ZEM (Ano)	ovce	R, T	6,64
KRUNTORÁD JAN	Vysočina	Havlíčkův Brod	Zboží 22, 582 91 Habry	Biokont	ZEM (Ano)		T	6,82
KŘIŠŤAN TOMÁŠ, Ing.	Vysočina	Pelhřimov	Jihlavská 1608, 396 01 Humpolec	KEZ	ZEM (Ano)	ovce	R, T	31,44
KŘÍŽ MIROSLAV	Vysočina	Pelhřimov	Houserovka 34, 393 01 Pelhřimov	Biokont	ZEM (Ano)	ovce	T	28,09
KUBÁT PETR	Vysočina	Havlíčkův Brod	Závidkovice 9, 582 91 Světlá nad Sázavou	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	R, T	81,08
KUCHAŘOVÁ LUCIE, Ing.	Vysočina	Jihlava	Arnolec 14, 588 27 Arnolec	Biokont	ZEM (Ne)		R	5,13
KUDRNÁČOVÁ MARIE	Vysočina	Jihlava	náměstí Zachariáše z Hradce 61, 588 56 Telč	Biokont	ZEM (Ano)		R, S	5,38
KUNČÍK PETR, Ing.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Štěpánov nad Svratkou 224, 592 63 Štěpánov nad Svratkou	Biokont	ZEM (Ano)	ovce	L, T	12,70
KUZDASOVÁ ZDENKA	Vysočina	Pelhřimov	Strměchy 55, 393 01 Pelhřimov	KEZ	ZEM (Ne)		R	5,59
KVÁŠ LUDĚK	Vysočina	Pelhřimov	Speřice 6, 396 01 Jiříce	Biokont	ZEM (Ne)	tuři	T	44,70
Kyprův mlýn s.r.o.	Vysočina	Jihlava	Knínice 79, 588 56 Knínice	ABCERT	ZEM (Ano)	ovce	R, T	5,96
LACINOVÁ MARTINA	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Sázava 48, 592 11 Sázava	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	S, T	3,49
Liber, družstvo vlastníků	Vysočina	Třebíč	Rudíkov 266, 675 05 Rudíkov	Biokont	ZEM (Ano)		T	290,22
LIŠKUTÍNOVÁ DRAHOMÍRA	Vysočina	Třebíč	Kuroslepy 92, 675 75 Kuroslepy	Biokont	ZEM (Ne)		T	6,71
LOJDA KAREL, Ing.	Vysočina	Jihlava	Sedlejev 26, 588 62 Sedlejev	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	T	49,89
LOPAUR TOMÁŠ	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Kadov 4, 592 03 Kadov	Biokont	ZEM (Ano), VYR (Ano)	tuři	R, T	50,74
LOUKOTA ZDENĚK	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Ujčov 56, 592 62 Ujčov	Biokont	ZEM (Ano)		S, T	1,64
LOULA VLADIMÍR	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Moravecké Janovice 6, 592 53 Strážek	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	R, T	26,63
LUDVÍKOVÁ LENKA	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Kozlov 3, 593 01 Bystřice nad Pernštejnem	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	T	31,59

LYSÁK JOSEF	Vysočina	Třebíč	Trnava 61, 674 01 Trnava	Biokont	ZEM (Ano)		R	7,01
LYSÁK JOSEF	Vysočina	Třebíč	Trnava 164, 674 01 Trnava	Biokont	ZEM (Ne)		R	2,58
MACH JAROSLAV	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Osová Bítýška 161, 594 53 Osová Bítýška	KEZ	ZEM (Ano)	drůbež, tuři	R, T	100,75
MACHOVÁ PAVLA	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Osová Bítýška 161, 594 53 Osová Bítýška	Biokont	ZEM (Ano)		R	5,09
MACKOVÁ RADKA	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Vatín 1, 591 01 Vatín	ABCERT	ZEM (Ne)		R	6,52
MAKOVEC JAROSLAV	Vysočina	Pelhřimov	Spálená 105, 395 01 Pacov	ABCERT	ZEM (Ne)	koňovití, tuři	R, T	3,15
MAKOVIČKA LUBOŠ	Vysočina	Pelhřimov	Horní Ves 105, 393 01 Horní Ves	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	R, T	30,64
MALCOVÁ MARIE, Ing.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Ruda 25, 594 01 Ruda	Biokont	ZEM (Ano)		R, S, T	29,19
MAREK BOHUMÍR	Vysočina	Pelhřimov	Litkovice 6, 394 68 Žirovnice	Biokont	ZEM (Ne)	ovce, tuři	R, T	14,55
MAREK JAN	Vysočina	Jihlava	Řásná 89, 588 56 Řásná	KEZ	ZEM (Ano)	koňovití, tuři	R, T	285,50
MAREK PETR	Vysočina	Pelhřimov	Častonín 19, 393 01 Zachotín	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, T	102,39
MAREK PETR	Vysočina	Jihlava	Dudín 4, 588 05 Dudín	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, T	43,86
MARKOVÁ MARIE	Vysočina	Pelhřimov	Častonín 19, 393 01 Zachotín	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, T	47,62
MATOUŠEK FRANTIŠEK	Vysočina	Jihlava	Brzkov 13, 588 13 Brzkov	Biokont	ZEM (Ano)		S	14,37
MAYER DAVID	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Pláňava 400, 592 02 Svratka	ABCERT	ZEM (Ano)	tuři	R, T	13,73
MAZANEC TOMÁŠ	Vysočina	Pelhřimov	Vokov 53, 393 01 Vokov	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	T	66,14
MED BOŘEK	Vysočina	Havlíčkův Brod	Herálec 184, 582 55 Herálec	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, T	45,17
MEJZLÍK MARTIN	Vysočina	Třebíč	Horní Heřmanice 11, 675 05 Horní Heřmanice	ABCERT	ZEM (Ano)	koňovití	R, T	12,90
MICHALOVÁ MARTINA	Vysočina	Pelhřimov	Mnich 145, 394 92 Mnich	ABCERT	ZEM (Ano)	koňovití, ovce, kozy, tuři	R, T	19,58
MIKSA PETR	Vysočina	Havlíčkův Brod	Dobrohostov 26, 582 53 Lípa	Biokont	ZEM (Ano)	ovce, kozy	R, T	216,00
MIKSOVÁ DAGMAR	Vysočina	Jihlava	Zbinohy 25, 588 42 Zbinohy	Biokont	ZEM (Ne)	koňovití	R, T	48,43
MIKSOVÁ LUCIE	Vysočina	Havlíčkův Brod	Dobrohostov 1, 582 53 Lípa	Biokont	ZEM (Ano)	ovce	T	23,41
MUSIL JIŘÍ	Vysočina	Havlíčkův Brod	Olešenka 4, 582 22 Olešenka	KEZ	ZEM (Ano)	ovce, tuři	R, T	48,63
MUSIL LUKÁŠ, Ing.	Vysočina	Havlíčkův Brod	Olešenka 4, 582 22 Olešenka	KEZ	ZEM (Ano)	ovce, tuři	T	23,01
MYSLÍKOVÁ MARIE	Vysočina	Jihlava	Záborná 11, 588 13 Záborná	Biokont	ZEM (Ne)	koňovití, kozy	R, T	23,00
MYSLIVEČEK ROMAN	Vysočina	Havlíčkův	Chotěměřice 13, 584 01 Hněvkovice	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	T	16,41

		Brod						
NAHODILOVÁ ANDREA	Vysočina	Třebíč	Loukovice 37, 675 22 Loukovice	ABCERT	ZEM (Ne)		R	8,82
NECHYBA PAVEL	Vysočina	Pelhřimov	Poděbradova 22, 393 01 Pelhřimov	KEZ	ZEM (Ano)	koňovití, tuři	T	48,16
NEDBAL RADEK	Vysočina	Havlíčkův Brod	Hromádky z Jistebnice 224, 583 01 Chotěboř	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	T	84,23
NEDĚLČEV JAROSLAV	Vysočina	Pelhřimov	Vlásenice-Drbohlavy 2, 393 01 Pelhřimov	Biokont	ZEM (Ano)	ovce	S, T	26,98
NĚMCOVÁ JITKA, Bc.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Netín 110, 594 44 Netín	Biokont	ZEM (Ne)	koňovití	T	4,98
NEPRAŠOVÁ ALENA	Vysočina	Jihlava	Královský vršek 3179/7, 586 01 Jihlava	Biokont	ZEM (Ne)		R, T	43,95
NEUMAN ALEŠ	Vysočina	Třebíč	Okřešice 42, 674 01 Okřešice	Biokont	ZEM (Ano)		T	472,37
NEUMAN MILOSLAV	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Chlumětín 66, 592 02 Chlumětín	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	T	171,03
NOHÁČEK JAROSLAV	Vysočina	Třebíč	Petrovice 59, 675 21 Petrovice	Biokont	ZEM (Ne)			0
NORTICA s.r.o.	Vysočina	Jihlava	Kostelní Myslová 32, 588 56 Kostelní Myslová	ABCERT	ZEM (Ano)	tuři	T	11,52
NOSKOVÁ ELIŠKA	Vysočina	Jihlava	Kostelní Myslová 44, 588 56 Kostelní Myslová	ABCERT	ZEM (Ne)	koňovití	R, T	9
NOVÁK PAVEL	Vysočina	Jihlava	Lhotka 10, 588 56 Lhotka	Biokont	ZEM (Ano)	ovce	T	19,47
NOVÁK PETR, Ing.	Vysočina	Jihlava	Lhotka 10, 588 56 Lhotka	Biokont	ZEM (Ano)		S	0,76
NOVOTNÁ JANA	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Heřmanov 35, 594 51 Heřmanov	KEZ	ZEM (Ano)		T	13,39
NOVOTNÁ MARIE	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Znětínek 16, 594 44 Znětínek	Biokont	ZEM (Ano)		R, T	5,34
NOVOTNÁ MILUŠE	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Pokojev 16, 592 14 Pokojov	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	T	23,62
NOVOTNÝ JAROSLAV	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Bolešín 9, 593 01 Věstín	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	T	239,55
NOVOTNÝ JAROSLAV	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Bolešín 9, 593 01 Věstín	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	T	19,47
NOVOTNÝ JIŘÍ, Ing.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Kostelní 1900/1, 594 01 Velké Meziříčí	KEZ	ZEM (Ano)		T	2,09
OSOLSOBĚ ŠÁRKA, DiS.	Vysočina	Havlíčkův Brod	Petrovice 20, 582 53 Štoky	ABCERT	ZEM (Ano)	koňovití	R, T	18,53
OSTATNICKÁ LUDMILA	Vysočina	Havlíčkův Brod	Horní Prosička 14, 584 01 Prosička	Biokont	ZEM (Ne)		T	19,32
PALOVÁ ANNA, Ing.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Rodkov 41, 592 51 Rodkov	KEZ	ZEM (Ne)		S	1,11
PÁNA ONDŘEJ	Vysočina	Pelhřimov	Častrov 143, 394 63 Častrov	Biokont	ZEM (Ne)	kozy, tuři	R, T	15,55

PANCNER JOSEF	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Bobruvka 36, 592 55 Bobruvka	Biokont	ZEM (Ne)		R, T	25,10
PAVELEC MARTIN	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Dobrá Voda 117, 594 51 Dobrá Voda	Biokont	ZEM (Ne)	tuři	T	13,08
PAVLÍČEK JAROMÍR	Vysočina	Jihlava	Dyjice 3, 588 56 Dyjice	ABCERT	ZEM (Ano)	ovce	T	17,66
PAZNOCHT FRANTIŠEK	Vysočina	Třebíč	Trnava 27, 674 01 Trnava	Biokont	ZEM (Ano)		R, S	16,73
PECA PETR	Vysočina	Havlíčkův Brod	Nová Ves u Leštiny 45, 582 82 Nová Ves u Leštiny	Biokont	ZEM (Ano)		R	9,97
PECINA TOMÁŠ, Ing.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Písečné 3, 593 01 Písečné	KEZ	ZEM (Ano)	ovce	T	90,30
PECOVÁ JANA	Vysočina	Havlíčkův Brod	Nová Ves u Leštiny 46, 582 82 Nová Ves u Leštiny	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	R, T	20,24
PEROUTKA VÁCLAV	Vysočina	Pelhřimov	Skrýšov 11, 393 01 Pelhřimov	KEZ	ZEM (Ne)	tuři	R, T	26,54
PETERKA DAVID	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Najdek 338, 591 01 Hamry nad Sázavou	KEZ	ZEM (Ano)	koňovítí, kozy, ovce, tuři	T	47,37
PETRŮ MICHAL	Vysočina	Třebíč	Štěměchy 91, 675 27 Štěměchy	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	T	108,36
PÍPAL JAN	Vysočina	Pelhřimov	Strměchy 24, 393 01 Pelhřimov	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, T	20,96
PÍPAL LUBOŠ	Vysočina	Pelhřimov	Strměchy 24, 393 01 Pelhřimov	KEZ	ZEM (Ne)	tuři	R, T	17,12
PÍPAL ZBYNĚK, Ing.	Vysočina	Pelhřimov	Jelcovy Lhotky 5, 393 01 Pelhřimov	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, T	16,68
PÍPALOVÁ JANA	Vysočina	Pelhřimov	Jelcovy Lhotky 5, 393 01 Pelhřimov	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, T	35,11
POHANKOVÁ KVĚTOSLAVA, Ing.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Dlouhé 39, 592 55 Dlouhé	Biokont	ZEM (Ne)	tuři	R, T	20,46
POLICAR PAVEL, RNDr.	Vysočina	Havlíčkův Brod	Obrvaň 42, 584 01 Ledec nad Sázavou	Biokont	ZEM (Ano)	ovce	T	6,20
POLÍVKA VÍT	Vysočina	Havlíčkův Brod	Benátky 2, 582 63 Ždírec nad Doubravou	KEZ	ZEM (Ano)	ovce	T	50,80
POMETLO JIŘÍ, Ing.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Bohdalov 43, 592 13 Bohdalov	Biokont	ZEM (Ano)		R, T	6,88
POMETLOVÁ JITKA, Bc.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Bohdalov 43, 592 13 Bohdalov	Biokont	ZEM (Ano)		R, S, T	12,22
POSPÍŠIL LUBOŠ	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Holubí Zhoř 21, 595 01 Velká Bíteš	ABCERT	ZEM (Ano), OBC (Ano)	koňovítí, prasata, kozy, ovce, tuři	R, S, T	22,95
PRAŽÁKOVÁ RADKA	Vysočina	Jihlava	Krasonice 139, 588 64 Krasonice	ABCERT	ZEM (Ano)	tuři	R, T	27,13
PROCHÁZKOVÁ MARCELA	Vysočina	Jihlava	Částkovice 7, 588 56 Hostětice	ABCERT	ZEM (Ano)		R, T	16,55
PROKOPOVÁ LUDMILA	Vysočina	Pelhřimov	Lužická 1043, 396 01 Humpolec	KEZ	ZEM (Ano)	koňovítí, ovce, tuři	R, T	28,59
PROKŠ KAREL, Ing.	Vysočina	Jihlava	Hladov 80, 588 33 Hladov	Biokont	ZEM (Ano)		T	0,53
PŘÍHODOVÁ LUCIE	Vysočina	Jihlava	Arnolec 52, 588 27 Arnolec	Biokont	ZEM (Ano)		R, T	53,45
PULKRÁBEK LUBOŠ	Vysočina	Třebíč	Třebíčská 257, 675 71 Náměšť nad	Biokont	ZEM (Ano), VYR (Ano)		V, S, T	2,30

			Oslavou					
RAASCHOVÁ REINA, Ing.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Borovnická 256, 592 42 Jimramov	Biokont	ZEM (Ano)	ovce	S, T	4,22
RAK LADISLAV, Ing.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Kuklík 36, 592 03 Kuklík	KEZ	ZEM (Ano)	koňovití, ovce	T	62,84
RANČ 3x/D spol. s r.o.	Vysočina	Havlíčkův Brod	Sobíňov 244, 582 62 Sobíňov	KEZ	ZEM (Ano)	koňovití, tuři	R, T	172,47
ROKOS FRANTIŠEK	Vysočina	Pelhřimov	Malá Černá 6, 395 01 Salačova Lhota	ABCERT	ZEM (Ne)	tuři	R, T	21,70
ROSICKÝ MARTIN	Vysočina	Havlíčkův Brod	Petrovice 2, 582 53 Štoky	Biokont	ZEM (Ano)			0
ROUPEC JAN	Vysočina	Třebíč	Lesonice 9, 675 44 Lesonice	ABCERT	ZEM (Ne)		R	5,74
RUBELIT, s.r.o.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Rožná 189, 592 52 Rožná	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	R, T	1274,30
RYCHTECKÁ STANISLAVA	Vysočina	Jihlava	Kozlov 126, 588 21 Kozlov	Biokont	ZEM (Ne)	tuři	R, T	16,00
RYCHTECKÁ VĚRA	Vysočina	Jihlava	Kozlov 12, 588 21 Kozlov	Biokont	ZEM (Ano)		T	8,19
RYCHTECKÝ JAN	Vysočina	Jihlava	Jiřín 20, 588 41 Vyskytná nad Jihlavou	ABCERT	ZEM (Ano)	koňovití, tuři	T	35,42
RYCHTECKÝ JAN	Vysočina	Jihlava	Jiřín 41, 588 41 Vyskytná nad Jihlavou	ABCERT	ZEM (Ano)	ovce	R, T	27,62
RYCHTECKÝ MILAN	Vysočina	Jihlava	Kozlov 12, 588 21 Kozlov	Biokont	ZEM (Ano)	koňovití, tuři	R, T	39,90
ŘEZNÍČEK PETR	Vysočina	Jihlava	Rohozná 36, 588 44 Rohozná	ABCERT	ZEM (Ne)		R	2,63
ŘEZNÍČKOVÁ VĚRA	Vysočina	Jihlava	Rohozná 36, 588 44 Rohozná	ABCERT	ZEM (Ne)	koňovití, ovce, tuři	R, T	46,68
SALAČ JAN	Vysočina	Pelhřimov	Eš 10, 395 01 Eš	Biokont	ZEM (Ano)		R, T	10,56
SALAČ TOMÁŠ	Vysočina	Pelhřimov	Příčná 1039, 395 01 Pacov	Biokont	ZEM (Ano)		R, T	29,08
SANKOTOVÁ JAROSLAVA	Vysočina	Pelhřimov	Branišov 3, 393 01 Vyskytná	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, T	20,34
SEDLÁČEK LUDVÍK	Vysočina	Havlíčkův Brod	Šmolovy 21, 580 01 Havlíčkův Brod	KEZ	ZEM (Ano)		R	12,14
SEDLÁČKOVÁ MONIKA	Vysočina	Havlíčkův Brod	U Panských 3655, 580 01 Havlíčkův Brod	KEZ	ZEM (Ano)		R	5,26
SITAŘOVÁ IVETA	Vysočina	Havlíčkův Brod	Šachotín 2, 580 01 Šlapanov	Biokont	ZEM (Ne)			0
SKLENÁŘ JOSEF	Vysočina	Jihlava	Sasov 2, 586 01 Jihlava	Biokont	ZEM (Ano), VYR (Ano), OBC (Ano)	koňovití, prasata, ovce, kozy, tuři	R, S, T	487,42
SMUTNÁ VLASTA	Vysočina	Pelhřimov	Lidmaň 11, 395 01 Lidmaň	Biokont	ZEM (Ano)	koňovití, tuři	R, T	21,16
SOUKOPOVÁ SIMONA	Vysočina	Jihlava	Krasonice 149, 588 64 Krasonice	ABCERT	ZEM (Ano)	tuři	R, T	28,77
Statek Mitrov, a.s.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Mitrov 9, 592 53 Strážek	KEZ	ZEM (Ano)	koňovití, ovce, tuři	R, S, T	332,84
STEINBACH RADEK	Vysočina	Jihlava	Mirošov 33, 588 05 Mirošov	Biokont	ZEM (Ano)		R, T	76,50
STRÁNSKÁ HANA	Vysočina	Havlíčkův	Luční 307, 582 23 Havlíčkova Borová	KEZ	ZEM (Ano)		T	19,89

		Brod						
STRAŠÁK ZDENĚK	Vysočina	Třebíč	Krokočín 3, 675 71 Krokočín	Biokont	ZEM (Ano)		R, T	11,93
SUKDOLÁK PATRIK, Ing.	Vysočina	Pelhřimov	Mladé Bříště 13, 394 43 Mladé Bříště	KEZ	ZEM (Ano)	koňovití, ovce	R, T	50,99
SUKDOLÁKOVÁ MICHAELA	Vysočina	Pelhřimov	Mladé Bříště 13, 394 43 Mladé Bříště	KEZ	ZEM (Ano)	koňovití	T	10,51
Susagro, s.r.o.	Vysočina	Třebíč	M. Horákové 390, 674 01 Třebíč	Biokont	ZEM (Ne)		S	5,39
SVOBODA MAREK	Vysočina	Třebíč	Velkomeziříčská 320/15, 674 01 Třebíč	Biokont	ZEM (Ano)		R, T	7,98
SVOBODA MARTIN	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Kundratice 9, 592 57 Rozsochy	Biokont	ZEM (Ano)	drůbež, prasata, kozy, tuři	R, T	12,53
SVOBODOVÁ LENKA, Mgr.	Vysočina	Havlíčkův Brod	Nejepín 20, 583 01 Nejepín	KEZ	ZEM (Ano)	koňovití, ovce	R, T	12,05
SVOBODOVÁ LUDMILA	Vysočina	Havlíčkův Brod	Oudoleň 136, 582 24 Oudoleň	Biokont	ZEM (Ne)	ovce	T	11,49
SVRATECKO, a.s.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Unčín 69, 592 42 Unčín	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	R, T	590,98
ŠENIGL MARTIN	Vysočina	Jihlava	náměstí Zachariáše z Hradce 11, 588 56 Telč	Biokont	ZEM (Ano)	kozy, ovce	T	25,57
ŠIKÝŘ PETR, DiS.	Vysočina	Pelhřimov	Částkovice 9, 393 01 Nová Cerekev	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, T	53,59
ŠIMEK DAVID	Vysočina	Jihlava	Radkov 13, 588 56 Radkov	Biokont	ZEM (Ne)	tuři	T	19,49
ŠIMEK PAVEL	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Radňoves 44, 594 51 Radňoves	ABCERT	ZEM (Ne)			0
ŠIMŮNEK PAVEL	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Budeč 48, 592 14 Budeč	ABCERT	ZEM (Ano), OBC (Ne)	ovce	R, T	63,77
ŠINDLER PETR	Vysočina	Jihlava	Částkovice 9, 588 56 Hostětice	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	R, T	175,31
ŠKARKOVÁ LUDMILA	Vysočina	Jihlava	Černíč 6, 588 56 Černíč	ABCERT	ZEM (Ano)		R, T	72,17
Školní statek, Humpolec, Dusilov 384	Vysočina	Pelhřimov	Dusilov 384, 396 01 Humpolec	KEZ	ZEM (Ano)		R	46,15
ŠLAPALOVÁ ZUZANA	Vysočina	Jihlava	Malý Beranov 140, 586 03 Malý Beranov	ABCERT	ZEM (Ne)	koňovití	T	5,45
ŠRŮTEK MIROSLAV, RNDr., Ph.D.	Vysočina	Pelhřimov	5. května 999, 393 01 Pelhřimov	ABCERT	ZEM (Ano)	tuři	R, T	175,44
ŠRŮTKOVÁ LUDMILA, RNDr.	Vysočina	Pelhřimov	5. května 999, 393 01 Pelhřimov	ABCERT	ZEM (Ano)		R, T	58,19
ŠULC JAN, DiS.	Vysočina	Pelhřimov	Útěchovičky 12, 393 01 Pelhřimov	Biokont	ZEM (Ano)		R	5,51
ŠULC JOSEF	Vysočina	Pelhřimov	Útěchovičky 12, 393 01 Pelhřimov	Biokont	ZEM (Ano)		R	3,44
ŠVÍKA DAVID	Vysočina	Jihlava	Otín 33, 588 22 Luka nad Jihlavou	Biokont	ZEM (Ne)	tuři	T	45,05
ŠVOMA PETR, Ing.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Budeč 62, 592 14 Budeč	ABCERT	ZEM (Ano)	ovce, tuři	R, T	30,78
TESAŘ JOSEF	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Baliny 13, 594 01 Baliny	Biokont	ZEM (Ano)	koňovití	T	19,95

TLAČBABA JIŘÍ	Vysočina	Jihlava	Jamné 49, 588 27 Jamné	ABCERT	ZEM (Ano)		R	10,38
TLAČBABA MIROSLAV, Ing.	Vysočina	Jihlava	Jamné 49, 588 27 Jamné	Biokont	ZEM (Ano)		T	39,68
TLAČBABA PETR	Vysočina	Jihlava	Záborná 25, 588 13 Záborná	Biokont	ZEM (Ano)	koňovití, tuři	T	16,88
TLUSTÁ IVA	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Herálec 509, 592 01 Herálec	KEZ	ZEM (Ano)	koňovití	T	33,09
TLUSTÝ VIKTOR	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Herálec 509, 592 01 Herálec	KEZ	ZEM (Ne)	koňovití	T	6,49
TOMÁŠEK MIROSLAV	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Býšovec 13, 593 01 Býšovec	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, T	51,21
TOTUŠEK MIROSLAV, Ing.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Jimramovské Pavlovice 6, 592 42 Věcov	Biokont	ZEM (Ne)	koňovití	T	5,30
TRNKA MIROSLAV	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Oslavice 10, 594 01 Oslavice	Biokont	ZEM (Ano)		R, T	6,95
TRUNDA JIŘÍ	Vysočina	Pelhřimov	Mirotín 6, 394 70 Mnich	ABCERT	ZEM (Ano)		T	5,54
Třeštický mlýn s.r.o.	Vysočina	Jihlava	Lovětínská 612/48, 588 51 Batelov	ABCERT	ZEM (Ano)	ovce	T	6,49
TVRDÍK JAROSLAV	Vysočina	Havlíčkův Brod	Zdeslavice 5, 584 01 Čihošť	Biokont	ZEM (Ne)	tuři	T	34,83
TVRDÍK LUKÁŠ	Vysočina	Havlíčkův Brod	Zdeslavice 5, 584 01 Čihošť	Biokont	ZEM (Ne)			0
TYMA JOSEF	Vysočina	Jihlava	Svojkovice 27, 588 56 Svojkovice	ABCERT	ZEM (Ano)		R, T	5,38
TYMOVÁ PETRA	Vysočina	Jihlava	Svojkovice 27, 588 56 Svojkovice	ABCERT	ZEM (Ano)		R	4,38
UCHYTILOVÁ MICHAELA	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Šeborov 5, 594 01 Uhřínov	Biokont	ZEM (Ano)		R	4,54
URBÁNEK MIROSLAV	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Jimramovské Paseky 1, 592 03 Nový Jimramov	Biokont	ZEM (Ne)		T	0,11
Ústav pro strukturální politiku v zemědělství, a.s.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Zarybník 516, 594 42 Měřín	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, T	2443,82
VÁCHA TOMÁŠ, Ing.	Vysočina	Jihlava	Vyskytná nad Jihlavou 106, 588 41 Vyskytná nad Jihlavou	Biokont	ZEM (Ano)	ovce	R, T	9,70
VALIŠ JOSEF	Vysočina	Pelhřimov	Bácovice 35, 393 01 Bácovice	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	R, T	9,74
VANĚK FRANTIŠEK	Vysočina	Třebíč	Hynkov 90, 675 21 Čichov	Biokont	ZEM (Ano)	kozy, tuři	R, T	22,63
VANÍČEK JAN	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Herálec 235, 592 01 Herálec	Biokont	ZEM (Ne)		R	7,38
VANÍČEK JIŘÍ	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Chlumětín 101, 592 02 Chlumětín	Biokont	ZEM (Ne)	tuři	R, T	187,93
VANÍČEK JIŘÍ	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Český Herálec 544, 592 01 Herálec	Biokont	ZEM (Ne)	tuři	T	16,42
VANÍČEK JOSEF	Vysočina	Pelhřimov	Hojovice 64, 395 01 Hojovice	ABCERT	ZEM (Ano)	tuři	R, T	56,89

VÁŇOVÁ MARTINA	Vysočina	Pelhřimov	Rynárec 172, 393 01 Rynárec	KEZ	ZEM (Ne)	koňovití, tuři	R, T	45,15
VAŘEJKA LIBOR	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Meziboří 47, 592 53 Strážek	KEZ	ZEM (Ano)	koňovití, drůbež, ovce, kozy, prasata, tuři	R, S, T	169,51
VIDLÁKOVÁ DANA	Vysočina	Třebíč	Račerovecká 947, 674 01 Třebíč	Biokont	ZEM (Ne)		R	28,08
VIDLÁKOVÁ MARTINA	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Baliny 16, 594 01 Baliny	Biokont	ZEM (Ano)		R, T	29,08
Vinařství Sádek s.r.o.	Vysočina	Třebíč	Kojetice 175, 675 23 Kojetice	Biokont	ZEM (Ano)		V	1,13
VLČKOVÁ HELENA	Vysočina	Havlíčkův Brod	Olešenka 29, 582 22 Olešenka	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	R, T	14,88
VLČKOVÁ PAVLÍNA	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Sázava 159, 592 11 Sázava	Biokont	ZEM (Ne)	koňovití	T	24,08
VOJÍŘ ROMAN	Vysočina	Havlíčkův Brod	Havlíčková 159, 584 01 Ledec nad Sázavou	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	T	22,81
VOJTKOVÁ MICHAELA	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Baliny 13, 594 01 Baliny	Biokont	ZEM (Ano)	koňovití	T	14,08
Volší s.r.o.	Vysočina	Jihlava	U Pelejevých 127, 588 65 Nová Říše	ABCERT	ZEM (Ano)	ovce	R, T	16,79
VONDRA KAMIL	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Chlum 26, 592 65 Chlum-Korouhvice	KEZ	ZEM (Ano)	ovce, tuři	R, T	32,25
VONDRÁK JIŘÍ	Vysočina	Pelhřimov	Litkovice 1, 394 68 Žirovnice	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	R, T	35,01
VONDRÁKOVÁ MARTINA	Vysočina	Pelhřimov	Onšovice 1, 393 01 Dehtáře	Biokont	ZEM (Ne)	koňovití, tuři	T	55,77
VOTAVA JIŘÍ	Vysočina	Havlíčkův Brod	Horní Krupá 123, 580 01 Horní Krupá	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	T	10,92
VRBAS TOMÁŠ	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Mělkovice 306, 591 01 Žďár nad Sázavou	KEZ	ZEM (Ano)	tuři	T	67,81
VRBOVÁ DANIELA	Vysočina	Třebíč	Nárameč 42, 675 03 Nárameč	Biokont	ZEM (Ne)		T	5
Vysočina Vyklantice, a.s.	Vysočina	Pelhřimov	Staré Vyklantice 32, 394 27 Vyklantice	Biokont	ZEM (Ano)	ovce, tuři	R, T	71,63
ZADINA MARTIN	Vysočina	Pelhřimov	Družstevní 1233, 396 01 Humpolec	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	R, T	102,22
ZAHRADNÍKOVÁ PETRA	Vysočina	Jihlava	Buková 12, 589 01 Třešť	ABCERT	ZEM (Ne)		R	17,08
ZÁNA PETR	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Vír 262, 592 66 Vír	Biokont	ZEM (Ano)	koňovití, tuři	R, T	115,22
ZEDNÍČEK MILOSLAV	Vysočina	Pelhřimov	Gabrielka 6, 394 70 Kamenice nad Lipou	KEZ	ZEM (Ano), VYR (Ano)	tuři	R, T	66,16
ZELENKOVÁ JIŘINA	Vysočina	Jihlava	Bezděkov 2, 589 01 Pavlov	Biokont	ZEM (Ne)			0
ZEMAN DAVID	Vysočina	Třebíč	Červená Lhota 65, 675 07 Červená Lhota	Biokont	ZEM (Ano)	koňovití	R, T	25,72
ZEMAN PAVEL, Ing.	Vysočina	Jihlava	Hubenov 15, 588 05 Hubenov	Biokont	ZEM (Ano)	ovce, tuři	O, R, T	62,22
ZEMANOVÁ JANA	Vysočina	Jihlava	Hubenov 15, 588 05 Hubenov	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	R, T	27,56
Zemědělská společnost Prosetín, a.s.	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Prosetín 81, 592 64 Prosetín	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	T	444,64

Zemědělské družstvo Budišov	Vysočina	Třebíč	Budišov 279, 675 03 Budišov	Biokont	ZEM (Ano)		R, T	350,58
Zemědělské družstvo Kouty	Vysočina	Třebíč	Kouty 97, 675 08 Kouty	Biokont	ZEM (Ano)		T	532,14
Zemědělské družstvo Okříšky, družstvo	Vysočina	Třebíč	Jihlavská 539, 675 21 Okříšky	Biokont	ZEM (Ano)		R, T	559,26
Zemědělské družstvo Oslavice	Vysočina	Žďár nad Sázavou	Oslavice 183, 594 01 Oslavice	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	R, T	481,89
Zemědělské družstvo Rácov	Vysočina	Jihlava	Rácov , 588 51	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	T	485,26
ZEVAR agro, s.r.o.	Vysočina	Jihlava	Větrný Jeníkov 147, 588 42 Větrný Jeníkov	Biokont	ZEM (Ne)		R, T	16,32
ZMEK LUKÁŠ	Vysočina	Havlíčkův Brod	Vadín 3, 580 01 Okrouhlice	Biokont	ZEM (Ano)	tuři	R, T	109,55
ZO Českého svazu ochránců přírody Kněžice	Vysočina	Jihlava	Kněžice 109, 675 21 Kněžice	Biokont	ZEM (Ne)	ovce, kozy, tuři	R, T	13,63
ZOS odbyt, s.r.o.	Vysočina	Třebíč	Kdousov 60, 675 32 Kdousov	Biokont	ZEM (Ne)		R, T	88,59

Legenda:

Činnosti:

ZEM - Ekologický zemědělec

VYR - Výrobce biopotravin

OBC - Distributor - obchodník

DOV - Distributor - dovozce

VYV - Distributor - vývozce

KRM - Výrobce nebo dodavatel ekologických krmiv

ROZ - Výrobce nebo dodavatel eko. rozmnož. materiálu

VCL - Ekologický chovatel včel

CHR - Ekologický chovatel ryb

PHU - Ekologický pěstitel hub

SVR - Ekol. sběrač volně rostoucích rostlin

Kultury:

R - Orná půda

C - Chmelnice

V - Vinice

S - Ovocný sad

- T - Travní porost
- O - Jiná kultura
- K - Školka
- Z - Zelinářská zahrada
- B - Rybník
- D - Porost RRD
- L - Zalesněná půda

Zdroj: MZe ČR, REP Seznamy subjektů 31.12.2012 web

14. UKÁZKA VYBRANÝCH EKOFAREM

- Klement Vladimír, Pohled 199, farma v obci Kojetín
Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 18 ha v EZ (orná, TTP, sad), chov masného skotu, ovoce, zelenina a bylinky

- Matoušek František, Brzkov 13
Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 14 ha v EZ (orná, sady), ovoce, zelenina a bylinky

- Sklenář Josef, Sasov 2, Jihlava, Biofarma Sasov – www.biofarma.cz
Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 487 ha v EZ (orná, TTP), obiloviny, brambory, konopí, jetelotrávy, chov masného skotu, prasat a koní, výroba biopotravín- maso a masné výrobky, vlastní faremní jatky a výrobná, faremní prodejna, vlastní bioplynová stanice

- Kříšťan Tomáš, Ing., Milotičky u Červené Řečice 2, Pelhřimov - www.miloticky.unas.cz
Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 31 ha v EZ (orná i TTP), chov ovcí, agroturistika

- Šrůtek Miroslav, RNDr., Benešov 14, Kamenice nad Lipou
Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 175 ha v EZ (orná i TTP), chov mléčného skotu

- BIOFARMA DoRa s.r.o., Ratibořice 1, Jaroměřice nad Rokytnou – www.kozimleko.cz
Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 165 ha v EZ (orná i TTP), chov koz a ovcí, výroba biopotravin- kozí mléčné produkty, vlastní mlékárna, dny otevřených dveří

- Vaněk František, Číchov- Hynkov 90, Okříšky
Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 23 ha v EZ (orná i TTP), chov masného skotu a koz

- Buršík Dušan, Ing., Ruda 24, Velké Meziříčí
Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 23 ha v EZ (orná i TTP), chov mléčného i masného skotu

- Horák Aleš, Lesoňovice 31, Bystřice nad Pernštejnem, ekofarma Baucis - www.ekofarma-horak.wz.cz
Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 37 ha v EZ (orná, TTP, sad), ovoce, zelenina, chov koz

- Husák Radmil, Javorek 39, Sněžné, osada Na louži - www.ekofarmahusak.eu
Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 98 v EZ (orná i TTP), chov masného skotu, vlastní bourárna

- Kadeřávek Miroslav, Ing., Věcov 25 - www.chalupa-vysocina.cz
119 ha v EZ (orná, TTP), chov ovcí, agroturistika

- Mach Jaroslav, Osová Bítýška 161 - <http://machovi.sluzby.cz/>
Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 101 ha v EZ (orná i TTP), zelenina, chov masného skotu, prasat a drůbeže

- Pospíšil Luboš, Holubí Zhoř 21 - <http://tiliaekoinpospisilovi.blogspot.cz> , www.ekofarmy-vysocina.wz.cz
Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 23 ha v EZ (orná i TTP), zelenina, koně, prasata, ovce, kozy, skot, systém biobedýnek

- Chadim Martin, Ing., Horní Dubenky 33 - www.chadimmlyn.cz
Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 51 ha v EZ (TTP), masný skot, agroturistika- ubytování, mlýnské muzeum, prodej bio masa

- Zedníček Miloslav, Gabrielka 6, Kamenice nad Lipou -
<https://www.facebook.com/RodinnaFarmaZednicek>
Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 66 ha v EZ (orná i TTP), chov mléčného skotu, vlastní minimlékárna, výroba mléčných výrobků

- Nedělčev Jaroslav, Vlášence - Drbohlavy 2E, Pelhřimov
Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 27 ha v EZ (TTP, sad), ovoce, chov ovcí, výstavba tůň

- Šulc Jan, DiS., Útěchovičky 12, Pelhřimov
Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 6 ha v EZ (orná), pěstování bylin

- Lopaur Tomáš, Kadov 4, Sněžné
Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 51 ha v EZ (orná i TTP), chov mléčného skotu, vlastní
minimlékárna, výroba mléčných výrobků

- Habermann Jiří, Ctiboř 5, Častrov - www.ekofarma-ctibor.cz
Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 6 ha v EZ (orná i TTP), bio zelenina, biobedýnky, chov
ovcí a koz, bio penzion

- Řezníčková Věra, Rohozná 36
Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 47 ha v EZ (orná i TTP), obiloviny, brambory, koně,
prasata, ovce, masný skot

- Dvořák Jan, Zachotín, Petrkov 8

Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 124 ha v EZ (orná i TTP), chov mléčného skotu

- RUBELIT, s.r.o., Rožná 189

Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 1274 ha v EZ (orná i TTP), chov mléčného skotu

- SVRATECKO, a.s., Unčín 69, Jimramov

Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 591 ha v EZ (orná i TTP), chov mléčného skotu

- Hájek František, Lesoňovice 33, Bystřice nad Pernštejnem

Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 83 ha v EZ (orná i TTP), chov mléčného skotu

- Zemědělské družstvo Oslavice, Oslavice 183, Velké Meziříčí

Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 482 ha v EZ (orná i TTP), chov mléčného skotu

- ZO Českého svazu ochránců přírody Kněžice, Kněžice 109, farma Zašovice - www.csopknezice.cz

Člen svazu PRO-BIO (RC Vysočina), 14 ha v EZ (TTP), chov ovcí, vypásání chráněných území

15. LITERATURA

BIOINSTITUT. Faremní zpracování mléka v ekologickém zemědělství Metodika pro praxi. Olomouc: Bioinstitut o.p.s., 2009. ISBN 978-80-904174-5-8

BIOINSTITUT. Místa pro přírodu na vaší farmě. Olomouc: Bioinstitut o.p.s., 2010. ISBN 978-80-87371-03-9

BIOINSTITUT. Zpracování bioproduktů v podmínkách prvovýrobce Požadavky na bezpečnost výroby, platné předpisy. Olomouc: Bioinstitut o.p.s., 2006.

DROBNÍČEK, Ladislav, Jaroslav Pešán a Pavel Smetana. Jak na ... faremní prodej ze dvora. Klatovy: Úhlava o.p.s., 2011. ISBN 978-80-903851-9-1

DVORSKÝ, Jan a Jiří Urban. Základy ekologického zemědělství. Brno: ÚKZÚZ Brno, 2011. ISBN 978-80-7401-051-4

EPOS. Marketing pro ekologické zemědělce. Brno: Spolek poradců v ekologickém zemědělství ČR, 2008.

EPOS. Návod na vznik a řízení ekologických marketingových iniciativ. Brno: Spolek poradců v ekologickém zemědělství ČR, 2008.

FIBL DOSSIER. Kvalita a bezpečnost potravin Srovnání způsobů produkce potravin. Olomouc: Bioinstitut o.p.s., 2008. ISBN 978-80-904174-3-4

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

FIBL. 90 argumentů pro ekologické zemědělství. Olomouc: Bioinstitut o.p.s., 2007. ISBN 978-80-87080-08-5

HAJŠLOVÁ, Jana a Věra Schulzová. Porovnání produktů ekologického a konvenčního zemědělství. Praha: Ústav zemědělských a potravinářských informací, 2006. ISBN 80-7271-181-4

KALINOVÁ, Jana, Jan Moudrý, Petr Konvalina a Jan Moudrý (Jr.). Posklizňová úprava, skladování a zpracování rostlinných bioproduktů. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2012. ISBN 978-80-7394-033-1

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. Akční plán České republiky pro rozvoj ekologického zemědělství do roku 2010. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2004. ISBN 80-7084-344-6

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. Akční plán ekologického zemědělství. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2011. ISBN 978-80-7434-007-9

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. Jak spolupracovat s maloobchodními prodejny při prodeji bioproduktů. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2006. ISBN 80-7084-484-1

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. METODIKA k provádění nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2013. ISBN 978-80-7434-104-5

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. Právní předpisy pro ekologické zemědělství a produkci biopotravin. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2012. ISBN 978-80-7434-059-8

MOUDRÝ, Jan a Jaroslav Prugar. BIOPOTRAVINY Hodnocení Kvality, zpracování a marketing. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2002. ISBN 80-7271-111-3

PETROVÁ, Zuzana a Tom Václavík. Marketing místní produkce biopotravin. Brno: Ministerstvo zemědělství ČR, 2008.

PRO-BIO. Naše PRO-BIO Deset pozitivních externalit ekologického zemědělství Bezpečné prostředí-biopotraviny. Šumperk: PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců, 2011.

PRO-BIO. Naše PRO-BIO Deset pozitivních externalit ekologického zemědělství Ochrana biodiverzity. Šumperk: PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců, 2011.

PRO-BIO. Naše PRO-BIO Deset pozitivních externalit ekologického zemědělství Ochrana půd před erozí. Šumperk: PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců, 2011.

SMETANA, Pavel, Petr Trávníček a Tomáš Vrubl. Porážka a zpracování masa a masných výrobků v ekologickém zemědělství Metodika pro praxi. Olomouc: Bioinstitut o.p.s., 2008. ISBN 978-80-904174-4-1

ŠARAPATKA, Bořivoj a Jiří URBAN. Učebnice pro školy i praxi I.díl Ekologické zemědělství. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2003. ISBN 80-7212-274-6

ŠARAPATKA, Bořivoj a Jiří URBAN. Učebnice pro školy i praxi II.díl Ekologické zemědělství. Šumperk: PRO-BIO Šumperk, 2005. ISBN 80-903583-0-6

ŠARAPATKA, Bořivoj a Tomáš Zídek. Šetrné formy zemědělského hospodaření v krajině a agroenvironmentální programy Příručka ekologického zemědělce. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2005. ISBN 80-7084-493-0

ŠONKOVÁ, Romana. Welfare v ekologickém zemědělství. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2006. ISBN 80-7271-176-8

VÁCLAVÍK, Tom. Agroturistika na ekofarmách Jak na to. Brno: Ministerstvo zemědělství ČR, 2008.

VÁCLAVÍK, Tom. Jak úspěšně vytvořit a provozovat systém „biobedýnek“. Brno: Ministerstvo zemědělství ČR, 2008.